

EDV.
SØDERBERG

DET DAGLIGE BRØD

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL

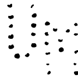
DET DAGLIGE BRØD

EDV. SØDERBERG

DET DAGLIGE BRØD

FORTÆLLING FRA DEN MØRKE BY

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
FR. BAGGES BOGTRYKKERI
1901

I

Det var en Gade i Forstaden: med skidne Facader, lange, skumle Portaabninger og rygende Skorstene.

Og allevegne i Gange og i Gaarde, bag Plankeværker og Bræddevægge en Stimmel af Kællinger, der dukkede frem og blev borte, mødtes, skældte og skreg op — gamle Kællinger med blege Kinder, Mødre med smaa Børn under Sjalet, og unge Piger, der trallede i Trappen, med røde, forvaagede Øjne, med Glasperler om Halsen og skæve Sko.

Og der var Mænd — Oldinge med mimrende Læber, som stavrede over Rendestenen med Flasken i Lommen, og unge Labaner, der stod paa Fortovet og diskuterede Chanserne, Donjuaner og Landsknægte og Lømler, der bare ventede paa Amanda!

Og saa var der *Børnene.*

Disse Børn . . .

Kommer man ved Aftenstide og ser den vrimlende Mangfoldighed af Uvidende, som myldrer i Smøger

og i Baggaarde, da føler man det, som om det drypper med Sørgmodighed fra alle Glughuller og Krinkelkroge i Mørket, og man fristes til at forbande disse Fædre, der har sat dem i Verden, disse Mødre, som for en liderlig Kærligheds Skyld — en Kærlighed, der dog ender i Ydmygelse og Usselhed — har vovet at føde til Livet denne Sværm af krybende Kravl, som rager i Rendestenen, som skriger og sulter bag Skillerummene i den skimlede Gade, hvor Solen er graa, og Himlen saa uendelig fjærn. —

Men maaske er det kun os, som ikke forstaar det.

Maaske den gode Gud, som Menneskene engang troede paa, maaske *han* har forudset alt og lagt alt just saaledes til Rette, for at han maa føre de stridige og de sagtmodige, de trodsige og de bekymrede frem gennem den vanskelige Livets Vej.

Ja, hvem ved . . .

— —

Her i denne Gade, paa en tredje Sal til Gaarden, var Nikolaj født.

Nikolaj var en lille Knægt paa en seks — syv Aar, for hvem Tilværelsen endnu var fuld af Problemer og Vidtløftigheder, som det var saare vanskeligt at faa Hold og Samling paa. Skyerne over Taget, Stjærnerne, Graaspurvene paa Plankeværket — Nikolaj var for længe siden begyndt at spekulere over det uforklarlige.

Og naar omsider alle Spekulationer slog Klik,

var det alligevel Moderen, der til syvende og sidst maatte se at ordne Affærerne for ham.

Men det var nu ikke altid, at hendes Forklaringer strakte til, og hvor omstændelige de end var, saa havde Nikolaj dog begyndt at faa en stille Mistanke om, at hans Moder næppe var rigtig inde i Sagerne. En Dag da han vilde have at vide, hvor Skyerne gik hen, de store, hvide Skyer, som drev deroppe over Skorstenen, havde hun indviklet sig i saa mange vidtløftige Forklaringer, at Nikolaj opgav det hele. — Om han bare havde turdet spørge Faderen!

For den Ting var Nikolaj nu inderlig overbevist om, at hvis der overhovedet var nogen, som vidste Besked, saa var det hans Fader.

Men det var ikke saa lige til at begynde at spørge *der;* for naar Faderen kom hjem om Aftenen og satte sig hen ved Bordet med sin Avis, saa skulde Nikolaj være stille, ellers fik han Klaps. Og kanske ogsaa, hvis han begyndte at spørge, at Faderen vilde le ad ham og sige, at han var dum, eller at han skulde holde sin Mund straks — nej, saa var det alligevel sikrest at nøjes med Moderens Udlægninger, selv om de var noget tvivlsomme.

Det var nu ikke til alle Tider paa Dagen, at Moderen havde Lejlighed til at give sig af med ham; hun havde travlt med ganske andet, for hun syede Veste for en Skræder i Gothersgade, og saa maatte Nikolaj se til at raade sig selv saalænge og more sig, saagodt han kunde med de underlige Snabeldyr, som hun klippede til ham af Avispapir; eller han

kunde faa Lov at sidde ved Vinduet og se ned i Baggaarden og udover Plankeværket, hvor Spurvene hoppede. Nikolaj kendte godt de Spurve; der var især en gammel, bedaget en med skaldet Hoved og kloge Øjne, som han havde lagt Mærke til, fordi den saa' saa bedrøvet ud.

Nej, om Dagen kunde det ikke hjælpe, at han vilde komme og spørge om noget, vidste Nikolaj. Men i Mørkningen, naar Moderen havde lagt Vestene til Side en Stund og sad i Gyngestolen og saa frem i Stuen, saa kunde hun tage ham op til sig og begynde at fortælle de sælsomste Historier, de vidunderligste Æventyr om Prinsessen langt borte i den grønne Skov, hvor de hvide Svaner fløj.

Sommetider kunde hun ogsaa sidde og nynne paa saadanne stilfærdige, bedrøvede Viser, allesammen om Sang og Kærlighed, saa Nikolaj blev helt underlig derved og kom til at tænke paa saa meget, som han kunde huske fra før.

— Det var forresten mange Ting, som Nikolaj saadan kunde huske, naar han i Skumringen sad og lyttede til, mens Moderen nynnede sine Sange. Og noget af det, som gik længst tilbage, var, at han sad paa Armen af Tante Bodil, der bar ham en mørk Aften gennem et mørkt Stræde, hvor Sneen føg, og Lys blinkede, og store Skygger kom frem allevegne i Mørket; han havde været saa forfærdelig bange, huskede han; men da han kom hjem, havde Faderen løftet ham op paa sit Knæ og klappet ham paa Kinden

og leget med ham hele Aftenen. — Det var igrunden underligt, at han aldrig legede med ham nu mere.

Saa huskede han ogsaa, hvordan han en Nat var vaagnet og havde set Tante Bodil sidde og sove paa en Stol ved Sengen; Lampen var skruet ned, og udenfor flimrede det med Stjærner over Taget. Men midt i Stuen stod Faderen og Moderen og lo og snakkede ganske sagte, og Moderens Kjole blinkede ligesom af Perler, og Faderen havde haft en Maske med en stor, rød Næse —.

Iøvrigt var Nikolajs Viden i Hovedsagen indskrænket til, hvad der passerede i Hjemmet og Genstandene der. Han havde nøje studeret Blomsterne i Væggens Tapet og Fuglene i Sengeomhænget; Kakkelovnsdøren havde især fængslet hans Opmærksomhed, det var en Mand med en Stav i Haanden, og en Hund, der laa ved hans Fødder; og om disse to havde Nikolaj digtet mange mærkelige Historier.

Hvad det igrunden var, der gik for sig derude bag Køkkendøren, hvor det skreg og larmede Dagen igennem, og hvor alleslags underlige Skikkelser kom og gik, havde Nikolaj ingen klar Forestilling om.

Noget vidste han dog.

Forgangen Nat var han vaagnet ved, at der var en Kone, som skreg saa forfærdeligt — »Aa Gud! Hjælp mig; han slaar mig ihjel!« Og saa var der en Mand, der skældte, og tilsidst var der nogen, som havde raabt: »Holdkæft for Satan!« — Nikolaj havde rystet af Angst, og da det igen var blevet stille, var han staaet op for at liste sig over i Mode-

rens Seng; men saa var der noget henne ved Gardinet, som bevægede sig, og da havde han skyndt sig med at faa Hovedet under Dynen igen.

Saadan var der noget næsten hver Nat, Stemmer, der skreg og skraalte, og Skrig af Folk, der skældte og sloges.

Om Dagen gik det endda an; da var Himlen lys og Skyerne drev, og alle Tage skinnede af Sol. Men naar Luften tog til at graane over Gavlen, og Skyggerne blev store, begyndte Nikolaj at blive urolig . . .

Saa var det en Dag, da han stod i Trappen med en mægtig Sukkerkringle i Haanden, at det pludselig tog til at larme inde i Lejligheden ligeoverfor paa den anden Side Gangen.

Lidt efter blev Døren smækket op, og en lille Fyr, omtrent paa Nikolajs Størrelse, kom ud i en forfærdelig Fart.

Nikolaj stod og saa' paa ham.

Han var ikke pæn; han havde bare Ben og store Huller i Bukserne, og saa var han nok ikke vasket i mange Tider.

»Sikken en Kage, du har!« sagde den anden og kom nærmere.

»Var det dig, som fik Prygl?« spurgte Nikolaj.

»Ja, han tævede mig, fordi jeg ikke vilde vugge Tøsen; men jeg skriger bare saadan, for saa tør han

ikke røre mig. — Du, lad mig faa en Bid, hvad? Jeg er saa morderlig sulten.«

Nikolaj rakte Sukkerkringlen frem, og den anden tog en forskrækkelig stor Bid.

Nikolaj saa paa sin Kringle, og saa bestemte han sig til at spise Resten i en Fart.

»Hvad hedder du?« spurgte han.

»Alexander. Og min Far er Cigarmager.«

»Min Far er Blikkenslager, og saa er han Formand paa Værkstedet,« sagde Nikolaj og saa' stort paa ham.

»Det er min Far ogsaa; han er Formand for alle Sjovrerne, som kommer bag efter,« sagde Alexander og stak Hænderne i Lommen.

Nikolaj forstod ikke dette; men han begyndte at faa Respekt for Alexander.

»Oppe paa Kongens Slot er der en Lygte, som min Far har lavet,« sagde han.

»Jamen, *min* Far kan ryge alle de Cigarer, han vil; for han laver dem selv.»

Nikolaj tænkte, at dette her saa ud til at blive noget vanskeligt. Og saa kom det frem, at han havde en Sparegris med Skillinger i. — Om Alexander havde *det*?

»Lad mig se den Gris«, sagde Alexander.

Nikolaj hentede Grisen; den var gul med sorte Striber paa Skinkerne, og saa klingrede det indvendig, naar man rystede den. Men Alexander mente, at det var bare Tinknapper, som var i den; og saa rystede Nikolaj sin Gris saalænge, til der trillede to

blanke Femører henad Gulvet. Alexander foreslog saa, at de skulde spille Klink. Da de havde spillet en Stund, sagde han, at han nu havde vundet begge Femørerne, og saa vilde han ikke spille mere; han vilde ikke være saa lumpen at vinde alle hans Skillinger, sagde han.

— Alexander var lidt ældre end Nikolaj, men han var meget klogere.

Nikolaj syntes sommetider, at det var voldsomt, saa meget han igrunden vidste Besked om. Og saa opdagede han endda, at det, som han selv vidste, ovenikøbet var saa ganske ligegyldigt; Alexander kunde slet ikke være med i noget af *det.* Blomsterne i Tapetet, Fuglene i Sengeomhænget, Manden og Hunden i Kakkelovnen og de udklippede Snabeldyr brød han sig ikke noget om. Og da Nikolaj en Dag begyndte at fortælle den vidunderlige Historie om Trolden og Prinsessen, sagde Alexander, at det var *Sludder.*

»— Bare Løgn altsammen, forstaar du!«

»Kan du ingen Historier?« spurgte Nikolaj.

Néj, Alexander kunde ingen Historier; det var ikke noget for ham. Derimod vidste han en hel Mængde andet at fortælle, som Nikolaj slet ikke havde haft Anelse om, og som han heller ikke forstod altsammen.

Det var især om Folkene, som boede der i Huset, at Alexander vidste saa meget at fortælle. En Dag betroede han Nikolaj, at Skrædderen oppe paa Kvisten var Kæreste med Røgmadammen.

Nikolaj kendte godt Røgmadammen, for han havde

saa tit set baade hende og hendes Mand i Gaarden og vidste, at de begge boede nede i Kælderen, og derfor troede han nu, at de to var Kærester. Men Alexander vidste det bedre, for hans Fa'r havde selv set Skrædderen liste op af Kælderen en Aften, da Manden ikke var hjemme; den var jo tydelig nok.

Nikolaj grundede lidt over dette — her var igen noget, som han ikke kunde komme til Bunds i. Men det var nok klogest at lade som ingenting; Alexander kunde ellers nemt tro, at han var saa helt dum.

Og det var han da vist forresten ogsaa, tænkte han i sit stille Sind.

Men en Dag var Cigarmagerens Kone inde i Køkkenet hos Moderen; hun havde et lille Barn paa Armen, og hun sad og græd hele Tiden.

»— Jeg sagde bare til ham, at han var et Svin, og saa slog han mig, saa jeg faldt over mod Væggen« — hun smøgede Kjoleærmet op og løftede Armen — »Se her, hvor han har knebet mig, saa jeg er baade gul og blaa. Forleden tog han min Kjole og satte den paa Laanekontoret. Alt hvad vi har ejet engang, har han sat ud; jeg har en hel Skuffe fuld af Laanesedler. Han gaar og driver og drikker, og saa maa jeg se at skaffe Føden til Børnene, som jeg kan. Det er ikke til at udholde at leve sammen med ham. Igaar, da min Søster saa' op til mig, smed han hende paa Døren og skældte hendes Barn ud for en Horeunge . . .«

»Tror De ikke, De kunde faa lidt at fortjene selv?« spurgte Moderen.

»Jeg fik engang noget at sy hjemme; det tog han og gik med for at faa Penge til Brændevin. Jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre. Jeg ved ikke, hvad det skal blive til. . .«

— »Slaar din Fa'r din Mo'r?« spurgte Nikolaj Alexander.

»Han klør os allesammen. Min Fa'r er saa stærk. Forleden var der en, der vilde tæve ham henne i Olsens Kælder, saa bukkede min Fa'r ham sammen og smed ham under Bordet. Men han slaar ellers bare, naar han er fuld. — Faar I aldrig Klø af din Far?«

»Nej, du;« sagde Nikolaj og lo.

Alexander stod og saa paa ham med et tvivlende Blik.

II

Af alle Mennesker paa Jorden var Tante Bodil utvivlsomt den bedste.

Tante Bodil var saa uhyre gammel, hendes Ansigt var rynket og hendes Haar ganske hvidt under Kappen. Men det lagde man ikke Mærke til for hendes Øjne; de lyste af Sol.

Hun boede i et lille Kammer oppe under Taget i en af Smaagaderne der i Nærheden. Og lige udenfor hendes Vindu var der en Gavl med en Mangfoldighed af Duer, og bag den var Tag ved Tag, Skorstene og Vejrhaner, der blinkede, og Taarne, der blaanede, og helt langt ude grønne, blomstrende Marker.

Og saa var der det ved Tante Bodil, at som hun sad der ved Vinduet midt i den klare Sol, var der ikke den Ting i Verden, som hun ikke vidste Besked med.

Nikolaj tænkte endda, at hun var langt klogere

end Alexander; og undertiden syntes han, at hun vistnok maatte være klogere end Faderen ogsaa.

— Der stod i Tante Bodils Stue, i Hjørnet op mod Sofaen, en mægtig, stor Kiste; den var grøn, og foran paa Laaget var der med rødt og hvidt malet en Uendelighed af Kruseduller og Tulipaner og Papegøjer med store, snørklede Vingefjer; inde i den var der til den ene Side et Aflukke, hvortil Tanten havde Nøglen, og der maatte ingen komme til.

Nikolaj forstod, at der her laa noget skjult, som gik langt tilbage, og som Tante Bodil vilde have for sig selv alene. Paa dette ene Punkt gav hun aldrig nogen rigtig Besked. Men engang, da Nikolaj havde tigget saa urimelig længe, havde han lige faaet Lov til at kigge derned, og saa var der ikke andet i Aflukket end nogle Papirer, nogle Billeder og andet sligt. — Men Nikolaj beholdt sidenhen en mistænksom Anelse om, at der alligevel var skjult noget, som han ikke havde faaet at se.

Fjærnt ude bag de røde Tage skinnede de grønne Marker, og de strakte sig saa langt, langt bort, helt frem til de store Skove, hvor det susede i Løvet, og hvor alle Fugle sang. Og naar Nikolaj sad oppe ved Vinduet hos Tante Bodil og saa' ud, hvor der var lyst af Sol og blaa Himmel og Skyer, der drev, var der bare een Ting, som han ikke forstod, og det var, hvorfor Menneskene nede i Gaden saa' saa bekymrede ud. — Men Tante Bodil vidste Besked.

Det kom af, sagde hun, at de dernede ikke kunde

se ud til de grønne Marker og ikke vidste Vejen til de store Skove.

Dette, fandt Nikolaj, kunde være nok saa rimeligt.

Og saa spurgte han, om Tanten havde været i de store Skove.

Jo, Tante Bodil havde været der.

Om det var længe siden?

Urimeligt længe siden!

Nikolaj saa paa Tante Bodil og tænkte, at det nok maatte være saaledes. . .

— —

En Dag havde Nikolaj været i saadan en voldsom Spænding. For hans Fa'r havde om Morgenen fulgt ham hen til Tanten, og saa skulde han blive der til Aften. Men Nikolaj var nu heldigvis bleven en Del klogere, siden han kom til at kende Alexander, og vidste nok noget nær, hvorfor han skulde af Vejen.

Og saa spurgte han Tanten, om hun ikke ogsaa mente, at det blev en Dreng. — For Nikolaj vilde nu helst, at det skulde blive en Dreng.

Tante Bodil kunde ikke udtale sig.

Nikolaj grundede noget over dette. Han fandt, det var underlig, der ingen Bestemmelse var taget. —

Da han kom hjem om Aftenen, laa Moderen i i Sengen, og Urmagerens Kone og Røgmadammen sad i velsignet Hjærtensfryd og nød en stille Kop.

Moderen vinkede, at han skulde komme hen til hende, og saa løftede hun Dynen, og Nikolaj saa i

det samme en morsom lille Fyr med Stumpnæse og bittesmaa, røde Hænder. — Alexander, som netop var kommen ind, skulde da ogsaa se.

»Sikken en Bavian!« sagde han.

Men Nikolaj tænkte i den samme Stund, at han herefter ikke mere vilde være Ven med Alexander.

Dette med de store Skove derude bag de grønne Marker, hvor Himlen lyste, og underlige Skyer steg, blev efterhaanden som et Æventyr for Nikolaj. Moderens Historier om Prinsessen fik han med ind her; undertiden naar han stod oppe hos Tanten og saa' ud, forekom det ham, at han kunde skimte noget som et Slot fjærnt borte, og han tænkte for sig selv, at alt derude vist maatte være saa meget anderledes, end hvad han endnu vidste om. Og da han saa en Dag omsider oplevede det vidunderlige — Mesteren paa Værkstedet, hvor Faderen arbejdede, havde faaet Turen i Stand for Folkene — gik han hele Tiden i en stille Undren. For det var ligesom der var noget ved alle de Træer i Skoven, som han skulde kende, syntes han.

Her stod nu en gammel Knark, han var helt graa og saa runken som Tante Bodil; men øverst oppe havde han en vældig, grøn Hat, der bredte sig til alle Sider. Her stod en ganske tynd Fyr med to lange Arme op i Solen, og saa viftede han og vinkede og nikkede — og her igen stod en lillebitte

en og kunde slet ikke komme til. Og allesammen hviskede og tiskede de »— nej, se; er det ikke Nikolaj; jo, saa minsandten . . . Velkommen, velkommen!«

Og saa underlig stille der var og dog saa mange Stemmer allevegne, ganske nær ved og langt fremme og dybt inde, hvor der var dunkelt af Løv — Hvislen og Fløjten og Banken, og lange, lange Toner af Sang, som fyldte Skoven og blev borte og kom igen. Og Fugle kom frem og forsvandt, nogle graa med gult paa Vingerne, nogle blaa og nogle skinnende sorte.

Henad Aften, da det trak op med Regnskyer, tog de ind etsteds i en Kro. Mørket var faldet paa, fjærnt ude svulmede det bag de sorte Skove, men Himlen var endnu lys og klar. I det store Gæsteværelse var der fuldt af Mennesker. Et blegrødt Skær af Himlen laa over Væggen og blinkede i Glas og Karafler. Døren ud til Haven stod aaben, det gule Lys af en Lygte glimtede derude, en Stjerne funklede og sluktes over Løvet, en anden blussede op tindrende grøn.

Nikolaj stod der ved Vinduet og saa' ud, hvor en Vej, der lyste hvidt i Mørket, snoede sig frem med høje Popler op imod den gyldne Himmel. Det var saa stille derude; ikke et Blad raslede. En Mand kom og gik forbi, Lyden af hans Fodtrin hørtes langt borte fra.

— Hvor det var smukt og godt, hvor det var dejligt altsammen! Han stod der og tænkte, at naar

han blev stor, saa vilde det nok blive endnu dejligere. Og saa skulde det ogsaa blive bedre for hans Moder — lagde han til for sig selv. For Nikolaj forstod godt, at hans Moder ikke havde det saameget med Glæde mellem Stunder. . .

III

Lille Bror Viggo var igrunden urimelig fordringsfuld, og Nikolaj, som til enhver Tid maatte tage Affære, naar han ikke var i Skolen, syntes undertiden at det gik lovligt vidt.

Blandt meget andet havde lille Bror saaledes fundet ud, at det kunde være nok saa morsomt at faa al Slags Skrammel byltet op foran sig, bare for at have den Fornøjelse straks efter at kaste det omkring allevegne, hvor da Nikolaj møjsommelig maatte bjærge det sammen til ham igen. Denne raffinerede Nydelse kunde lille Bror fortsætte med i en fortvivlet Uendelighed; og saa var det saa aldeles pinefuldt ydmygende, naar Værtshusholderens Leonore, som det skete forgangen, skulde komme og se ham i Tjenesten som Barnepige.

Leonore boede ovre i Forhuset, hvor hendes Far havde Beværtning i Kælderen ved Siden af Røgmandens. Faderen var en lille, rund Mand, der tro-

nede bag sin Skænk i Skjorteærmer og blaatærnet Forklæde. Engang imellem var han borte fra Geschæften nogle Dage, og da sad der en stor, bred Madam bag Disken saalænge. -- Nikolaj vidste fra Alexander, at naar Værtshusholderen var afvejen, laa han paa Hospitalet af *Delirium*.

Og saa havde Leonore en Broder, en fin Herre med Pels og Silkehat, som af og til viste sig i Gaden med en Dame, der boede omme i Smøgen. Det var i Virkeligheden saadan en nydelig Dame. Men en Aften havde der været et voldsomt Halløj nede i Kælderen, og saa havde hun hvinet og skreget og skældt Værtshusholdermadammen ud for en gammel Skrubbe. Og Nikolaj syntes nu, det var underligt, at saadan en fin Frøken vilde raabe op paa den Maade.

Alt vel betænkt var der vistnok igrunden ikke noget videre hyggeligt ved Familien. Men Leonore kunde jo være god for det, og det var hun da ogsaa.

Nikolaj vidste godt, at Alexander sværmede for hende. Men Alexander kunde nu ganske og aldeles ikke komme i Betragtning der. For saa megen Anstand havde hun dog vel, mente Nikolaj, at hun ikke gik hen og kastede sig i Armene paa en Frier, der præsenterede sig med Skjorten ud af Bukserne.

— En Morgen, da Vennerne fulgtes til Skole, fandt de ud, at det kunde være rimeligt, de idag

vilde faa tidlig fri. Alexander havde hørt noget om det, og Nikolaj ogsaa, naar han tænkte sig om.

De blev saa enige om at vente lidt. Kirkeuret viste, at der var god Tid. — Alexander bemærkede, at Solen skinnede, og deri havde Alexander Ret. En Stund efter erindrede han pludselig, at Kirkeuret netop i Tiden ikke gik. Nikolaj fandt, at dette var en Omstændighed, som burde tages i Betragtning, og en halv Time senere laa Vennerne paa Volden og saa' paa Skyerne, der spejlede sig i Kanalens Vand.

Dagen efter gik det paa samme Maade. Oppe paa Voldskrænten havde de fundet ligesom en hel Hule, Nikolaj mente, at det var en Løngang fra gamle Tider, og her indrettede de sig det nok saa hyggeligt. De fik i Stand en Medestang af en lang Gren, og hen paa Eftermiddagen fangede de en Hundestejle, som Alexander stegte. Pibe og Tobak havde de i Lommen, og Smørrebrød i Papir — Livet var endelig ikke saa meningsløst endda.

Men da Nikolaj kom hjem om Aftenen, rejste Faderen sig henne ved Bordet og kaldte paa ham.

»Du har i to Dage ikke været i Skole,« sagde han.

Nu mærkede Nikolaj, at dette bar henimod noget vanskeligt.

»Jeg kunde ikke finde mine Bøger,« sagde han.

Faderen gik hen og trak Bordskuffen ud. — Nikolaj tænkte i Hast, at Vorherre var saa god, og hvis han bare vilde hjælpe ham denne ene Gang. . .

»Er det ikke dine Bøger, disse?«

Nikolaj sagde ingenting, og Faderen gik da hen og lukkede et Vindu, som stod aabent. Moderen kom just ind fra Køkkenet, hun saa' paa ham, tav og gik igen.

Det forekom Nikolaj, at det varede en Evighed, dette. Men i det samme følte han Faderens Haand i Nakken, mærkede, at Gulvet blev borte under ham, og at han blev slaaet imod en Væg, saa han trimlede. Op igen og samme Tur forfra. Han tænkte, at det nu var forbi, men straks derpaa var Faderen over ham og slog ham i Gulvet. — Det begyndte at trække noget langt ud, syntes Nikolaj; han bare søgte at værge for Ansigtet.

»Skriger du ikke —!«

Aanej, Nikolaj skreg ikke; de fik saa gøre med ham, som de vilde. — At Vorherre kunde tillade sligt. . .

»Læs, Dreng.«

Nikolaj satte sig hen med Bogen foran sig, men han læste ikke. Han sad og tænkte paa, hvorledes Faderen forleden var kommen fuld hjem, havde slaaet i Bordet, skældt og truet. — En rar Fyr, en net Herre, han!

Moderen kom nu ind med The, og da Faderen havde drukket, gik han i Seng. — Nikolaj skulde ingen The have; for det var nu bedst, de med det samme kom til at forstaa, at alting herefter maatte være forbi mellem dem.

Da Faderen var falden i Søvn, lagde han Bogen til Side og gik ned.

Det var maanelyst i Gaarden med store Skygger rundtom. Henne i Porten stod der Kamp; for just i denne Aften var der Nybyggere ude efter en Flok Sortfødder, som havde bortført Værtshusholderens Leonore og skalperet Madam Hvas' Kristian.

Nikolaj syntes, at det var underligt, nogen kunde finde Fornøjelse ved sligt. Alt i alt syntes Nikolaj, at der var saare liden Fornøjelse til i denne Verden.

Han gik hen og satte sig paa Kanten af en Trækvogn, som stod der, og sad og saa' op paa Himlen, hvor Skyerne drog.

Da fik han Øje paa en lille Tøs, som stod lidt borte og græd. Nikolaj kendte hende godt. Hun boede med sin Moder og seks Søskende i en lille Stue ud til Baggaarden; Faderen boede ikke sammen med dem, og naar han saa' ind engang imellem, flygtede alle Ungerne op i Huset og fandt Skjul i Kroge og bag Skillerum. De var saa forfærdelig fattige, vidste Nikolaj; hele Familien ejede af Fodtøj kun eet Par Støvler, et Par gamle, udtraadte Brunelstøvler, som de skiftedes til at bruge. I Aften var det netop den Lilles Tur til at have dem paa, hun havde nok drømt i mange Dage om at komme ned i Gaarden og lege, og nu stod hun der og var saa helt tilovers i sine store Pramme, der sjappede om Benene paa hende.

Nikolaj ragede i Lommen efter en Skilling, men fandt ingen; saa fik han en Toøre at laane af Peter, og den gav han hende. — Peter havde nemlig altid Penge, for hans Mo'r vaskede Linned for Damerne

omme i Smøgen. Skørter, der blev stivede og lagt i i Læg, og pibede Chemisser og sligt — og naar Peter bragte Tøjet i Byen, vankede der baade Kaffe og Skillinger.

— Imidlertid var Sortfødderne grebne og omkomne, og saa var den Leg forbi. Nu vilde de til at lege Skjul, og saa vilde de have Nikolaj med.

Men Nikolaj vilde ikke lege; Nikolaj vilde nok slet ikke lege mere i dette Liv. — Men da Leonore bad ham, gik han med alligevel.

Alexander skulde *staa*, og saa skulde de andre gemme sig. Nikolaj kom ind i en lang, mørk Gang og gik frem til Vinduet; men saa var der nogen bag ham, og da han saa' sig om, var det Leonore.

Han blev staaende ganske stille og ventede. Og imens tænkte han paa, at han havde set hende gaa med Alexander forleden Dag, saa han kunde forstaa, at de to var blevne enige; og det gjorde heller ingenting.

Men netop som han stod og tænkte dette, kom Leonore i det samme hen til ham og tog ham i Haanden.

Ingen af dem sagde noget. Han blev ved at holde hendes Haand og saa' fra Siden hen paa hende. Hun saa' saa alvorlig ud, syntes han.

Saaledes blev de staaende, til de andre raabte, at de skulde komme frem.

Lille Bror Viggo havde ikke levet mange Tider, før han begyndte at blive ked af denne Verden. Han havde lagt Legen til Side og brød sig bare om at sidde i Stolen mellem sine Puder og se paa Døren med et haabløst Blik.

Doktoren havde været der og rystet paa Hovedet over ham, og der stod nu henne paa Bordet en Mangfoldighed af gule og brune Flasker med Sedler om Halsen og kulørt Papir om Proppen. Og jo flere Draaber lille Bror fik, des daarligere blev han, han hverken lo eller snakkede mere, bare sad mellem sine Puder og stirrede paa den hvidmalede Dør.

Og saa en Nat vaagnede Nikolaj og saa', at der var Lys tændt i Stuen.

Han blev liggende ganske stille og saa' frem.

Midt paa Gulvet stod Vuggen, men Broderen kunde han ikke se, som han laa. Doktoren sad paa en Stol og bøjede sig frem; hans Briller blinkede gult i Skæret fra Lampen; engang imellem rakte han Haanden ud efter noget paa Bordet. Bag ham stod Faderen, og Moderen laa paa Knæ ved Vuggen. Da hun løftede Hovedet, saa' Nikolaj, at hun græd. Og da blev han med et saa forfærdelig angst; han tænkte paa Døden, som nu vilde komme og bære Broderen bort i Natten, og saa foldede han Hænderne under Dynen og raabte til Vorherre, at han skulde hjælpe.

Og det var ligesom det blev lysere, jo længere han bad.

Saa saa' han op.

Doktoren sad der som før og bøjede sig frem

over Vuggen. Faderen havde sat sig paa Sengekanten og sad med Armene overkors og saa frem. Men Moderens Hoved var gleden noget længere ned, og hun græd stille.

Det var begyndt at lysne udenfor; et blegt Skær af Dag graanede ind henne bag Gardinerne.

»*Er* der da ingen Hjælp!« hørte han Moderen sige, og der var en stor Angst i hendes Stemme, saa Nikolaj kom til at ryste.

Nu rakte Doktoren Armen ud og tog en Kop paa Bordet. Hans store Skygge paa Væggen bag ham krøb frem over Loftet; Nikolaj laa og saa' paa den og tænkte, at den lignede en af de Figurer, Moderen plejede at klippe til ham dengang — En Øgle, en Salamander med store Kløer og skællet Hale . . . Se bare!

Men i det samme begyndte Broderen i Vuggen at stønne sagte.

»Se saa,« sagde Doktoren.

Og han blev ved at sidde og se ned.

Faderen havde lagt Armene paa sine Knæ og støttet Hovedet i Hænderne; nu løftede han Hovedet og saa ivejret.

»Er det det sidste?« spurgte han.

Doktoren nikkede.

— Nede i Gaarden var der nogen, som klamprede afsted og blev borte gennem Porten. En Stemme raabte højt oppe fra: »Kom nu ordentlig hjem i Aften, dit Svin!« Saa blev det stille igen.

Lampen paa Bordet var ved at slukkes; det blev mere og mere lyst udenfor Vinduerne . . .

Broder Viggo stønnede ikke mere nu.

Doktoren rejste sig og knappede Frakken. Faderen og Moderen fulgte ham ud.

Nikolaj satte sig op i Sengen og lyttede. Saa drog han Tæppet til Side og listede hen til Vuggen.

Lille Bror laa og stirrede frem for sig med halvtaabne Øjne og Hænderne krummede op under Hagen; det saa' ud, som om han var vred. Nikolaj stod og saa' paa ham. — Saa hørte han Doktoren gaa i Trappen og skyndte sig i Seng.

Faderen kom ind. Han flyttede Vuggen bort i en Krog og begyndte at trække i Klæderne. Da han var færdig, gik han hen til Vinduet og saa' ud.

»Regn, Regn!«

Nikolaj trak Tæppet opover Hovedet og tænkte en Stund paa, om vel ogsaa han selv engang skulde op tidlig om Morgenen og jage ud i al Slags Vejr med Tørklæde om Halsen og Madpakke i Lommen.

»Katinka!«

»Nu kommer jeg,« lød det ude fra Køkkenet, hvor Moderen gik i Skørt og Nattrøje og kogte Kaffe. Straks efter kom hun ind med Bakken; hun satte sig paa en Stol ved Bordet og begyndte at skænke op.

»Det regner«, sagde Faderen.

Moderen nikkede tavs.

»Satan til Vejr!«

»Hvorfor græder du?« spurgte han lidt efter

»Tror du, han bliver levende for det? Det er til ingen Nytte at græde.«

Da Faderen havde drukket, rejste han sig og gik. Moderen blev siddende en Stund og saa' frem i Stuen. Saa gik hun hen til Vuggen og bøjede sig over den. Saaledes stod hun længe, saa kom hun tilbage og begyndte at sætte Kaffetøjet sammen.

— »Er du vaagen allerede, Nikolaj?«

Hun gik hen og satte sig ved Sengen hos ham.

»Lille Bror er død,« sagde hun.

Han saa' op paa hende.

Men da brast det for Nikolaj. Han dukkede Hovedet ind mod Væggen, og de strømmende Taarer farvede hans Kinder med den røde Sværte af Sengetæppets imiterede Zinnober.

IV

Nikolajs Far var bleven ked af at gaa og slide for andre. Han havde lejet Stuen i Huset, neden under, hvor de boede, og havde faaet indrettet et Værksted der til at begynde med.

For Nikolaj begyndte der da en vanskelig og møjsommelig Tid. Han skulde hjælpe til paa Værkstedet, og han skulde løbe Byærinder for Faderen, som undertiden var noget vidtløftig at komme til Rette med — det var alt det, han kunde overkomme Bestillingen.

Nikolaj havde i den sidste Tid begyndt med at anstille visse Betragtninger over sin Fa'r. Han anede, at han næppe var saa ophøjet, som det før havde forekommet ham. Men det var ikke Faderen alene, — Nikolaj tænkte imellem, at det igrunden var nogle sære Kumpaner, de fleste der i Huset. Der var nu Snedkeren paa anden Sal, som altid gik og ranglede i en Kæfert, mens han lod sine Tøse dangdere den paa Gaden; der var Røgmanden i Kæl-

deren, som troskyldig sad og skar sine Pølsepinde, mens Konen gjorde Visit paa Kvisten — der var dem, og der var mange foruden.

Og saa var der Petersen, Svenden paa Værkstedet. Han og Nikolaj var hurtig blevne udmærket fine Venner, for Nikolaj var nu saa gammel, at det blev betroet ham at følge med og bære Værktøjet, naar Svenden skulde ud og arbejde i Byen. Det var ogsaa nok saa fornøjeligt som at gaa derhjemme, og Petersen havde altid saa meget at fortælle — blandt andet om sine Kærester. Den var gruelig gal, sagde han. For han havde indtil fornylig haft en Kæreste i Landemærket og en i Pustervig og havde faaet ordnet det hele saa nydeligt. Og saa havde han været saa galant at invitere begge Damerne med til Bal etsteds, og der var det slaaet sammen over Hovedet paa ham. Og det var nu en ren Skandale, for saadanne Piger gik man ikke hen og faldt over til enhver Tid. — En Dag, da de var ude i Byen sammen, havde han sendt Nikolaj over Gaden med et Brev til en Frøken Jensen og paalagt ham, at skære den fint. Nikolaj var gaaet over og havde banket paa, og en Madamme, som tog imod, havde snuppet Brevet fra ham og smældet Døren i. Og da han kom tilbage med den Besked, havde Petersen sagt, at han Kraft stejle ham var den største Paddehat og Idiot under Solen! Det kunde han faa skriftlig, sagde han.

— Nikolaj tav til alt, for han vidste, han havde

ingenting at skulle have sagt. Men han begyndte at lægge Mærke til Menneskene rundtom og spekulerede en Del for sig selv.

Det var saadan, at Faderens Familie var lidt stor paa det og altid havde holdt sig noget tilbage fra ham. — Der var Svogeren, som var Skræddermester og havde fin Butik i Lille Kongensgade, og der var en Broder, Skomager Jakob Vibe fra Larslejstræde.

Og saa besluttede Blikkenslageren at bede Familien og nogle faa gode Venner hjem til et lille Gilde, der skulde arrangeres ganske simpelt men hyggeligt og stilfuldt med Blomster paa Bordet og Vin til Maden, saadan som de brugte det i noblere Selskaber.

Men Skræderen var nu beklageligvis forhindret — den forbandede Lappeskræder!

Skomageren mødte dog. Han stillede alvorlig og hvidslipset ved Siden af sin Frue, der var i sort Silkekjole. Tilstede var desuden Faderens intime Venner: Urmager Sundborg og Skræder Halvorsen, ogsaa kaldet Gamlefanden. Disse to var de første som kom, medens Skomageren lod vente paa sig. Da han omsider tonede frem i Døren, gik der som et Skær af Højtidelighed over Forsamlingen, og Blikkenslageren fandt sig beføjet til i Hast at minde Vennerne paa, at de i Aften var i fint Selskab — en Henvendelse, som Gamlefanden lod, som han overhørte.

Da Skomageren havde hilst paa Selskabet, satte han sig hen i Sofaen og gav sig til at pudse sine Negle. Ogsaa ved Bordet var han tavs; han fortrød tydeligvis, at han var gaaet med til dette.

Omme bag Blomsteropsatsen sad Sundborg og Halvorsen og klinkede privat, og saa kom Sundborg til at bemærke, at naar et Menneske ikke duede til noget som helst andet, kunde han i hvert Fald altid blive enten Præst eller Skræder. Denne Udtalelse forargede Gamlefanden, som desuden fandt Sammenligningen uheldig, og han svarte temmelig højrøstet.

Blikkenslageren, der ikke ønskede nogen Diskussion, skyndte sig at udtale, at det vistnok var saa nogenlunde ligemeget, hvorledes man fortjente sine Penge, naar det kun skete paa en anstændig Maade.

»Aa hvad!« sagde Sundborg. »Det er s'gu knusende ligegyldigt, paa hvad Maade man tjener sine Syle, bare man overhovedet tjener nogle!«

Men Skræderen vilde ikke gaa med til dette.

»Du har ingen Overbevisning, du, Sundborg. Men uden Overbevisning gaar man ad Helvede til.«

»Overbevisning! Hvad for en Overbevisning? Kom ikke med det Vrøvl!«

»Der er Forskel paa en Spidsbub og en ærlig Mand,« sagde Gamlefanden afgørende.

Sundborg, som blev ærgerlig over, at den anden vilde komme stikkende med saadanne almindelige Udtalelser, hævede Røsten og sagde, at han følte sig forpligtet til at svare.

»— Alt dette med Overbevisninger og Grund-

sætninger og videre, det er altsammen noget, som ingenting betyder, altsammen Humbug, ser du! Det er altsammen noget, som de Store sørger for at holde gaaende, alene for at de kan beholde Sølvtøjet i Fred. Naar de først selv har skrabet Bøtten til Bunden, saa er det, de tager fat paa at belære os andre om, at det er Synd at misunde og bravt at holde Fingrene i Lommen. Og saalænge Menneskene bliver ved at løbe med den Limpind, saalænge beholder jeg Hatten paa, naar man vil raabe op om Kultur og Oplysning og den Slags.«

Blikkenslageren rejste sig nu og ønskede Velbekomme.

Men Skomageren var fornærmet. — Han havde faaet nogle Tusind med Konen, og derfor følte han sig stødt ved disse Stiklerier til de Store.

Efter Bordet paatog Halvorsen sig at brygge en Punsch, der skulde blive pivæng. Skomageren, som blev anmodet om at smage, nippede til Glasset og bemærkede, at Punschen var ret velsmagende. Han og Gamlefanden fandt hinanden i Sofahjørnet og var snart inde i en vidtløftig Samtale om en morsom Affære, som Skomageren havde oplevet, da han var ung. Imens sad hans Frue og puffede ham i Siden, indtil han paalagde hende at holde sine Grabber hos sig selv.

Sundborg, der var saa svært anlagt for det æstetiske, vilde nu synge en Vise og anmodede Skomageren om at holde Kæft saalænge. Saa rejste han sig og sang:

Jeg havde mig en Hjærtenskær
udi min Ungdoms Dage.
Hun skinned som den klare Sol;
jeg sang og gned paa min Fiol;
da var ej Tid til Klage.
Hun var saa sød, hun var saa mild;
det strøg hun af med Tiden.
Jeg havde mig en Pigelil,
men det er længe siden.

Jeg havde mig en Hjærtenskær,
en Strik med Øjne kaade:
en munter Glut, et yndigt Barn;
og jeg var ung og uerfar'n
og lykkelig af Naade.
Men Naadens Sol gik op og ned,
snart sortnede dens Flamme.
Ak, ak, min gyldne Kærlighed
blev blakket med det samme.

Jeg havde mig en Hjærtenskær —
jeg kan det aldrig glemme:
Da Vaaren med Skønvalborg kom,
da stod en Dag min Stue tom,
og jeg var ene hjemme.
Der var, det maatte hun forstaa,
mer Tjans paa Alfarveje. —
Jeg kunde vel en Kærest faa;
men jeg vil ingen eje!

»Javist,« sagde Skrædderen, »Det var i de Tider, da du gik og vandede Høns for hende, den lille Tykke om fra Sct. Gertrudstræde. Tænk engang, at Bæstet stillede hver Aften og stod en stiv

Klokketime og gloede op til Vinduet, hvor Pigebarbarnet boede!«

»Det er en bekostelig Historie med de Fruentimmer,« bemærkede Blikkenslageren.

»Ja, og saa er det en nederdrægtig lummer Historie ogsaa,« vedblev Gamlefanden. »Man gør sig bare til Grin. Der er dog ikke et eneste forelsket Mandfolk, som jo ikke bilder sig ind, at den Pige, han elsker, er den fuldkomneste af alle, at hun og just hun er Lykken, den eneste for ham. — Og saa at man selv engang har været saa blød. — Puh!«

Skomageren, som gentagende havde erklæret, at Punschen var liflig, rejste sig nu og slog til Lyd paa sit Glas. Han vilde tale om sin første Kærlighed, sagde han.

»Kærligheden — mine Herrer . . . Kærligheden er — vel at forstaa — noget, som man bør respektere . . .«

Her vilde han slaa ud med Haanden, men tabte Balancen i det samme og faldt tungt paa Gulvet.

»Glassene! Pas paa Glassene!« raabte Sundborg og skubbede Bordet ud i Stuen.

Skomageren rejste sig vaklende. Men han var bleven ganske ustyrlig. Han smed Frakken og gik løs paa Gamlefanden, som han beskyldte for at have kommet Gift i Punschen. Der blev en stor Forstyrrelse. De tumlede med ham allesammen og fik ham tilsidst ned paa Sofaen, hvor han laa og slog om

sig. Nikolaj, som stod der, rystede af Angst. Moderen græd.

»Hvad skal vi gøre med ham?« spurgte Sundborg, der havde lagt sig tværs over ham paa Sofaen. »Au for Satan! Han bider!«

Skomageren sled sig fra dem i det samme, vaklede ud paa Gulvet og faldt over en Stol, som han masede.

»Ud med ham!« raabte Gamlefanden. »Ud af Huset! Op med Døren derhenne!«

Hans Frue havde i Hast faaet Tøjet paa og var forsvundet. Men Skomageren vilde ikke ud. Han fik Tag i Dørkarmen og strittede imod, slog og sparkede; tilsidst fik de ham ud i Gangen, hvor Børn og Kællinger i Underskørter dukkede frem allevegne bag Dørene med Lys og Lamper. Et Par stærke Mænd gav en Haand i med, og Skomageren blev i Optog baaren ned ad Trappen, gennem Gaarden og ud i Gaden. Der slap de ham saa.

»Den fik du lavet kønt, du Skræder,« sagde Faderen, da de igen tog Plads om Bordet. »Saa' jeg ikke, hvordan du sad og klinkede med ham hele Tiden. — Naa, det har han sgu godt af, den Skomagersnude! Lad os saa faa et Slag Kort —.«

V

Der var stor Forsamling paa Trappegangen, hvor Madammerne var inde i en fortrolig Opgørelse med Hovedrysten og betænksomme Miner. — For der var hændt noget, som smagte af Begivenhed. Cigarmagerens Kone var løbet fra ham med den mindste Lille, og det var nu den tredje Dag, hun ikke havde ladet sig se.

Madam Holmbo, som nylig havde været ovre og klodset en Fjerding af Urtekræmmer Petersens Ekstrafine, fandt sig beføjet til at indbyde Madammerne Hansen og Olsen, der for Tiden smigrede sig med at være hendes intime Veninder, til en lille Taar i Køkkenet, — hvilket foranledigede Madam Kofod til at fremkomme med en mindre hensynsfuld Bemærkning om Højden og Bredden af Madam Holmbos Renlighedssans; det var da aabenbart for Gud og Mennesker, at Madam Holmbos Tøse var nogle

af de mest beskidte Unger i Gaden, og selv gik hun med en Chemisse, der nok ikke havde været i Vand et halvt Aar. Saa det var saamænd intet Under, at Madam Hansen og Madam Olsen, om hvem hun forresten ikke skulde udtale sig nærmere, kunde finde sig tilpas i hendes Selskab.

Madam Jensen, Smedekonen nede fra Stuen, vilde blot fremhæve som en Ting, der ikke skulde omdisputeres, at mere tynd og elendig Kaffe end Madam Holmbos, blev man ikke budt nogensteds.

Madam Petersen holdt sig rigtignok ogsaa i alle Maader for god til at sætte sin Mund til Madam Holmbos Kaffekopper; hendes Mand havde ogsaa ganske rentud forbudt hende at komme sammen med hende, fordi hun var en So, og nu kunde hun da forstaa, at det havde sin Rigtighed, eftersom saa mange respektable Koner mente det samme.

Efter disse Udtalelser følte Madam Kofod sig foranlediget til at bede Madammerne Jensen og Petersen ind paa en lille Kop; men de maatte ved Gud ikke se paa, at der saa' noget uryddeligt ud i Stuen endnu saa højt opad Dagen; hun havde været lidt i Klammeri med Kofod, som nok kunde være lidt krakilsk undertiden, men som forresten var en Mand, der passede sine Ting og hverken slog eller drak — ikke en Laban som Cigarmageren, der tampede Konen, fra han stod ud af Sengen, til han lagde sig. — Det var saamænd godt, at hun omsider havde været saa fornuftig at gaa sin Vej.

»Vorherre maa vide, hvor hun lander og strander!«

sagde Madam Petersen og bed af Sukkeret. — Det var noget rædsomt daarligt Sukker, Madam Kofods.

Men Madam Jensen sad og var saa oprigtig fornærmet; for Madam Kofods Udtalelse om Manden, der hverken slog eller drak, var tydeligvis en Stikpille til hende, fordi der sommetider var lidt Paastyr med Jensen, naar han kom hjem om Aftenen.

Hun sad just og spekulerede paa at rejse sig, da der i det samme var nogen, som gik ude i Trappen. Madam Kofod røg til at liste Døren op, og saa var det en Betjent fra Gaden, som vilde spørge, hvor Cigarmageren boede.

Der blev Stilhed en Stund efter dette.

»Gudskelov, at man har en god Samvittighed!« sagde Madam Kofod og lettede ved Kanden — »Bare femten Draaber . . .«

»Tak, tak —.«

Men Madam Petersen blev saa konsterneret ved at se Politi, at hun rent glemte at faa sin Kaffe i sig. For hun havde da aldrig haft noget med Politiet at bestille uden som engang, da hun boede ovre i Nummer sytten. Da var der en Nat blevet banket paa hendes Dør, og nogen havde sagt: Luk op i Lovens Navn! Og Madam Petersen var bleven saa angst, at hun rystede. Men saa begribeligvis var det slet ikke hende det gjalt, men Jomfru Mortensen inde ved Siden af, der havde været gift, men var skilt fra Manden, som alligevel engang imellem kom og saa' til hende. Det var Madam Jensen, Skræderkællingen oppe paa Kvisten, som havde meldt hende,

fordi hun havde givet hendes Unge en paa Kassen. Men den Nat fik Betjentene da ikke noget ud af Besøget, for skønt de søgte allevegne derinde, saa fandt de ikke Kæresten hos hende dengang.

»Tak for Kaffe, Madam Kofod.«

Og Madam Petersen forsvandt i Trappen for at kunne være den første, der bragte Nyheden.

Bag de skæve Gavle graanede Himlen, og Mørket kom listende fra Smøger og skumle Stræder, hvor Lygterne lyste sælsomt og sørgmodigt mellem forfaldne Rønner og vaklende Plankeværker. Stjernerne funklede deroppe over de sorte Skorstene, og hist og her blinkede et Lys bag Ruderne.

Nede fra Beværtningen i Kælderen lød Røster, der skændtes, og Klirren af Glas og Flasker. En drukken Mand tumlede op med Larm og Staahej og ranglede over Rendestenen, raabende og vinkende. . .

Men ude i Gaarden var Cigarmageren ifærd med at læsse sit Indbo paa en Trækvogn; nogle gode Venner gik og hjalp til. Alexander sad paa Trappen og fløjtede. Han var i godt Humør, for nu havde hans Fader lejet Lejlighed etsteds langt ude, hvor Politiet ikke saa nemt skulde rende ham paa Dørene. Og saa kunde det ogsaa være nok saa fornøjeligt at komme en Tur ud ad Landet til. Aleksander havde altid haft saadan en morderlig Lyst til at se sig om.

»— Jeg skal sige dig, Nikolaj, der er ingen Tjans ved at rende og spille den herinde i Byen. Det siger min Fa'r ogsaa. Det er meget bedre ude paa Landet, siger han. — Naa, Farvel, Nikolaj; og hav det godt!«

VI

Det var bleven Vaar igen. Bag de røde Tegl drev det med store, solgyldne Skyer, og der var ikke en Rønne saa faldefærdig, at der jo ikke bag en og anden Rude stod en Gyldenlak og duftede, ikke en Trappegang saa skummel, at der jo ikke var en eller anden Krog, hvor det blinkede med Skær af Lys over Væggen. Hørkræmmeren havde hængt to grønne Kranse over sin Dør, Spekhøkeren stod og faldt i Tanker bag Disken, og selv stakkels Lotte omme fra Smøgen gik omkring og smilte med et lykkeligt Smil. Men oppe paa Kvisten sad Skræderen og sang om sin Hjærtenskær, saa det skingrede over alle Tage.

»— Fare, fare Krigsmand . . .«

De glade Ubekymrede dansede ud og ind i Baggaardens Sol. Mødrene havde pyntet deres Smaapiger med Baand og Sløjfer; men der var en iblandt dem, som havde faaet sig et pragtfuldt Halsbaand af ku-

lørte Glasperler, og paa det havde hun startet en voldsom Succes, saa endog Petra Jakobsen, hendes bedste Veninde, følte sig fornærmet og trak sig tilbage.

Nikolaj stod inde i Værkstedet og saa' ud. Han legede ikke mere med, for han var nu færdig med Skolen, og saa skulde det være forbi med Legen med det samme, havde hans Fa'r sagt.

— Var det ikke Leonore, som stod derhenne i Kældertrappen? Saa forfærdelig fin, som hun var! Og nu kom hun sættende lige hen imod ham.

Leonore skulde spørge fra sin Mo'r, om Nikolaj vilde med dem ud. De skulde have Vogn fra Døren og køre ad Strandvejen til Skoven » — men du maa skynde dig, Nikolaj, for der er lidt Tid.«

Hun stod og svingede med Straahatten og var saa helt optaget af dette, saa' han.

— Det var nu saa svært uheldig; men netop i Dag kunde Nikolaj ikke slippe. . .

»Hvadfornoget — Sikken noget Sludder!«

— Jaja; der var nu ikke noget at tale om. . .

Leonore slog med Nakken og gik bort fra Vinduet.

Nikolaj saa' nok, at hun blev fornærmet, kanske ventede hun, at han skulde kalde paa hende og bede om Forlov til at være med alligevel. — Hm; hvad mon hun vilde tænkt, hvis hun fik at vide, at alle de Klæder, han for Tiden ejede i denne Verden, var de, han gik og stod i?

— Aanej, Nikolaj fik nok at blive hjemme, han.

Det var nu ogsaa saa urimeligt trist, at han just skulde være født til Livet under disse ulovlige Forhold! Nikolaj forlangte saavist ikke det umulige, men det forekom ham rigtignok undertiden, naar han da skulde gaa til Bunds i Sagen, at hans Mor kunde have valgt noget klogere — at hun, istedetfor at gaa hen og forelske sig i Blikkenslageren, heller burde have taget den Urtekræmmer, som der nok engang havde været noget om.

— Det var nu saadan, at Nikolaj engang var sat hen i en Krog, og saa kunde han sidde der og anstille sine Betragtninger. Han skulde gerne have protesteret mod saaledes at blive raget til Side; men han vidste bare ikke, hvor han skulde hen med sin Protest. Og desuden havde han en trist Fornemmelse af, at det her i denne Verden var saa aldeles til ingen Nytte at raabe op.

VII

Det gik svært tilbage for Faderen. For Tiderne var saa rent elendige, at det var ikke at tænke paa at holde sig oppe. Man fik sandelig at indskrænke sig og se at slaa sig igennem, som man bedst kunde.

Blikkenslageren var ikke den Mand, der satte sig hen og fortabte sig i bedrøvelige Betragtninger. Saasnart det begyndte at mørkne, lagde han Arbejdet til Side og fulgtes med Vennerne ud i Byen til et Krus og et Slag Kort »— de eneste Glæder i Livets Daarligdom,« sagde Gamlefanden.

»Der er ogsaa andet i Verden,« sagde Sundborg. »Du, Halvorsen, har ingen Sans for det æstetiske.« Men han gik aldrig videre ind paa Sagen, for det var nu haabløst at diskutere Æstetik med Skræderen.

— Det var længe siden, Nikolaj havde troet paa, at hans Fader var en Helt. Han tænkte nu undertiden, at han var en Klovn — ja, akkurat, en Dummepeter, der gjorde et Helvedes Spektakel, sprang

op og faldt ned og lod Moderen om at ordne de vanskelige og vidtløftige Affærer, der hver Dag kom igen. — Nikolaj vidste nok, hvad det betød, naar han saa' hende kaste Sjalet om sig og liste ud af Døren med en Bylt under Armen. Naar han rejste sig om Morgenen, tænkte han paa, at der nu igen vilde komme en lang, lang Dag med Sorg og Besvær, en lang og trøstesløs Dag, som det var ondt at stride igennem. Men han sagde til sig selv, at hans Medlidenhed og Bekymringer var altsammen ikke en Bønne værd, og at det nu engang var saa ganske ligegyldigt, enten han tog Tingene saa eller saa.

En Aften havde Nikolaj været med Faderen og Halvorsen ude i Byen, og saa var de kommen hen i en Kældersnask i Nærheden, og der var Gamlefanden raget uklar med en anden Skræder, som han havde sat op imod en Væg, saa det knagede i hans syndige Lemmer. Og Nikolaj syntes den samme Aften, at det var voldsomt raskt gjort.

Men da han og Faderen kom hjem sent, sad Moderen der endnu ved Bordet og lappede nogle gamle Skjorter.

Hun saa' hen paa Nikolaj og rystede paa Hovedet.

»Det er Synd, du gør mod Drengen,« sagde hun. »Se paa ham. Det er Synd, Johan.«

»Kommer du nu med dit Sludder igen,« sagde Faderen. Han stod og trak af Klæderne. »Lad os være fri.«

— Nikolaj laa i Sengen og tænkte, at det lignede ikke noget af Moderen at komme stikkende med sine bekymrede Betragtninger til enhver Tid. Kanske hun mente, at han var drukken ogsaa. Gamlefanden havde rigtignok trakteret ham med et Glas Øl eller to, og det var forresten flinkt gjort af Gamlefanden.

Henne ved Bordet sad Moderen og stak i sine Skjorter. Nikolaj laa og saa' paa hende, som hun sad der med Ansigtet bøjet frem i Skæret fra Lampen, og han syntes, at hun var bleven saa gammel paa det sidste, saa kummerfuld og sørgmodig. Det var ogsaa længe siden, han havde hørt hende synge sine Viser om Sorg og Kærlighed.

Nikolaj kom til at tænke paa de to unge Folk, der boede ligeoverfor — to fattige unge, som elskede hinanden, og som Lørdagaften, naar Manden kom hjem med Ugelønnen, fulgtes ud sammen for at gøre deres smaa Indkøb hos Høker og Kræmmer. Der var saa pænt inde hos dem med Blomster og Billeder, og den unge Kone var saa nydelig og sletikke som de andre Madammer i Huset. Nikolaj havde mødt dem nogle Gange, naar de om Aftenen fulgtes ned gennem Gaden. De gik Arm i Arm og snakkede sammen hele Tiden, som om der var et eller andet vigtigt, de havde for sig selv, og som ingen maatte faa noget at vide om.

Og saadan, tænkte han, havde det vel ogsaa været engang for Moderen. Hun havde vel nogle Aftner gaaet saaledes med hans Far i en og anden Gade

og drømt om, hvor godt det skulde blive altsammen, og saa havde hun vel syntes, at den, hun elskede, var den bedste af alle.

— »Sover du ikke, Nikolaj?«

Moderen lagde Sytøjet fra sig og kom hen til Sengen.

»Du er da ikke syg?« spurgte hun.

Nikolaj laa og saa' op i Loftet.

»Far er ikke god ved dig,« sagde han.

Moderen tav lidt.

»Aa, du — Fa'r er meget god,« sagde hun.

Men Nikolaj laa længe og grundede over dette. Han tænkte, at det havde ikke noget at betyde, at man engang har elsket af sit hele Hjerte, naar det dog ender med, at man maa takke Vorherre for Skræderens Veste.

En Aften i Skumringen mødte Nikolaj Leonore i Strædet.

Han havde ikke tænkt videre paa hende den sidste Tid; for der var dem, som snakkede om, at hun var Kæreste med en Smedesvend, som kom i Beværtningen. Men maaske det var Løgn.

»Hvor skal du hen?« spurgte hun. »Lad os drive lidt nedad Gaden.«

Nikolaj gik og betragtede hende. Hun var ikke saa smuk som før, syntes han; og saa havde hun nok faaet sværtet Øjenbrynene lovlig tykt i Aften. Jaketten, hun havde paa, var slidt, men om Halsen

havde hun et rødt Silkeklæde, der var bundet i en Sløjfe foran paa Brystet.

»Hvad er der i Vejen med dig?« spurgte Leonore, da de havde gaaet lidt. »Hvorfor siger du ingenting? — Var vi forresten ikke Kærester engang?«

Nikolaj spurgte, om det var sandt, at hun var bleven forlovet.

»Jeg ved s'gu ikke. Han er Maskinarbejder. Forresten kan jeg godt lide ham. Men hvad — naar han begynder med at ville slaa allerede nu —! Man maa hellere holde op i Tide. Desuden tror jeg, han gaar og spiller den med hende, Berta, min Broders Kæreste, du ved.«

Nikolaj følte noget som en stor Bedrøvelse, der kom over ham, mens hun talte.

»Du,« sagde hun pludselig, »kan du huske *dengang?*«

»Ja.«

»Det er længe siden. Jeg tror s'gu, jeg holdt af dig. Men hvad Fanden — man kan da ikke gaa og vente efter hinanden en Evighed. Kan man vel?«

De gik en Stund.

»Holder du af mig endnu?« spurgte hun og saa' op paa ham. »Vil du kysse mig engang? — Lad os gaa ind i Porten her.«

— Aa, din Tøs! tænkte Nikolaj bedrøvet.

Hun lagde Hænderne paa hans Skuldre og bøjede Ansigtet op imod ham. Han kyssede hende.

»Fæ!« sagde Leonore og lo højt.

I det samme var der nogen, som kom gaaende ude paa Fortovet; en ung Fyr, som standsede og blev staaende.

»Syss — Vær bare stille, Nikolaj, du . . .«

Han derude stod lidt.

»Leonore!« kaldte han.

»Saa for Fanden!« sagde Leonore og gik ud. — De blev staaende en Stund og snakkede sammen.

»Det er Løgn,« hørte Nikolaj hende sige.

»Det er ikke Løgn.«

»Jo, gu er det saa!«

Straks efter gik de. —

Nikolaj drev ned gennem Gaden. Han tænkte paa Leonore; han forstod, at hun havde det ondt, og sagde sørgmodig til sig selv, at det vilde blive værre . . .

Da han gik gennem Porten hjemme, saa' han, at der var stor Forsamling af Husets Folk, som drøftede det sidste Nyt. Det var forresten ikke noget at gøre Affære paa. Det var kun Røgmanden nede i Kælderen, som omsider var bleven ked af at sidde og gruble over den Historie med Konen og Skræderen. Hans Pølsepinde var slupne op i et ulyksaligt Øjeblik, og saa var han gaaet ud i Køkkenet og havde hængt sig mellem sine røgede Skinker og Lammelaar.

VIII

Nogen Tid efter flyttede Blikkenslagerens tværs over Gaden. Der var to smaa Værelser med Udsigt til Baggaarden og en skimlet Brandmur lige overfor. — Moderen græd, da de flyttede ind.

I Lejligheden ved Siden af boede en Madam Vilmer med sin Søn, som var Opvarter. En Aften da Nikolaj kom gaaende i Gangen, mødte han Opvarteren, der bad ham med ind paa en Genstand.

»Det er s'gu alligevel morsomt at eksistere,« sagde Vilmer. »Man skulde bare have nogle flere Nikser!«

Nikolaj stod og saa' paa en Vifte med Fotografier og Billeder af Damer i Negligé, som den anden havde anbragt paa sin Dør.

»Ja, det er Piger,« bemærkede Vilmer anerkendende.

Nikolaj troede nu ikke, at der i Virkeligheden var saa smukke Damer til.

»Aa, det er s'gu ikke Skønheden saameget, det kommer an paa,« sagde Vilmer. Han rejste sig og tog et Album frem.

»Her skal De se. — Hende der: det var min første Flamme. Jeg var forelsket i hende fire Maaneder. Hun lavede mig forresten nogle kønne Ballader i den Tid. Nu er hun gift med en Grosserer. Kvinderne gaar bare ud paa at faa en Mand, der kan forsørge dem.«

Han nippede til Glasset og vedblev:

»Det er forresten dumt med disse Tøse. Man skulde være saa fornuftig at holde sig klar af alle Fruentimmer. Der er dog ikke en eneste, som man ikke kan købe, naar man har Penge nok.«

Nikolaj sad og bladede i Albummet. Og saa, med eet — Det gav et lille Ryk i ham: Det Ansigt der . . .

»Hvem er hun?«

Vilmer kastede et Blik til Siden.

»Det er jo Leonore,« sagde han »Beværterens her overfor. — Det er en gammel Historie.«

»Har De kendt hende?« spurgte Nikolaj lidt efter.

Vilmer nikkede.

»Sød Tøs! Men hun er kommen i Fedtefadet nu.«

»Saa?«

»De siger, hun skal have et Barn.«

Han skubbede et Etui med Cigarer over Bordet.

»Tag en Pind.«

»Har hun — Har hun besøgt Dem her?« spurgte Nikolaj tøvende.

»Hvem? Leonore? — Aaja.« Og han begyndte at fortælle.

Nikolaj sad og lyttede til; og der var noget inde i ham, som sved forbandet.

— O, din Slubbert! tænkte han — Naa, hvad har jeg med det . . . Naar alt kommer til alt, saa er det bare mig, der er en Dumrian, javist . . .

»Hvad er det, De sidder der og spekulerer paa?« spurgte Vilmer. »Har De kendt Pigen?«

»Ja.«

»Naa saadan — Hm — Det gør mig ondt. De har vist ikke kendt hende rigtig alligevel. Hun er temmelig tarvelig. Det er de forresten allesammen.«

»Naa — men Deres Forlovede?« Nikolaj havde set, at den anden gik med Ring.

Vilmer lo.

»Elsker De hende ikke?« spurgte Nikolaj naivt.

»Elsker. — Det har De nok læst i en Avisføljeton, hvad! Men lad os bare ikke gøre Nar ad hinanden. — Og dette med Leonore skal De ikke tage saa højtideligt. Det kan aldrig nytte at ræsonnere, og man skal lade Folk selv om at ordne deres Affærer. Menneskene har Deres Ideer. Lad dem have dem. Der er nu min Mor, hun samler sammen til et Monument paa sin Grav, naar hun dør engang — noget med Duer og forgyldte Bogstaver. Den kære gamle! Ikkesandt, det er storartet . . .«

Nikolaj og Vilmer blev Venner.

Der var det med Vilmer, at han tog alting saa uhyre simpelt og saa ganske lige til. Og Nikolaj begyndte med at beundre dette.

— En Aften skulde der være Selskab inde hos Vennen, og Nikolaj var bedt med. Der var en Hr. Mortensen, som var Urtekræmmer, og to Damer, Frøken Ludovika og Frøken Charlotte; Vilmer nævnte kun Fornavnet, da han præsenterede. Man klinkede og sang, og Urtekræmmeren betroede Nikolaj, at han elskede Frøken Ludovika — hvad Nikolaj allerede havde tænkt sig i Forvejen. — Midt under det hele blev der banket paa Døren, og en Mand stak Hovedet ind.

»Undskyld, at jeg er saa fri,« sagde Manden. »Maa jeg spørge: Er Ludovika her?«

Der blev lidt stille i Stuen.

»Hvadbehager!« sagde Urtekræmmeren, »Ludovika —«

Ludovika rejste sig og traadte over til den anden Side; hun lagde Hænderne paa Ryggen og blev staaende.

Manden gik et Skridt frem i Stuen og lukkede Døren efter sig.

»Jeg skal nemlig sige os, mine Herrer: Ludovika er min Datter. Det er, hvad hun er.«

Han stod og saa' sig om.

»Naa, er du der,« sagde han og gik hen imod hende.

»Prøv paa at røre mig!«

»Hvadfornoget — hvad siger du —.«

Vilmer skubbede en Stol frem.

»Vil De ikke drikke et Glas? Vær saa god at sidde ned.«

»Det er meget sjangtilt af Dem, unge Mand.« Han satte Glasset for Munden og tømte det i eet Drag. »Med Forlov at spørge: Hvem af de Herrer er det, der render og spiller Fandango med Tøsen? Jeg er ikke kommen for at lave Ballade; jeg vil bare i al Stilhed anmode Vedkommende om at se sig om efter en anden Donna. *Min* Datter er der vinket af for. Det er jeg Mand for at meddele. Det vil sige, jeg har ikke noget imod en reguleret Forlovelse med Ring og saa videre. Men *dette her* bliver der nu ikke noget af. Jeg haaber, De forstaar. — Kom saa, Ludovika.«

Ludovika begyndte langsomt at søge sit Tøj frem.

»Skal det være straks,« sagde hun. »Jeg skal nok komme . . .«

»Meget vel. Saa vil jeg vente paa dig i Porten, min Tøs. — Farvel de Herrer. Tak for Skænken.«

»Det er undertiden ubehageligt med disse Ærværdige,« bemærkede Vilmer.

»Saadan en Sjover!« sagde Ludovika. »Det manglede bare.«

Urtekræmmeren rejste sig; han vilde følge hende gennem Gaarden, sagde han. De bød Farvel og gik.

Frøken Charlotte tømte sit Glas og spurgte, om Nikolaj vilde drive med et Stykke nedad Gaden.

Det vilde han. —

Det var maanelyst ude, med Stjærner bag Tagene.

»Ved du hvad,« sagde hun, da de havde gaaet lidt. »Du er en kedelig en. Men jeg kan godt lide dig. Du har et lille Mærke der ved Øret; det ser morsomt ud.«

— Naa, tænkte Nikolaj. — Man kan da ikke sige, at hun gør mange Omstændigheder. Hun er forresten nydelig . . .

De var kommen hen et Sted udenfor en Beværtningshave, hvor der var Musik. Frøken Charlotte standsede.

»Lad os gaa ind og faa et Bæger,« sagde hun.

De gik ind i Haven og fandt et Lysthus, hvor de satte sig.

Nikolaj sad og saa' hen paa Frøken Charlotte, som havde lænet sig tilbage mod Væggen og lyttede efter Musikken, mens hun fløjtede Melodien med.

— Ja, hun er sød, tænkte han — Hun er kønnere end Leonore. Gud ved, om jeg ikke er forelsket i hende! Aa Snak; saadant noget ved man altid med Bestemthed. Jeg vil ikke give hende nogen Grund til at tro, at jeg bryder mig om hende; det vilde være Synd. — Desuden vilde hun vist bare løbe om Hjørnet med mig . . .

Der kom en Herre og en Dame gaaende udenfor; Damen lo højt, da de gik forbi.

»Naa, den har de lavet smukt!« sagde Frøken Charlotte. »Saa' du hende? Det var Ludovika. Derovre paa Bænken sidder hendes Gamle og er ganske drukken.«

Nikolaj saa' derover. Der sad Faderen og sov med et Krus paa Bordet foran sig

»Det har han godt af,« sagde Charlotte.

»Skal vi gaa?« spurgte Nikolaj og rejste sig.

»Gør din Mor Vrøvl, naar du kommer for sent hjem?«

De gik.

— Det var lys Nat med store Skygger over Vejen og Træer, der susede. Charlotte havde taget hans Arm og gik og fortalte om sine Gamle, hos hvem hun boede langt ude paa Frederiksberg. Faderen var Arbejdsmand, og Moderen vadskede for Folk.

»Og du?« spurgte Nikolaj.

Charlotte trak paa Skulderen.

»Aa,« sagde hun »jeg dangderer den.«

Nikolaj gik og spekulerede paa dette.

»Dangderer — Hvordan?«

Hun saa' op paa ham og lo.

»Naa,« sagde hun. »Nu tror du vist noget slemt.«

Det var ganske stille paa Vejen, hvor de gik. Til den ene Side var der smaa Haver, Rønner, Plankeværker og en Grøft, der laa fuld med vissent Løv; til den anden løb der en Hæk lige ud, og bag Hækken var der Marker. De gik tavs en Stund, indtil Charlotte standsede.

»Det er her, jeg bor,« sagde hun.

Det var et langt, lavt Hus, hvidkalket, med en grøn Dør, et Tegltag og en sort Skorsten op imod den lyse Luft.

»Du kan godt gaa med ind,« sagde hun.

De gik bag om Huset, gennem Gaarden, og ind i en mørk Gang, hvor Nikolaj ramlede imod en Trappe.

»Syss, du — gaa stille.«

Hun lukkede en Dør op for Enden af Gangen, strøg en Tændstik og tændte et Lys derinde. — Det var et lille, firkantet Kammer med blaat Tapet; der stod en Seng, et Bord midt paa Gulvet og to Stole.

Hun tog Jaketten af og hængte den fra sig paa Væggen og gik hen og fik Ild paa et Petroleums-apparat, der stod bag Døren. Nikolaj sad imens og saa' ud i Natten.

»Hvad er der ivejen med dig?« spurgte hun. »Hvorfor er du saa tavs?«

Inde bag Bræddevæggen var der nogen, som rørte paa sig, og en Stemme mumlede noget i Søvne. Saa blev det stille. Langt borte susede det dæmpet over Markerne, og Løvet udenfor raslede svagt.

Hun stillede Kopper frem og skænkede Kaffen. De sad der ved Vinduet og drak.

Saa lænede hun sig tilbage i Stolen, lagde Armene under Hovedet og blev siddende saadan og saa' ud.

Nikolaj rejste sig og bød Godnat.

»Godnat,« sagde hun og rakte ham Munden til Kys.

Da han var kommen lidt nedad Vejen, hørte han, at hun aabnede Vinduet.

»Du,« sagde hun. »Hvornaar ser jeg dig igen? Vil du møde mig paa Søndag? Jeg tror ikke, du bryder dig noget om mig. Men vi kan jo være Venner.«

Han saa' op paa hende.

»Ja,« sagde han »Lad os det.«

IX

Nikolaj lagde Mærke til, at Vilmer i den sidste Tid var bleven noget underlig. Der maatte være et eller andet, som voldte ham Bryderi, tænkte han.

Men en Aften mødte han Vennen, som kom gaaende med en Dame udfor National. Nikolaj vilde gaa forbi, men den anden standsede ham. Han var oprømt og munter og vilde, at de skulde nyde noget sammen.

»— Hvad skal vi have?«

»Chokolade,« sagde Damen. Vilmer bestilte.

Nikolaj sad og grundede noget for sig selv.

— Han kalder hende Frøken Hansen, tænkte han — Det er besynderligt . . .

»Hvor jeg er glad, hvor jeg er lykkelig!« sagde Vilmer til ham. »Se paa hende, Nikolaj; læg Mærke til, naar hun smiler.«

Frøken Hansen sad og drak sin Chokolade uden en eneste Gang at henvende sig til nogen af dem.

Da hun havde tømt Koppen, vilde hun gaa. Vilmer kaldte paa Opvarteren og betalte; det var en styrtende Mængde Penge, Sølv og Sedler, som han fik op paa Bordet.

— Naa, tænkte Nikolaj — Han mener fornuftigvis, at selv om Pigen ikke kan købes, er det dog ingen Skade til, at hun ser, der er Kontanter . . .

Da de havde fulgt Frøkenen til Gadedøren, sagde Vilmer, efter at han havde gaaet en Stund i Tavshed:

»Ved du, Nikolaj — Jeg er igrunden en Idiot.«

»Hvem er den Dame?« spurgte Nikolaj.

»Det er ligemeget, hvem hun er. Jeg elsker hende. — Forresten er hun Butiksjomfru.«

Han vedblev:

»Hvis hun vilde gifte sig med mig . . . Det kan godt være, det var dumt; det kan godt være, jeg vilde komme til at fortryde det . . . Men hvad — man fortryder jo alligevel alting engang.«

»Tror du, hun bryder sig om dig?«

»Nej, det gør hun ikke,« sagde Vilmer. »Maaske senere . . .«

»Sig mig dog,« spurgte Nikolaj. »Hvor har du alle de Penge fra, du diskede op med for lidt siden?«

»Jeg har laant dem af Mor. — Naa, Godnat; jeg tror, jeg vil drive lidt om i Gaderne en Timestid endnu. Der er saa mange Stjerner oppe . . .«

— Der kan man se, tænkte Nikolaj — Naa, jeg kender ham; det har ikke noget at betyde. Men det er dog virkelig latterligt . . .

Saa en Aften, da Nikolaj kom gaaende i Trappen, mødte han Vilmer, som just traadte ud af Døren. Det saa' ud til, at han havde Hast.

»Hvor skal du hen?« spurgte Nikolaj.

»Jeg — Ingensteder hen. Men jeg har travlt. Jeg har ikke Tid til at give Forklaring. Og det er ogsaa ligemeget . . .«

Han gik — men vendte om og kom tilbage.

»Det er forbi. Det er altsammen forbi,« sagde han » — Lad os gaa ned og drikke en Bajer.«

De gik ned i Kælderen overfor og satte sig ved et Bord i et Hjørne af Stuen. Paa en Bænk under Vinduet laa Værten og sov. Henne i Sofaen sad en Mand og grublede over Ølkruset.

»Hvad er forbi?« spurgte Nikolaj.

»Alt — alt er forbi! Bryd dig ikke om det . . .«

En Pige kom med Øllet, som Vilmer havde bestilt. Hun satte Flaskerne paa Bordet og blev staaende.

»Naa, det er længe siden!« sagde hun — »Hvordan gaar det?«

Nikolaj saa' op. — Det var Leonore.

»Skaal!«

Vilmer klinkede og drak.

»Er det dig, min Pige,« sagde han. »Hvad maa jeg byde? Har I Vin her i Knejfen? Bring mig en Flaske.«

»Vi har Banco.«

»Kom med den.«

Leonore bragte Bankoen, tog en Stol og satte

sig. En lille Unge med en Kat i Favnen kom ind fra Bagværelset.

»Er det din Søn?« spurgte Vilmer.

Leonore nikkede.

»Har du set ham før, Nikolaj?«

»Skaal igen!« Vilmer skænkede.

— Han har noget for... Der *er* noget, tænkte Nikolaj urolig.

Leonore begyndte at blive højrøstet. Hun vilde, at Vilmer skulde give en Flaske til og rejste sig for at hente den.

»Du maa ikke bringe mere nu,« sagde Nikolaj.

»Aa, Sludder!«

»Hvadfornoget — Maa hun ikke bringe mere —!«

Værten henne paa Bænken vaagnede, saa' op et Øjeblik og vendte sig om paa den anden Side igen.

Manden i Sofaen rykkede nærmere:

»Undskyld — undskyld! Mit Navn er Holmer — Smedesvend . . .«

Vilmer saa' paa ham.

»De er jo fuld,« sagde han.

»Fuld — hvor har De det fra? De ser paa min Næse — naa, og hvad saa; hvad har det at sige . . .«

»Hvem er De? Hvad vil De?«

»Kender De mig ikke,« sagde Manden og lo stille, »Jeg bor derovre i Gangen ved Siden af Dem.«

»Kender Dem — Naa, jo . . . Og hvad saa videre?«

Den anden bøjede sig lidt frem og betragtede ham med et spottende Smil. Det var ganske stille i Stuen et Minut, og man hørte Regnens Dryp mod Ruden.

»Saadan en Tøs!« sagde han — »Fy for Satan!«

»Hvem — hvem er det, De taler om? — Hvad skal det sige?«

Manden tømte Kruset og satte det fra sig paa Bordet.

»Det er disse Bræddevægge,« sagde han. »Man hører saa forbandet godt igennem dem. — Se, hvor han ryster . . . Se bare!«

»Død og Helvede!« Vilmer slog i Bordet.

»Ja, ikkesandt! og hvad saa . . . Jeg kender det —.«

Han rejste sig.

»Hør lidt,« sagde Vilmer haanende. »Er det ikke Dem, som Konen er rendt fra?«

Den anden lo fiffigt.

»Naa, se, se. — Ved De det,« sagde han.

»Det er en slem Vane, De har, at De taler højt i Søvne. Eller maaske sover De slet ikke — maaske gaar De oppe hele Natten . . . Den hele Nat, hvad, Haha!«

Manden stod og saa' paa ham. Saa begyndte han at le med — kort og dæmpet.

— Gode Gud! tænkte Nikolaj — Hvad betyder dette? Se engang: jeg tror, de er gale begge to. — Hvor det er usselt altsammen . . .

Pludselig tav den anden.

»Naa, naa —« sagde han. Og han gik hen og satte sig i Sofaen.

Det blev stille igen i Stuen. En Gadelygtes flakkende Skær spillede rødligt over Bænken ved Vinduet, hvor Værten laa. Leonore var gaaet med Barnet, som man hørte klynke inde i Værelset bagved.

»Saadan en Tøs,« mumlede Vilmer. »Saadan en —.«

»Hvad siger du?«

Den anden rejste sig.

»Lad os gaa,« sagde han.

Det var mørkt ude. Regnen tog til. Vilmer havde slaaet Frakkekraven op og gik og mumlede noget for sig selv.

Da de kom til Hjørnet bød han Farvel. Nikolaj vedblev at følge ham i Frastand. Han saa', at den anden gik ind i en Port, hvor der var Gennemgang til Strædet bagved. Da han naaede derhen, var Vilmer forsvunden.

Dagen graanede trist over Baggaardens røde Tage. Der var halvmørkt i Gangen, da Nikolaj kom og vilde ned paa Værkstedet. Inde hos Madam Vilmer var Lys tændt, og hendes Dør stod aaben Han stak Hovedet ind og spurgte efter Vilmer.

»Joakim — Han har ikke været hjemme siden i Gaar — Og mine Penge . . . Han har taget *alle mine Penge!*«

Madam Vilmer lagde sig paa Knæ ved Kommoden og trak Skuffen ud.

»— Se her . . . Dem allesammen! Tre Hundrede og tyve Kroner og halvfems Øre . . .«

Hun bøjede Hovedet i Fortvivlelse.

»Tre hundrede og tyve Kroner og halvfems Øre — Tre Hundrede og . . . Hver eneste Øre har han taget. Der er ikke en Skilling tilbage . . . Aa Gud, og jeg har slidt for disse Penge i mange, mange Aar! Hvordan skal det gaa nu? Hvad skal det blive til? Det er ikke til at forstaa; det maa være umuligt . . .«

Hun trak Skuffen helt ud og begyndte at søge. Hendes Hænder skjalv.

»Alt hvad jeg kunde rage og skrabe sammen — Nej, her er intet; ikke en Øre! — Og jeg havde set paa saadan en smuk Tavle — Hundrede og firs skulde jeg give for den . . . Der var et Kors foroven — og to Duer. Et Kors og to Duer . . . Nu er det altsammen forbi. Der er ikke til en simpel Sten engang . . .«

Hun satte sig overvældet og saa' om sig med et raadvildt Blik.

»Det er den Tøs,« sagde hun. »Jeg ved det godt — Han var helt tosset . . .«

— Den samme Dag stod der i Avisen om en ung Mand, som havde skudt sig paa Gaden. Man havde bragt ham til Hospitalet, men han var død

forinden. I hans Lommer fandtes endel Smaamønt og nogle Visitkort, hvorpaa stod *Joakim Vilmer.*

Nikolaj lagde Avisen til Side og begyndte at gruble over dette.

— Hvor det er dumt, tænkte han — hvor det er dumt og usselt . . .

X

Tante Bodil var bleven saa underlig stille paa det sidste. Og saa var det som en Vane, hun havde lagt sig til, at hun altid gik og smaasnakkede saadan hen for sig. Det kom vel af, at hun var bleven saa svært gammel nu, tænkte Nikolaj. Der var ogsaa noget med Brystet — det var nok denne Vinter, som var kommen saa uforvarende med Kulde og Sjap og Træk allevegne ind. Tante Bodil tættede Vinduerne og lagde mere til Ilden. Men Isliljerne paa Ruden blomstrede op igen om Kvælden, naar hun i Skumringen sad i sin Krog og drømte om de store Skove.

»Hvad er det, du tænker paa, Tante?« spurgte Nikolaj.

»Ingenting . . . ingenting, Nikolaj.« Tante Bodil bare rystede paa Hovedet.

Men en Aften, da Nikolaj kom derop, sad der nogen henne ved Vinduet og ventede paa ham.

Tante Bodil sad i sin Sofa og sagde ingenting. — Det var dunkelt i Stuen.

Skikkelsen ved Vinduet rejste sig og gik frem. — Det var *Charlotte*.

Han stod og saa' paa hende.

»Hvordan kommer du her?« spurgte han.

De stod der i Tusmørket ganske nær hinanden. Hun havde taget hans Haand, stod og lo op til ham.

»Hvorfor kom du ikke den Søndag!« sagde hun. »Hvorfor kommer du ikke, naar du lover det?«

Nikolaj saa' hen paa Tanten. — Naa, hun forstod vel ikke . . .

»Har I ikke Lys?»

Han tændte Lampen og stillede den paa Bordet.

Charlotte havde sat sig. Hun sad og saa' paa ham hele Tiden.

— Hun holder af mig, tænkte Nikolaj. — Det er slemt. Selv om jeg virkelig elskede hende — Det ender dog altid med Bedrøvelse engang . . .

»Vilmer er død,« sagde han.

»Ja. Det Fæ!«

Og hun blev ved at sidde og se hen paa ham.

Der var ganske stille i Stuen. Tante Bodil rørte sig ikke. Hun havde lagt den ene Arm i Skødet og støttet Hovedet i Haanden. Det saa' ud, som om hun sad og grublede over noget vanskeligt.

»Er hun rigtig *her?*« spurgte Charlotte og viste til Panden.

Nikolaj blev stødt.

»Bryd dig ikke om det,« sagde han. — »Kom og lad os gaa.«

Hun rejste sig.

»Har du set min Hat?« spurgte hun. »Klær den mig?«

Han gik henimod Døren. Tante Bodil saa' op, da han gik forbi, og smilte:

»Hør lidt —.«

Nikolaj lukkede Døren og kom tilbage.

»Det gaar ikke godt hjemme,« sagde den Gamle. »Din Fa'r — naa, du ved selv. Det bliver værre siden. Husk paa din Mor.«

— Det er sandt, tænkte Nikolaj.

»Hvorfor siger du det?« spurgte han.

»Jeg vilde sige dig det engang,« sagde hun. »Gaa nu.«

— Charlotte stod i Gadedøren og ventede.

»Det var s'gu godt, du kunde komme. Hun er vist temmelig stramsnudet, den Gamle!«

Nikolaj svarte ikke noget paa dette. Da de havde gaaet lidt, sagde han:

»Jeg kan ikke komme og møde dig herefter. Du maa ikke vente mig, og du maa ikke søge mig.«

Hun saa' hurtig op.

»Hvad skal det sige?« spurgte hun.

»Det er det bedste, at det bliver saaledes!«

De gik lidt.

»Du maa jo vide det,« sagde hun om en Stund.

Saa rakte hun ham Haanden.

»Farvel. — Jeg tænker, at vi skal ses engang senere . . .«

Faderen blev bestandig mere forfalden. Og bestandig mere spekulativ. Han elskede at sidde saadan for sig selv og spekulere. Der var saa meget i denne Verden, som var vragt og kroget, og som der burde rettes ved, fandt han.

Der var det ved Blikkenslagerens Spekulationer, at de endte altid med Ondsindethed; og saa kunde han sidde paa samme Plet i Timevis og lure paa Omgivelserne. Det var da især Moderen, som det gik ud over. Naar der ikke var andet, saa var der det, at hun ikke var ung og køn længer.

»— Fy for Fanden, hvor du ser ud!« sagde han og pegede Fingre efter hende. »Du er s'gu dejlig!«

Blikkenslageren arbejdede ikke stort mere nu . . . Staa der og slide! Og naar han om Natten kom drivende ind ad Døren hjemme og tog fat paa at vandre op og ned i Stuen og spekulere over Tilværelsens Lurvethed, da vidste Nikolaj, at Moderen laa og rystede for, hvad der kunde komme. —

Det havde truffet sig saaledes, at Blikkenslageren og Broderen, Skomager Jakob Vibe, omsider havde fundet hinanden. Det var gaaet svært tilbage for Broderen paa det sidste; men han var alligevel endnu en Mand, som man maatte respektere. For Skomageren havde noget, han kaldte *Ideen om Retfærdighed*.

— det var saadan en Slags Princip, at forstaa, med Paragraffer og saa videre. Blikkenslageren var begyndt at spekulere over det, men han kunde ikke rigtig hamle op med Jakob, og han blev mere og mere ondsindet hjemme.

En Nat, da han kom ranglende ind ad Døren, stillede han sig op ved Sengen, hvor Moderen laa. Han stod og saa' paa hende.

»Hvor du er grim!« sagde han.

Nikolaj var vaagen. Han blev liggende og lod, som om han sov.

»Du ligner en gammel Kælling,« sagde den Drukne. »Bare Skind og Ben!«

»Johan —.«

»Og du er allerede graahaaret. Sikke Tjavser; se bare. Fy for Fanden!« Han rystede en knyttet Næve foran hende.

— Mon han vilde slaa! Nikolaj kastede Tæppet til Side. Men nu gik Faderen frem paa Gulvet og begyndte at klæde sig af. Han skældte og bandte, snublede over en Stol og stod og snakkede, mens han slængte Tøjet fra sig. Da han vilde op i Sengen, tørnede han mod Væggen og blev liggende, som han laa. — Moderen listede ud, kastede et Skørt om sig og satte sig paa en Stol, hvor hun blev siddende en Stund, til han var falden i Søvn. Saa listede hun i Seng igen.

Nikolaj laa og tænkte paa dette med Faderen.

— Saadan en Laban . . . Men saa kom han til at huske paa et og andet fra for længe siden,

fra dengang, da alt var saa meget anderledes, saa meget bedre end nu. — Hvorledes var det gaaet til? Hvorfor skulde det være saa ondt altsammen? Herregud ogsaa, at hans Far skulde blive saadan en Stakkel . . .

Nikolajs Vrede dunstede bort, og en stor Medlidenhed svulmede i ham. Han tænkte paa, at som hans Fa'r og Mo'r, saaledes var der jo Tusinder i Rønner og Baggaarde — alle de Fattige, alle de Foragtede, alle de, som Livet mishandlede og tog haardt paa. Skøger og Drankere og stakkels Kvinder med smaa Børn paa Armen — det forekom ham, at han kendte dem allesammen, at han elskede dem allesammen med en bitter og sørgmodig Kærlighed, der forstod alt.

— Men en Nat vaagnede Nikolaj ved at høre nogen stønne højt.

Han rejste sig op i Sengen og lyttede.

Det var ganske mørkt i Stuen; men henne ved Vinduet skimtede han noget hvidt. Det var hans Moder, som stod der i den bare Særk. Faderen havde faaet hende op i Krogen og stod og slog hende med en knyttet Næve.

»— Din forbandede Kælling! Der har du den — Tju! — Og den . . .«

»Aa, aa,« stønnede Moderen. Hun havde bøjet sig ind mod Væggen og stod og holdt Armene op for Ansigtet.

Nikolaj sad og saa' frem. Han forstod ikke rigtig dette.

Nu løftede Faderen Haanden igen. Moderen dukkede sig og løb over mod den anden Side.

»Lad mig faa fat i dig! — Hej, hvor er du! Ja, bi kun . . .«

Han ravede efter hende, fik fat i hendes Særk og rykkede til.

»Se nu — se bare! Hoho . . .«

Nikolaj pressede Hænderne for Panden. Han følte det hamre derinde og mærkede, at han skjalv.

Og saa med et kom der en vild Forbitrelse, et sanseløst Vildskab op i ham. Han kastede Tæppet til Side og sprang ud paa Gulvet. Det forekom ham i Øjeblikket, at alting rundtom blev borte for ham, og saa syntes han i det samme, at han havde saa vanskeligt ved at faa Aande. Men allerinderst var der som en stille, lyttende Forventning over ham.

— Aa, jeg er gal, tænkte han. — Jeg er vanvittig. Jeg maa passe paa mig selv. Hvordan var det nu — Lad mig se . . .

Den Drukne havde faaet Tag i Moderen og stod og klemte hende tilbage over Sengen.

»Se saa, min Dukke — Se saa, min Tøs —!«

I samme Sekund huggede Sønnen to Hænder i Nakken paa ham og slængte ham bort over Gulvet.

Moderens Ansigt løftede sig i Mørket.

»Nikolaj — Dreng!«

Men Nikolaj var bleven vild. Han stønnede dumpt som af en stor Smerte. Da han saa' Faderen rejse sig, sprang han ind paa ham og slog ham

ned. Han greb ham om Haandleddene, masede hans Arme i Gulvet og stemmede Knæet mod hans Bryst.

»Hvis du vover . . . Hvis du . . .«

Han blev selv ganske underlig ved at høre sin Stemme.

»Dreng — Er du fra Forstanden!«

Det var Moderen, som var kommen til. Han saa' op paa hende, rejste sig og blev staaende.

»Aa — aa,« mumlede han og tog sig til Hovedet.

Saaledes stod han og saa' paa Faderen, som krøb sky langs Væggen bort fra ham. Saa gik han hen og begyndte langsomt at klæde sig paa.

Moderen var gaaet i Seng, Faderen sad og skævede hen til ham med et ondt Blik.

Efterhaanden blev Nikolaj roligere.

— Naa, det gjorde jeg forresten godt, tænkte han — Se, hvor han sidder og skuler. — Hm, jeg tror virkelig, jeg græder . . .

Han lukkede Døren op og gik.

Det var mørkt endnu ude. Nogle faa Stjærner funklede paa den sorte Himmel, og der faldt en vaad Sne. Gaden var øde, hist og her blinkede et Lys bag en Rude, langt borte fra lød Trin af nogen, som fjærnede sig.

Nikolaj drev ned gennem Gaden. Han var saa trist og sørgmodig, led ved det altsammen. Han saa' op paa Himlen, hvor Stjærnerne flimrede.

— Aa, tænkte han, hvad har det vel at sige,

om man bliver lykkelig eller ikke . . . Det hele er snart forbi . . .

Og han lo højt, han vidste ikke hvorfor.

Et Vindu over hans Hoved blev smækket op, og en Stemme raabte:

»Hejda — lille Ven!«

Han saa' i Vejret. Oppe i Vinduet lænede et Fruentimmer sig ud.

»Hør lidt,« sagde hun. »Det er dig, jeg sidder og venter paa.«

Nikolaj drev videre.

»Naada — Sikken et Halvpottemaal!« Vinduet knaldede i.

Henne i Gaden blinkede Lys. Der var en Cafe, som var aaben allerede. Nikolaj gik ind. Han satte sig ved et Bord og forlangte en Kop Kaffe.

Der var mange Folk derinde, Folk fra Gaden, Herrer og Damer. Nikolaj sad og betragtede dem. Ved et Bord sad en og smaablundede; sin høje Hat havde han stillet fra sig paa Gulvet, og for Hænderne havde han grønne Muffediser. Ved Siden sad to Damer og gnaskede Wienerbrød.

»— Hvadfornoget,« sagde en længere henne i Stuen. »Har jeg kanske ikke Lov til at byde Henriette en Genstand!«

»Gu har du ej.«

»Tag og hold Kæft med det Sludder,« sagde Pigen.

— Ja, tænkte Nikolaj, mens han sad der — Det er vist: mere ondt end det er, kan det ikke blive.

Hvorledes skulde det kunne blive værre? Det er dog en Trøst . . .

Der var nogen, som kom sjanglende henover Gulvet og tog Plads ved Bordet, hvor han sad. Han saa' op. Det var Gamlefanden.

»Godmorgen,« sagde Skræderen og vinkede over til den anden Side. »Kom lidt, Marie!«

Saa vendte han sig mod Nikolaj:

»Har været ude paa Rangel et Par Nætter. Kan du laane mig en Krone? — Naa, ikke!«

Skræderen spyttede — skævede over Bordet.

»Hvordan Fanden er det, du ser ud, Menneske? Du bløder jo — se engang . . .«

Et Fruentimmer kom og slog sig ned hos dem.

»Jeg har Kredit,« sagde hun. »Hvad skal det være?«

Nikolaj rejste sig.

»Selskabet er maaske ikke fint nok,« spurgte Pigen.

Det var just *det* — Nikolaj syntes ikke om Selskabet. Men det var kun et Øjeblik, saa betænkte han sig.

— Aa hvad, tænkte han — Hvad har det at sige . . . Maaske jeg ovenikøbet bilder mig ind, at jeg er for god. — Hører jeg ikke netop til blandt disse Folk . . .

Og han blev siddende end Stund og drak en Sodavand, klinkede med Gamlefanden og hørte paa Damens Historier.

Det var begyndt at lysne udenfor. Gasblusset

rødmede grelt over det grønne Klæde paa Billardet, fra Gaden lød Vognrullen og Larm af Mennesker, der hastede. Og en efter en rejste Gæsterne sig og forsvandt. Der blev tomt i Cafeen. Opvarteren slukkede Gassen og lukkede Vinduerne op. En Pige kom ind og begyndte at stille Stolene sammen.

Fruentimret gabede.

»Det er nok Sengetid,« sagde hun.

Skræderen sad og smaanikkede.

»Lad mig faa en — en Kognak . . .«

Nikolaj bød Godmorgen og gik. Da han kom hjem, laa Faderen i Sengen og sov med Hovedet under Dynen. Moderen sad og varmede sin Kaffetaar.

XI

Længst henne i Gangen boede Smed Holmer, som Nikolaj huskede fra den Aften, da han havde været sammen med ham og Vilmer ovre i Kælderen.

Holmer arbejdede paa en Fabrik der i Nærheden, Nikolaj saa' sjældent noget til ham, og han gik ogsaa helst afvejen for den underlige Fyr, der aldrig indlod sig med nogen i Huset.

Men en Aften, da han kom i Gangen, mødte han Smeden, som bød ham indenfor.

»— Vil du have The? Skænk selv. Se der . . .«

Nikolaj sad og saa' sig om i Stuen. Der var næsten endnu mere fattigt end inde hos ham selv.

»Du synes maaske ikke om, at jeg siger *du?*« spurgte Holmer med et lille Smil — »Hør engang: drikker din Far?«

»Ja,« sagde Nikolaj rolig. »Han drikker.«

»Naa, og saa klør han din Mor, hvad! Hm — Og du selv? Hvorlænge tror du, det kan gaa saaledes?«

Nikolaj saa' op.

Den anden smilte.

»Det bliver nok bedre engang, hvad? Ikkesandt, det tror du. — Naturligvis; man tror altid, det bliver bedre.«

»Hvad er det, der skal blive bedre?« spurgte Nikolaj. »Jeg forstaar Dem ikke . . .«

»Naa — du forstaar godt. — Det er slemt at være til, hvad? Synes du ikke? Jovist, jeg kan se det paa dig. Jeg vil sige dig noget, Brorlil; du skal lade være med at gaa om og tro, det bliver nok godt engang altsammen. Hvordan skulde det blive godt? Hvorfor skulde det blive anderledes? Kan du sige mig det, min Gøgeunge.«

Han gik hen og tog Glas og Flaske i et Hængeskab paa Væggen, skænkede en Snaps og drak.

»Det er sommetider, jeg faar saadan en Lyst til Brændevin,« sagde han. »Se engang; hvorlænge tror du, jeg er om at tømme denne Dunk, naar jeg tager fat? To Dage, du. Bare to Dage.«

Han satte sig.

»Naa, hvad har det at sige,« sagde han. »Alt det . . .«

— Han er ikke rigtig klog, tænkte Nikolaj, mens han sad og saa' paa ham.

»Hør engang,« sagde Holmer og blinkede listigt. »Beder du til Vorherre? — Naa, ikke. Men du har gjort det før, hvad? Du blev ked af det. Javist... Ved du — Jeg beder til ham undertiden. Mest naar jeg er fuld.«

Han sad lidt og overvejede.

»Det er denne Vilmer,« sagde han. »— Hørte du, hvad han sagde den Aften? Naturligvis hørte du det.« Han rejste sig pludselig og begyndte at gaa frem og tilbage i Stuen. »Det er saa dumt, det hele. Man gaar og gør sig det saa vidtløftigt . . .«

Han tav en Stund; saa sagde han:

»Da jeg saa' dig første Gang, sagde jeg til mig selv: Han *der* — det er ondt for ham, stakkels Fyr! — Naa, det er ondt for flere. Jeg har tænkt over det. Jeg gaar og tænker over saa meget her. — Men hvad har det ogsaa altsammen at betyde . . . Vorherre har nok større Ting for med os, end at han til enhver Tid skulde bekymre sig om vore smaa Affærer. — Hehe! Hører du, hvor jeg snakker!«

Han gik hen til Bordet, skænkede og drak.

»Det er Vrøvl, alt det,« sagde han. »Betyder ingenting. Naar man ellers kan klare for sig selv. Det var det, jeg vilde sige dig: Du skulde gaa op paa Fabriken og tage Arbejde. Det er bedre end at gaa og dangdere den herhjemme.«

— Naa, tænkte Nikolaj, da han gik. — Hvad mon han er for en? En Ulykkelig. Og saa ynker han mig! Der kan man se . . .

Der havde været saadan en lille festlig Sammenkomst hos Gamlefanden, og det var allerede blevet noget ud paa Nat, da Johan Vibe og Broderen drev hjem gennem Gaderne.

Nikolaj, som havde været med, gik netop og var kommen ind i nogle svære Overvejelser, da Skomageren pludselig fik Øje paa en Slæde, som nogen havde sat fra sig i et Portrum der, og han fik med det samme saadan en Lyst til en Slædetur. Han og Broderen krøb op, og Nikolaj skulde da trække.

Nikolaj lod staa til.

»Hu, Hejsa!« Skomageren sad og slog ud med Armene. »Sikke mange Stjerner, der er paa Himlen!«

— Naa, tænkte Nikolaj, mens han løb — Det er saamænd nydeligt, dette her . . .

»Se engang,« sagde Faderen. »Er det ikke der, Søster Bodil bor? Jeg tror, hun har Lys endnu.«

Skomageren kiggede ivejret.

»Lad os gaa op og se til hende,« sagde han.

De gik op. Nikolaj var foran; han famlede sig frem gennem Trappen og fik fat i Dørgrebet. Døren var ikke laaset. Han aabnede den og traadte ind.

Der var ganske dunkelt i Stuen. Henne under Skraataget, hvor Sengen stod, laa en stor Skygge.

Nikolaj blev staaende et Øjeblik og overvejede. Nede i Trappen hørte han Skomageren larme.

— Hvad er det . . . hvad vil jeg her? tænkte han i det samme. — Hvormange kan Klokken være . . .

Han skimtede Tante Bodils Ansigt henne i Skyggen, gik lidt frem og begyndte at snakke — der var noget, han vilde fortælle. Men pludselig tav han . . . Det forekom ham —.

— Nej, nej, tænkte han hurtigt — Jeg er drukken . . . Det er derfor — javist!

Og han gik hen og drejede Nøglen om i Laasen og blev staaende ved Døren eg lyttede. De to derude tumlede en Stund i Gangen, saa fjernede de sig, og det blev stille.

Nikolaj var bleven ganske ædru nu. Han søgte paa Bordet og fandt Tændstikkerne, tændte Lyset i Stagen og nærmede sig Tanten. Lysskæret faldt paa hendes Øjne, de skinnede mat. Han rørte ved hendes Haand; den var kold.

Han stod der og saa' paa hende, og en stor Sorg sved sig igennem ham.

Saa stillede han Lyset paa Bordet og aabnede Vinduet. Det var saa stille derude; paa den mørkeblaa Himmel flitrede Stjærnerne, og Tagene laa med Sne. Han bøjede sig frem over Karmen og stod lidt og saa' ud.

Nikolaj kom til at tænke paa noget i det samme. Han gik hen og løftede Laaget af den gamle Kiste med de snørklede Paafugle, som han kendte saa godt. I det lille Rum øverst tilvenstre fandt han nogle Papirer. Han satte sig ved Bordet og forsøgte at læse. Bogstaverne var blegede, Skriften næsten ulæselig . . .

Se her — *Min lille Ven* stod der. Nikolaj flyttede Lyset nærmere og begyndte at stave sig igennem.

Min lille Ven. Jeg var ved din Dør i Aften. Men *han* var hos dig. Og jeg gik gennem Gaderne, og det var Sorg altsammen. — Du Stakkel, hvordan skal det gaa os to? Hvad

skal det blive til? Jeg sidder her og tænker paa dig, jeg staar ved Vinduet og ser paa Stjærnerne derude, og jeg siger til mig selv, at du hører mig til, nu og for alle Tider og saa langt Livet rækker . . .

Nikolaj lod Papiret falde og blev siddende der og saa' frem.

— Hvordan var det, der stod etsteds i en gammel Bog, som han havde set i engang: *Forfængeligheders Forfængelighed! Altsammen Forfængelighed* . . .

II

I

En Vintermorgen. Tidlig. Det var endnu ganske mørkt i Gaderne.

Der kom to gaaende paa Fortovet med Hænderne i Lommen og Madpakken under Armen. — Det var Nikolaj og Holmer.

Nikolaj skulde idag begynde paa Fabrikken.

»Det er noget andet end at ligge hjemme hos Mo'r,« sagde Smeden og skiftede Madpakken over i den anden Arm. »Hvad render du saadan for? Der er s'gu ikke noget at rende efter.«

Nikolaj frøs. Han gik og tænkte paa, at det igrunden var vanskeligt nok, dette.

»Der er Slaveanstalten,« sagde Holmer og pegede hen paa en lang, lav Bygning. »Ser du Slaverne?«

Nikolaj saa' endel Mennesker, Mænd og Kvinder, komme fra forskellige Sider og forsvinde gennem Porten. Just da de naaede denne, skingrede Fabrikspiben, og en Mand med et Nøgleknippe i Haanden

kom til Syne. Inde i Bygningen begyndte i det samme nogle Maskiner at slaa og hamre.

»Kom saa, kom saa!« sagde Manden utaalmodig. » — Er De inde alle?«

Han kiggede ud. En Pige kom løbende og slap ind.

»Naa, Lavra; det kniber nok med at komme op af Fjerene!«

Hun lo og forsvandt i Gaarden.

Manden lukkede Porten og vendte sig.

»Vil De gaa ind paa Kontoret,« sagde han til Nikolaj, og løb i Forvejen op ad Trappen. Nikolaj fulgte. Til begge Sider var Døre, hvorfra der lød Røster og Larm af Værktøj.

Inde i Kontoret sad en ung Fyr og gabede.

»Hvor er Mortensen?« spurgte Manden og hængte Nøglerne hen. Han gik ud i Gangen og raabte:

»Mortensen! Hej, Mortensen!«

Nikolaj stod og saa' sig om imens.

»Hvad glor De paa!« sagde den unge Mand ved Pulten. »Hold Deres Snude hos Dem selv.«

»Vil De følge med,« sagde Mortensen. Han lukkede en Dør op, og de kom ind i et stort Rum med blændede Ruder. Der var mange Folk derinde — og Drivremme, der hvislede, og Stempler, der huggede i Metal. Nikolaj syntes med det samme, at der var en svær Larm.

Mortensen viste ham, hvor han skulde staa, og hvad han skulde bestille. » — Naa, saa har De vel forstaaet,« sagde han og gik.

Nikolaj kiggede rundt.

Lige overfor stod en lille Mand i en blaa Kittel og hamrede paa en Blikplade, som han havde sat fast i en Skruestik paa Bordet. Han var meget optaget af dette.

— Hvor de har travlt allesammen! tænkte Nikolaj.

Og han tog fat paa sit Arbejde. Det var nogle Lygter, der skulde samles — fem Hundrede, havde Mortensen sagt. Han sad og syntes, at det var saa haabløst med denne Mangfoldighed. — Ude fra Gaden lød Røster af Mennesker, der kom og gik, Vognrullen og Hestetrav.

— Om han endda kunde have set ud af Vinduerne engang imellem!— Hør nu, der er en lille Tøs, som græder — Nu er der to, som staar og snakker her udenfor . . . Hm, hvad Tid paa Dagen mon det var? Den Solstraale der i Karmen — hvor langsomt den bevægede sig . . .

Pludselig saa' han Manden i Kitlen kaste sin Hammer og løbe hen til Siden. Der stod en Maskine paa en Træbuk og foran Maskinen en Opstabling af Bliktingester, som var væltet. Paa Gulvet laa en Mand med et stort, rødt Skæg. — Flere og flere kom løbende.

»Vand! Kom med Vand!«

Inde ved Siden af hørte man en Stemme, som sang: Højt paa Alpen bor min Fryd . . .

»— Hvad er det! Hvordan gik det til?« Mortensen smed Frakken og bøjede sig over Manden.

»Hold Kæft med det Skraaleri derinde!« raabte han. — »Har jeg ikke sagt, I skal tage jer i Agt med den Maskine! Fire Fingre nappet af! Det er en køn Frikadelle. Det er hans egen Skyld!«

Der var en, som laa og ragede paa Gulvet.

»Her er Fingrene,« sagde han.

Nikolaj gik bort og satte sig. Han mærkede, at han rystede.

»— Hør lidt,« sagde en Stemme. »Hvad er du for en? Hvor er du fra?«

Han saa' op. Henne til Siden var en Dør, og i Døren stod en Pige og kiggede ind. Hun var lille og lys, med et ganske barnligt Ansigt. Over Kjolen havde hun et stort Smækforklæde, der var bundet med en Snor om Livet. — Bag hende stod en anden.

»Hvad er du for en?« spurgte hun igen.

Nikolaj sad og betragtede hende og tænkte paa dette, at hun sagde *du* til ham.

»Jeg er kommen idag,« sagde han.

»Naa, det skal der s'gu Lyst til! — Der har du faaet en god Plads,« sagde hun og lo. »Hvad siger Flint til dig?«

»Hvem er Flint?«

Hun pegede over mod Manden i Kitlen.

»Naa, hvad er der med ham?«

»Kom nu, Margrethe,« sagde Veninden. »Du ved, vi skal være færdig med dette til Middag.«

»Hvad rager det mig,« svarede den Lille og blev staaende og lo.

»Hvad er det, du er saa glad for?« spurgte Nikolaj.

»Aa, det er fordi, hun er færdig her paa Lørdag,« sagde den anden. »Hun skal giftes. — Bare den gaar,« lagde hun betænksomt til.

»Hvorfor skulde den ikke gaa! Hvad er det for noget Sludder! Du ved jo, han er ordentlig og drikker ikke. Hvorfor skulde den saa ikke gaa?«

»Petersen drak heller ikke i Førstningen.«

»Naa — ja — Jeg vil nu have ham, og saa er der ikke mere ved det!«

I det samme skingrede Fabrikspiben, og Maskinerne standsede. Folkene tog deres Madpakker frem og satte sig til at spise Frokost. Ude i Trappen lød Raab og Latter.

Nikolaj lagde sit Arbejde fra sig og gik ned i Gaarden. Henne ved Porten stod nogle og snakkede sammen.

»Det er en slem Historie for ham,« sagde en. »Han har fire Smaa derhjemme. Vi maa se at faa en Indsamling i Gang paa Lørdag.«

»Det er fra Vorherre, al Hjælp skal komme,« sagde en anden. Nikolaj saa' op, da han gik forbi. Det var Flint, som talte.

— Naa, saadan! tænkte han. — Han er hellig . . .

Nede i Kælderen var Smedeværksted. Der sad en Mand paa Trappen og læste i en Avis. Nikolaj gik hen til ham og spurgte efter Holmer.

»Han ligger og snuer,« sagde Manden. »Han har faaet sin Pægl til Livs allerede.«

»Hør — De der!» raabte i det samme en Stemme fra Kælderen. Nikolaj kiggede ned. Der sad nogle Smede og drak Øl.

»Hør lidt. — Den Mand der har De ikke noget at gøre med . . .«

Den anden stak sin Avis til sig, rejste sig og gik bort i Gaarden.

»— Der er ingen her, som har noget med ham at gøre. Han er solbrændt.«

»Solbrændt?«

»Javel, han er Brækker.«

»Naa . . .«

Henne i Porten var der to, som var blevne uenige og skændtes højt. Nikolaj gik nærmere og hørte Flint sige:

»— Det er ikke det, det kommer an paa. Det er slet ikke det . . . Jeg skal sige dig, Hansen — Vi, som vil høre Jesus til, vi ejer baade Himmel og Jord.«

»Hvad er det for noget Vrøvl!« sagde Hansen forarget. »Naar du ejer Himmel og Jord, hvorfor har du saa endnu ikke betalt mig den Krone, du har skyldt mig saalænge? Hvorfor kommer du saa i det hele taget og vil laane? Og hvorfor gaar du med den Lap der paa Trøjen? Det er jo bare Fiksfakseri!«

Manden hev op i Bukseremmen og gik.

Flint rystede paa Hovedet og vendte sig til en af de andre.

»Hør engang, Jørgensen,« sagde han. »Vil du saa følges med mig til Mødet iaften?«

»Nej, i Aften kan jeg ikke komme,« sagde Manden. »Min Gamle er syg, og saa bliver jeg hjemme.«

»Naa — men paa Lørdag?«

»Paa Lørdag — lad mig se . . . saa skal jeg ud og kæve den.«

»Du tænker ikke paa din Sjæl,« sagde Flint bekymret.

I det samme var der nogen oppe i Huset, som raabte:

»Boline — hej, Boline! Vil J bare se; den Tøs bilder sig noget ind! — Du skulde hellere lade være med at være saa fin paa det. Vi kender Historien allesammen!« Det var en Pige, som raabte.

»Nu skær' den deroppe,« sagde en af Mændene og lo.

Nikolaj gik ud paa Fortovet og stod og saa' op ad Gaden.

Han stod der og tænkte paa sine femhundred Lygter.

II

Hver Morgen, naar Nikolaj gik ind gennem Fabriksporten, tænkte han paa Holmers Ord om *Slaveanstalten*, og han fandt, at Smeden havde Ret.

— Ja, det er rigtigt. Vi er Slaver, tænkte han. Vi er Slaver allesammen. Alt det i Verden, som er godt og smukt, kommer ikke os ved . . . Og saa er det alligevel os, der holder det hele gaaende. Det er hverken de Rige eller de Ansete, som er nødvendige i Verden — det er Slaverne, dem, der arbejder. Hvad har det at sige med Fremskridt og Kultur, som de skriver om i alle Aviser? Det angaar jo sletikke os, det er noget bare for de Rige. For dem, som maa slide fra Morgen til Aften for at leve, er det altsammen ligemeget . . .

Nikolaj havde aldrig tænkt over det før, men naar han stod og arbejdede inde paa Fabrikken, syntes han, at Menneskene her i Verden var bare to Slags: Slaverne — og de andre. Og han forstod

snart, at alle Arbejderne tænkte paa samme Maade. Naar de sad for sig selv og snakkede sammen, kom det frem.

»— Hvad skal vi gøre! Der er ikke noget at gøre. Det forstaar sig: Hvis vi paa een Dag stod op allesammen . . . Men saa maatte vi først være enige om det.«

»Ja, det er *det*. Og hvordan bliver vi enige? Vi er for langt fra hverandre — og der er for mange Kujoner iblandt os . . .

»Se nu til Chefen! Det kan da umuligt være rigtigt, at vi skal staa og slide hele Livet igennem for en ussel Løn, gaa simpelt klædt og ikke agtes for noget, mens han bare gaar ud paa at knibe Lønnen ned, naar han kan se sit Snit, aldrig arbejder et Slag og dog er mere anset end nogen af os. Jeg forlanger ikke at blive Fabriksherre, og jeg vil nok blive ved med at arbejde, fordi det er nødvendigt, at der arbejdes. Men jeg vil forlange at faa min Løn fuldtud for mit eget Arbejde. Den Dag vi bliver enige om det, vil der ikke mere kunne findes Folk, som kan leve uden at bestille noget. Vi skulde engang se at faa lavet om paa dette.«

— Der var bare en, som ikke var med her, og det var Flint. Han sagde, at det var Vorherres Styrelse.

»Jeg skal sige dig, Nikolaj; alt dette med Rigdom og Fattigdom — det er slet ikke det, som det kommer an paa. Og det er kun en Indbildning,

naar Menneskene tror, de vilde faa det bedre, hvis de havde Penge nok.«

»Jeg forstaar ikke, at man ikke kan faa det bedre, naar man har Penge nok,« sagde Nikolaj. »Hvis jeg havde Penge nok, saa behøvede jeg ikke at staa her og slide hver Dag. Jeg behøvede ikke at se paa hver Skilling, jeg gav ud. Jeg kunde indrette mig det, som jeg selv vilde, og behøvede ikke at nægte mig nogetsomhelst.«

»Der vilde dog være noget, som du ikke kunde købe for Penge,« sagde Flint.

»Vilde der — Jeg ved ikke, hvad det skulde være. Men naar jeg iforvejen vidste, at jeg ikke kunde købe det, vilde jeg naturligvis heller ikke byde paa det.«

Flint sagde, at det var *Guds Fred.* Den kunde man ikke købe.

»— Jeg er bange for, Nikolaj, at du kun tænker lidt paa, at du er et syndigt Menneske,« sagde han mistrøstig.

Nikolaj havde virkelig aldrig haft Tid til at spekulere videre over den Ting. Han var overbevist om, at han var en Synder for Vorherre — naturligvis, hm . . .

Naar de var naaet hertil, vidste Nikolaj, at det ikke kunde nytte at gaa videre ind paa Sagen. For den anden havde det nu saadan med Skriftsteder og Talemaader, at det var ganske umuligt at komme til Bunds i noget der.

Sidst paa Vinteren hændte det, at Holmer, Smeden, et Par Dage ikke mødte paa Fabrikken; han havde sendt Bud, at han var syg. Nikolaj havde heller ikke set noget til ham i den sidste Tid.

Saa en Aften mødte han ham i Trappen og saa' straks, at der maatte være sket et eller andet. Den lille, duknakkede Smed var rank og ret, hans Øjne spillede af Sol. — Nikolaj blev staaende og betragtede ham med Forundring.

»Se kun paa mig,« sagde den anden og lo. »Se kun paa mig, min Gut! Har du set noget saadant før? Er jeg ikke fin, hvad? Har du bemærket, at jeg er bleven barberet? — Se, hvor han staar og glor. — Ja, værs'god at gaa indenfor.«

Han lukkede Døren op og skubbede Nikolaj ind.

Nikolaj blev staaende der og saa' sig om. — Se bare, der var kommet Gardiner for Vinduerne, Tæpper og hæklede Stykker paa Sofaen og over Stolene, i et Hjørne stod et Bord med Blomster, der duftede.

»Naa, hvad synes du?« spurgte Holmer og nikkede fornøjet. — »Sæt dig ind i Sofaen, Knægt.«

Han gik hen og smækkede et Vindu op.

»Vi faar smukt Vejr i Morgen. Himlen er saa blank. Det er dog rart med det Foraar!«

Han kom nærmere og bøjede sig lidt frem:

»Du — har du set det — at jeg har sværtet mit Haar? Haha, storartet! Og jeg drikker heller ikke Brændevin mere, du . . .«

— Det er *hende*, tænkte Nikolaj — Hun er kommen. Det er derfor, han er saa lykkelig . . .

Den anden gik et Øjeblik frem og tilbage i Tanker.

»Naar jeg tænker paa . . .« sagde han. »Og saa dette med Haaret? Er jeg ikke en Nar? Jo, en Nar, en Dosmer! — Men der er noget, som hedder Medlidenhed. *Medlidenhed*, hvad! Og Forbarmelse. Er der ikke?«

»Jo.«

»Lad os sige det. Ja, jeg forbarmer mig over hende, jeg, Karsten Holmer, som hun engang har sparket efter. Det er godt, hvad! Kom ind i min Stue, siger jeg til hende, spis ved mit Bord, sov i min Seng, lad det være mellem os som før. — Se, hvor smukt, jeg har faaet det . . . Blomster i Vinduet og Billeder paa Væggen! Det *der* forestiller — hvad Fanden er det nu, det forestiller! Hun har sagt mig det. — Bi, jeg har Vin . . .«

Han hentede en Flaske frem fra Skabet, stillede to Glas paa Bordet og skænkede.

»Naa, og hvorfor forbarmer jeg mig over hende? Sludder med den Forbarmelse! Det er jo hende. . . . Drik, hvorfor drikker du ikke?«

Han tømte Glasset.

»Du, ved du, — somme Tider faar jeg saadan en Lyst til at springe op og slaa løs — rigtig for Alvor . . .«

Nikolaj sad og blev noget underlig ved dette.

— Han elsker hende, tænkte han — Han for-

barmer sig over hende og er lykkelig, fordi hun er kommen. Og hvis hun gik fra ham nu, saa vilde han forbarme sig igen, naar hun kom . . . Hvor det er usselt, hvor det er modbydeligt!

Der lød Skridt udenfor. Holmer rejste sig.

»Bliv kun siddende.«

Og han gik hen og lukkede Døren op.

»Kommer du nu, Sofie. Lad mig hjælpe dig med dit Tøj. — Se her, du,« vedblev han pludselig ivrig. »Denne unge Mand er min Ven. Jeg holder af ham. Og hvorfor holder jeg af ham? Fordi jeg forstaar ham, fordi jeg ser, at han har et godt Hjærte. —«

— Naa, saadan ser hun ud, tænkte Nikolaj. — Hvor hun er træt og trist! — Og se, hvor han er lykkelig . . .

»Ja, det er det, det kommer an paa,« vedblev Holmer. »At have et godt Hjærte! Saa gaar det nok — alting klarer sig nok . . . Og hvad har saa det at sige, alt det fra før — alle disse Bekymringer, disse forbandede Nætter.«

Han tav og rynkede Panden, som om han pludselig var kommen i Tanker om noget ubehageligt.

Saa saa' han op og smilte.

»Vi faar snart Foraar,« sagde han. »Jeg kan mærke det paa mig selv. Der er saa mange Blomster i Kongens Have, og Græsset har allerede begyndt at spire . . .«

Og han begyndte at tale om Foraaret og Blomsterne.

— Aa, den Kærlighed! tænkte Nikolaj. — Og saadan er det jo med dem allesammen. — Nej, jeg vil passe paa, at jeg ikke skal gaa hen og blive forelsket. Det er altid sikrest. Det ender dog galt paa en eller anden Maade . . .

III

Det var en Aften i Foraaret. I en af Smaahaverne paa Frederiksberg. Luften var fuld af Duft af Løv, af Solrødme og Musik.

Nikolaj var kommen denne Vej ud i Aften. Han sad og lyttede til Musikken og saa' paa Folk, der drev forbi.

— Hvad har det at sige, sagde han til sig selv, — hvad har det at sige, at det altsammen i Øjeblikket er saa lyst og fornøjeligt . . . at Solen skinner, at Løvet er grønt og Menneskene saa ubekymrede. Hvad har jeg med det? Om nogle faa Timer er det hele jo forbi, og imorgen staar jeg igen paa Fabrikken — imorgen og i overmorgen og alle Dage, til jeg ligger med Næsen ivejret. Hvad angaar det saa mig, alt det andet — Hm, men jeg er dog igrunden altid utilfreds. Hvorfor kan jeg nu ikke tage Tingene, som de er. Det vilde dog være det nemmeste . . .

»Undskyld; De der —.«

Han saa' op. Der stod en ung Mand foran ham. Han havde bøjet sig frem over Bordet og saa' paa ham med et stort Smil, mens han rakte en Haand ud imod ham. Lidt derfra stod to Damer, som han syntes at være i Selskab med.

»*Alexander* —!«

»Akkurat! Alexander Jensen, Cigarmagersvend, spillevende. Det var s'gu morsomt at se dig engang igen, Højstærede! Maa jeg præsentere: Frøken Henning — Og her: min Kæreste, Frøken Andersen. — Men kom og lad os gaa hen og faa noget at drikke. Jeg ved et Sted i Nærheden —«

Og Alexander tog sine Damer under Armen og gik. Nikolaj fulgte.

Det var begyndt at skumre. Rundt omkring fra blinkede Lys mellem Løvet, der tegnede sig sort mod den klare Himmel, hvor de første Stjerner funklede gennem Aftenrøden.

Nikolaj, der vedblev at gaa bagefter, fik i det samme Øje paa Frøken Henning, som stod og ventede.

»Deres Ven sagde, jeg skulde gaa hen til Dem,« sagde hun, saa' op paa ham og smilte lidt.

Naa, tænkte Nikolaj — Han siger, hun skal gaa, og saa gaar hun. Det er godt . . .

Men pludselig var der noget helt andet, som i Øjeblikket vakte hans Opmærksomhed: Det forekom ham, at hendes Stemme lød saa sælsom klangfuld. Han gik og grundede over dette.

— Bare hun vilde tale til mig igen, tænkte han.

Og da han tilfældig kom til at berøre hendes Haand, mærkede han i det samme Secund ganske tydeligt sit Hjerte banke saa voldsomt, at han blev bange for, hun skulde høre det.

— Skulde det være muligt, tænkte han pludseligt overrasket — Skulde jeg virkelig være forelsket . . .

Forresten var han slet ikke fortrydelig derover. Han følte blot, at han aldrig før havde været saa lykkelig, og ønskede for sig selv, at det maatte vedblive.

Saaledes gik de nogle Minutter. Der var ingen af dem, som sagde noget, Det var, som om de allerede havde forstaaet alt, som om der var sket et eller andet lønligt, hemmelighedsfuldt, der havde gjort, at de ikke behøvede at tale for at faa at vide, hvad de begge godt vidste.

— Det er besynderligt, tænkte han igen. — Jeg kender hende ikke, ved intet om hende, og alligevel er det, som om jeg kunde se ind i hendes Hjærte, og som jeg vidste, hvad hun i dette Øjeblik tænker. O ja (Og han følte, hvorledes det svulmede inde i ham). Det er Kærlighed! Min Arm ryster, min Haand ryster i hendes — Hvorledes skulde jeg vel være saa ubekymret, hvis det ikke var Kærlighed. Alting er jo helt anderledes, end det var. Og hun elsker mig, jeg er vis paa, at hun elsker mig . . . Hvor det er dejligt — Se, hvor Stjernerne blinker deroppe over Træerne — som dengang, da Mo'r sad

derhjemme og fortalte Æventyr om Prinsessen og de grønne Skove. — Stakkels Mor . . .

Han saa' fra Siden hen paa hende; men der var mørkt, hvor de gik, og han kunde kun utydeligt skimte hendes Ansigt. Det saa ud, som om hun gik og tænkte over noget lykkeligt — syntes Nikolaj.

»Kommer I saa!« raabte Alexander. »Vi gaar ind her —.«

Det var en lille Beværtningshave med en Musiktribune, hvor der sad en og klimprede paa et Klaver.

De tog Plads i et af Lysthusene; Opvarteren kom og stillede en Bakke med Glas og Flasker paa Bordet og gik igen.

— Hvor det er smukt altsammen! tænkte Nikolaj — Hvor det er godt at sidde her. — Men hvorfor har hun sat sig der i Skyggen . . . Det kommer af, at hun elsker mig; javist. Blot jeg turde tage hendes Haand . . .

Alexander skænkede.

»Skaal, Kammerat — Skaal, Gamle! Lad os gøre os det behageligt. Tænd dig en Cigar — værs'god. Fortæl: Hvordan lever du? Hvorledes er det gaaet dig?«

»Og du selv — ?«

Alexander begyndte at fortælle. Nikolaj sad imens og tænkte paa ganske andet.

»Naa — og din Far?« spurgte han, da den anden gjorde et Ophold.

»Det har jeg jo lige fortalt. Han er død — væk! Han lavede den for morsomt tilsidst, den Gamle,

og saa gik han hen og kreperede. Det var meget fornuftigt gjort af ham; det var rent ud det fornuftigste, han har gjort. Mor er ogsaa død. Og min Søster — de er væk allesammen. — Skaal du!«

Alexander tændte sin Cigar. Skæret fra Tændstikken lysnede et Øjeblik gennem Mørket.

Nikolaj saa' over paa Frøken Henning.

— Hvor hun er sød! tænkte han lykkelig.

Ude fra Haven lød Musik, Latter og Røster. Folk kom og gik forbi derude. Løvet duftede saa stærkt, Himlen var saa stjerneklar. Etsteds langt borte var der nogen, som sang. Nikolaj sad og lyttede — Hvad havde der været ivejen? Ingenting, slet ingenting var der ivejen; alt var jo godt, alt vilde blive godt . . . Hør Sangen: Fjerran han drøjer — For Pokker, sad han ikke her og var ved at faa Taarer i Øjnene!

Han bøjede sig over mod Frøken Henning og spurgte sagte og frygtsomt:

»Hvad hedder du?«

»*Erika*«, sagde hun og vendte Ansigtet lidt forundret imod ham.

— Erika . . . Hvor det lyder smukt, tænkte han igen med en Følelse af Velbehag.

Besynderligt nok faldt det ham i det samme ind, at hun vist slet ikke hed saaledes. Han blev vred paa sig selv derfor.

»Hør engang, Nikolaj,« sagde Alexander om en Stund. »Husk paa, at jeg giver dig et godt Raad, før vi skilles.«

Frøken Henning tilkastede ham et Blik over Bordet.

»Hvad skal det sige?« spurgte hun hurtigt.

»Ingenting,« sagde Alexander og lo stille.

— Aa, tænkte Nikolaj, mens han sad der — Bliver jeg nogensinde mere saa lykkelig, som i dette Øjeblik . . .

Der blev ikke talt mere mellem dem. Hvad var der at tale om? De sad tavse begge to og lyttede efter Musikken og Fodtrinene ude paa Vejen. En Kone, som solgte Blomster, stak Hovedet ind og spurgte, om nogen vilde købe en Rose.

Roser — nej, Alexander skulde ingen Roser have. Nikolaj fik en, som han gav Erika, der stak den i Brystet.

»Naa, saa er det vel paa Tiden at komme hjem,« sagde Alexander og rejste sig. »Jeg skal op og arbejde imorgen.«

De gik ned gennem Haven, hvor der nu var mørkt og stille. Nikolaj og Erika gik ved Siden af hinanden et Stykke bag de andre.

»Naar ser jeg dig igen?« spurgte Nikolaj tøvende, »Imorgen?«

»Imorgen kan jeg ikke komme. Men Iovermorgen. Klokken ni. Her paa Hjørnet ved Runddelen.«

Alexander og Kæresten stod og ventede.

»Hvor bliver I af?« spurgte Alexander. »Du, Nikolaj; se hjem til mig en af Dagene.«

Og han nævnte sin Adresse.

»Du talte om et godt Raad, du vilde give mig?«

»Det er sandt: Du skal ikke gaa hen og forelske dig i Frøken Henning. Jeg kender hende . . .«

De skiltes.

Nikolaj drev ned gennem Alleen. Det susede svagt i Løvet over hans Hoved, og Foraarsnatten var fuld af Blomsterduft fra Haverne rundtom.

— Det er ligemeget, sagde han til sig selv — Det er ligemeget, enten man hører til blandt de Store og Ansete eller blandt de Smaa — naar man *elsker*, saa er det altsammen ligemeget. Mon der vel i denne Time er nogen, som er lykkeligere end jeg? Jeg vilde ikke bytte denne Kærlighed bort for Hundredtusind Kroner . . . Ja — Hm — vilde jeg nu igrunden ikke? Hundredtusind — eller lad os sige Halvdelen . . . Og der er dog maaske andre Piger, som . . . Nej, men det er dog virkeligt lumpent, at jeg gaar og tænker saaledes! — Hvad var det nu, Alexander sagde? Den Nar! Naa, men hvis der virkelig skulde være noget! Aa Snak, hvad kommer det mig ved. Hvad har ogsaa det at sige, hvorledes det har været før! — Lad mig se: Hvordan er det nu, hun ser ud . . .

Morgenen efter, da Nikolaj gik paa Fabrikken skinnede Solen over alle Tage, og Himlen var ly og klar. Nikolaj gik en lang Omvej, gik langsomt og betænksomt og lagde Mærke til alt. Livet var paa eengang bleven saa mangfoldigt og vidtløftigt, syntes han. Og da han i en Gyde saa' en Kone

staa i en Gadedør og skælde ud, forekom dette Syn ham saa nyt og ejendommeligt, at han blev staaende en Stund og lyttede for rigtig at komme til Bunds i, hvad det var, som her foregik, indtil Konen gik ind og smældede Gadedøren i efter sig. — Han drev videre og kom forbi en Mand, der stod paa et Gadehjørne og skuttede sig.

Nikolaj overvejede, at han igrunden burde sige et eller andet til Manden. Han standsede.

»Vi faar smukt Vejr idag,« sagde han og saa' op mod Himlen.

»Spyt mig i Øjet,« sagde Manden og vendte ham Ryggen.

— Hvor han var arrig, tænkte Nikolaj — Men han mente det vistnok godt alligevel. Der er bestemt nogen, som har gjort ham Uret paa en eller anden Maade . . .

Da han naaede Fabrikken, manglede Klokken endnu et Kvarter i seks. Han blev staaende i Porten og saa nedover Torvet.

— Hvor det var dejligt denne Morgenstund! Og der foresvævede ham noget om en Landevej, saadan en rigtig gammeldags Alfarvej, der løber mellem grønne Marker, op ad Bakker og ned i Lavninger, forbi Gærder og Huse og Møller, hvor Solskinnet rinder, og store Træer suser, og Folk haster afsted og nikker: Ej, se dog, hvor Himlen er lys idag, se, hvor Skyerne gaar, hør, hvor Fuglene synger . . .

— Imorgen, tænkte Nikolaj — Imorgen skal jeg se hende igen.

Og hele Dagen tænkte han paa hende, gennemgik opmærksomt enhver lille Hændelse fra i Gaar og lagde samtidig nøje Mærke til, hvad der foregik omkring ham. Det var saa dejligt at staa og have alt dette for sig selv og dog være med i det andet; og han morede sig svært, da Flint, som altid var ude for at *vidne,* i Middagstimen uformodet ramlede sammen med Mester Mortensen i en larmende Disput om *Sjælen.*

»—. Sjæl! Der er Fanden gale mig ikke noget, som hedder Sjæl!« brølede Mortensen. »Holdmund, siger jeg. Hvor? Hvad? Hvadfornoget? Det er Elektricitet det hele. Ikke andet end Elektricitet! Og naar Elektriciteten taber sin Kraft, saa skvatter man, og saa ligger man der. *Det* er Sagen!«

— Der fik han den, tænkte Nikolaj — Det har han godt af. Men dette med Elektriciteten — Nej, fy for Pokker . . .

IV

Da Nikolaj den næste Aften gik hjem fra Fabrikken, var han paa Vejen inde at købe en Pose Wienerbrød, som Moderen skulde have til sin Kaffe. Det var saa længe siden, hun havde faaet Wienerbrød til Kaffen. Hun gik der og skurede Trapper for Folk i Huset og havde det saa trist og kummerligt. Det var nær ved, at Nikolaj bebrejdede sig selv, at han kunde føle sig saa hensynsløs lykkelig, naar det stod saadan til derhjemme. Og da han begyndte at tænke nærmere over dette, forekom det ham tilsidst, at det hele dog igrunden var saa fortvivlet haabløst.

— Det lignede s'gu ogsaa noget af saadan en sølle Fabriksslave at gaa hen og forelske sig! Nej, min Ven, vær du kønt fornuftig og lad være med at tro, at du har Lov til at forelske dig med atten Kroner om Ugen. Det er ikke noget for Folk som du! — Og mon hun vel vilde bryde sig noget om ham, hvis hun kunde ane, hvor yderlig lurvet det stod til

med ham? Man kan jo dog ikke forlange, at hun af pure Kærlighed skal lukke Øjnene for alt og lade fem være lige. Verden er besværlig, og man gør klogt i at tage sine Hensyn i Tide. — Desuden... Hvem ved, hvorledes det vilde gaa, hvis han virkelig engang blev gift med hende. Kærligheden varer ikke evigt, og naar man først er kommen sammen, plejer det at gaa rask ned ad Bakke . . .

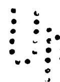
Men da han i det samme kom til at tænke paa, at han om nogle faa Timer skulde se hende, høre hende tale, sidde sammen med hende denne solklare Foraarsaften, kom der over ham en stor, lønlig Fryd, og hans Hjærte bankede stærkere.

— Det gør ingenting; det gør ingenting, sagde han til sig selv — Det bliver nok godt. Man ved aldrig, hvad der kan passere — Der sker saameget.

Klokken var præcis otte, da han stod paa Runddelen foran Frederiksberg Have. Han gik lidt frem og tilbage og søgte at samle sig. Han mærkede, at han var altfor urolig, altfor lykkelig forventningsfuld.

— Ikke mere end otte! Og naar hun nu kommer — Hvordan skal jeg . . . Skal jeg sidde paa en Bænk og hilse ganske som paa en Fremmed, eller skal jeg straks rejse mig og gaa hende i Møde? Og hvad skal jeg begynde med at tale om? — Naa, der er god Tid; jeg vil gaa over og faa en Bajer — Det skader ikke; man bliver altid noget mere ligefrem — Hm . . .

Nikolaj gik ind i en af Smaahaverne og satte

sig med sit Krus ved et Bord i et Hjørne af Haven. Bag det solgrønne Løv saa' han Værtinden inde i Køkkenet, hvor det skinnede rødt af Kobberkar i Halvmørket. Foran den gule Væg stod en Bænk med Potteplanter, der blomstrede med stribede Blomster og kastede en sort Skygge over Gruset. Det var ganske stille i Haven og paa Vejen udenfor.

— O ja, tænkte han — Hvem der kunde bo her . . . derinde bag det lille Vindu med de røde Gardiner! — Men hvordan mon det ser ud bag Plankeværket der? Jovist, der er nok ogsaa en lille Have med Blomster og et lille Hus med røde Gardiner i Vinduet. — Og der bagved igen nok en lille Have — og Plankeværker og Træer . . . Og langt borte en Alfarvej ud i den vide Verden, hvor der er andre Haver med Sol og Blomster og Træer, der grønnes mod Foraaret . . .

— Om en halv Time, tænkte han igen — Om en halv Time . . . Maaske kommer hun før! Det gør hun nok; det gør hun sikkert . . .

Det var ligesom han blev ængstelig, han vidste ikke hvorfor. Han stod op og skyndte sig ned mod Runddelen.

— Var det hende, som sad derhenne paa Bænken? Nej, — Jo . . . Nej, nu rejste hun sig og gik.

— Jeg maa være rolig, tænkte han — Jeg er altfor utaalmodig. Det ligner ikke noget . . .

Og han begyndte at gaa frem og tilbage og søgte at tænke paa andet. Men han mærkede godt, at han blev mere og mere ængstelig.

— Fem Minutter i Ni. Ja, nu maatte hun straks komme. Mon hun vilde gaa lige hen til ham, række ham Haanden og sige Godaften, du —? Hun brød sig dog vist alligevel ikke saameget om ham, ellers vilde hun nok have været her allerede. Men maaske var det blot Beregning, at hun ikke vilde komme før i sidste Minut. Naturligvis var det *det* . . .

Ni! — Var det hende der kom derhenne i Alleen? — Ikke endnu! Men der? Nikolaj syntes, det maatte være hende. — Heller ikke! Maaske kom hun med Sporvognen . . . Hvis hun nu sletikke kom, — Vist kom hun. Hun havde jo lovet det.

Hvad — over Ni!

Taalmodighed, min Ven. Man kan dog ikke vente, at hun skal jage afsted for at kunne stille paa Klokkeslet. Hun forstod nok, at han ikke gik, før hun kom. Hun var naturligvis bleven forsinket, der kunde jo komme de tusinde Ting ivejen — javist . . .

Og naar hun nu kom, vilde han tage hendes Haand som den første Aften, og de vilde gaa ved Siden af hinanden, finde en Krog i en Have og sidde der og hviske sammen . . . Blot han turde lægge sin Arm om hendes Liv — Hvis hun lænede sig lidt op til ham, vilde han bestemt gøre det . . .

Klokken slog halv ti i Kirken.

Halv ti — Du gode Gud!

— Naa, hun kommer nok. Hun kommer ganske bestemt. Det er umuligt andet . . .

Det var begyndt at blive dunkelt. Langt nede

i Alleen skimtede han en lys Kjole — Nu blev den borte igen.

Nikolaj gik ud paa Vejen og stirrede frem gennem Halvmørket.

Skulde det være hende? Det var ligesom han havde Besvær med at trække Vejret.

Det blev efterhaanden stille rundtom. Kun Sporvognenes Klemten lød uafbrudt nær ved og langt borte fra. Han stod der og saa' ned ad Vejen. Der var saa faa Folk.

— Hvis hun kom nu — hvorlænge mon de da kunde være sammen? En Time — halvanden . . . Blot hun snart vilde være her. Blot han dog maatte se hende i Aften, blot *se* hende. . . .

Der kom en Sporvogn igen. Han blev staaende og ventede. Vognen var tom. — Men bag paa?

Nu gled den forbi. — Der var ingen hos Konduktøren.

Det forekom ham, at alt rundtom med eet blev ganske mørkt som af en stor Skygge, der pludselig sænkede sig over Stedet, hvor han stod.

— Hun kommer ikke, hun kommer ikke, tænkte han fortvivlet — Men hun kan komme endnu . . . O ja, blot et Øjeblik, blot to Minutter!

Og han blev staaende og saa' frem.

Nu kom der en Sporvogn nede i Alleen. — Hvor langsomt den kørte! Der sad en Dame i Hjørnet ved Vinduet —!

Vognen standsede, Damen steg ud og forsvandt

i Mørket, Kusken løftede Hamlen af og vendte Hestene . . .

Nikolaj drev bort.

Han lagde ikke Mærke til noget omkring sig, tænkte ikke paa noget, følte intet uden en dump Sløvhed og ligesom fjærnt noget, der larmede. — Han satte sig paa en Bænk og saa' paa Folk, som gik forbi — en gammel Mand, der hostede; to Tøse, der stak Hovederne sammen og fniste; en lille Pige, der græd —.

»Hvad græder du for?« spurgte Nikolaj.

Det var noget med Bob, som var bleven borte.

— Bob; naa — rigtig; javist . . . en Hund, tænkte Nikolaj og blev siddende lidt. — Hvor det er mørkt i Aften! Vi faar Regn til Natten. Det stænker allerede . . .

Han rejste sig og gik et Par Skridt.

— Aldrig mere, tænkte han — Aldrig mere! Men jeg maa se hende igen — Jeg maa . . . Jeg skal nok finde hende. Det er nødvendigt. — Hm, bare jeg ikke begynder at blive gal . . . jovist, jeg er gal; jeg kan mærke det. Det er gaaet mig ligesom Vilmer . . Naa, det er ligemeget —.

Han saa' sig om.

— Her var det, at vi gik. Her under Træerne. — Nu er det altsammen forbi . . .

Nikolaj drev ned gennem Alleen og blev staaende udenfor Haven, hvor de havde siddet sammen den første Aften. Det var mørkt derinde, Træernes Løv raslede i Vinden. Han gik op gennem Gangen og

kom hen til Lysthuset. Da han stod der, kom han pludselig til at tænke paa Alexander — javist, hos ham maatte han kunne faa at vide . . . Hvor var det nu, han boede? Han anstrengte sig for at komme paa det, men det vilde ikke lykkes. Han havde slet ikke brudt sig om at bemærke Adressen.

— Nej, sagde han til sig selv pludselig rolig, i det han drev bort — Det er forbi. Det *maa* være forbi. Maaske kunde jeg endnu finde hende og faa hende til at elske mig, hvis jeg vilde lægge an derpaa. Men det er aldrig værdt. — En Tøs, en dum Tøs! Saa havde Alexander dog Ret. — Jeg vil passe paa mig selv herefter, holde mig for mig selv . . .

Men han følte godt, at han ikke mente dette. Han forstod, at hvis hun kom i denne Stund, vilde hans Hjærte fyldes af Lykke. Og han blev ond paa sig selv derfor.

»O, dit Bæst!« mumlede han forbitret. —

Det var sent paa Nat, Himlen var mørk af Skyer, og af og til faldt der Regn. Engang imellem kom der et Vindstød, og Træerne susede tungt.

Nikolaj blev ved at gaa frem gennem Alleen, Han var træt og sørgmodig og søgte at tænke paa intet mere. Han hørte Skridt bag sig — nu kom de nærmere. Det var en Kvinde, og hun vedblev at gaa ved Siden af ham.

Da de havde gaaet saaledes lidt, standsede han og vendte sig imod hende. Det var *Charlotte*.

Han blev sletikke forundret ved at se hende.

»Er det dig,« sagde han.

»Ja, det er mig.«

»Det er sent, du er ude.« Han tænkte forresten paa ganske andet.

»Ja.«

De gik en Stund.

»Du gaar med mig hjem,« sagde hun og saa' op.

Og de blev ved at gaa der, tavse, ved Siden af hinanden.

»— Her er det,« sagde Charlotte.

De gik om bag Huset og ind gennem Gangen. Hun lukkede Døren op og tændte Lyset paa Bordet.

Nikolaj havde aabnet Vinduet. Han stod og saa' ud over Markerne, hvor Regnen rislede. Og en dulm Følelse af Forknythed, en stor, træt Lede groede i hans Hjærte.

»Men saa luk dog det Vindue,« sagde Charlotte. Hun sad paa Sengekanten og var ved at knappe sine Støvler af. Det røde Underskørt, hun havde paa, glødede i Lyset, og hendes Chemisse var gleden langt ned over den ene Skulder.

— Aa, du Stakkel, tænkte Nikolaj sørgmodig — Det er nok ikke hver Dag, du bliver mæt . . .

V

Nikolaj troede en Dag eller to, at han nu var kommen over den Historie med Erika. Men det varede ikke længe, før han forstod, at han forregnede sig slemt, og han forsøgte saa at tænke over Forholdene ganske roligt og fornuftigt.

— Naa, sagde han til sig selv — Det hele er ingenting. Saalænge jeg var sammen med hende, saalænge jeg sad hos hende og holdt hendes Haand, var jeg lykkelig. Og hvad var saa det Hele? Var der sket noget? Intet, ikke det mindste. Det var altsammen Indbildning. Jeg indbildte mig at være lykkelig. Og nu, da hun er borte, indbilder jeg mig paa samme Maade, at jeg er ulykkelig, endskønt der ikke er passeret nogetsomhelst. Det er virkelig morsomt. — Og hvorfor bebrejder jeg mig, at jeg gik med Charlotte hjem? Det er til ingen Nytte at fortryde, hvad der nu engang er sket og ikke kan blive anderledes. — Hm, det er dog forresten mærk-

værdigt, at jeg, som igrunden er saa fornuftig, skal gaa hen og blamere mig saadan! Men det skal nu være bestemt, at jeg herefter vil tage mig i Agt og holde mig for mig selv — Jeg vil ikke have noget at gøre med Charlotte — Og heller ikke med den anden . . . Ja, maaske se hende engang endnu, sidde sammen med hende en Timestid — Og saa vil jeg gaa . . .

Hver Aften, naar Arbejdstiden var tilende, drev Nikolaj ud ad Frederiksberg til. — Det kunde jo ske, at han tilfældig kom til at møde hende. Og naar han gik hjem sent, uden at have truffet hende, var han fortvivlet og ulykkelig. Det hjalp ikke det mindste, at han skældte ud paa sig selv, kaldte sig en Dosmer, en Nar, der ikke var klogere, end at han kunde gaa hen og forelske sig i en Prinsesse fra Gaden, en dum Tingest, en Tøs, der naturligvis allerede havde oplevet smukke Æventyr i sin Tid! Han vidste meget godt, at han ikke mente dette.

Saa en Dag, en Middagsstund oppe paa Fabrikken, kom Mortensen hen til ham.

»Er det Dem, der hedder Nikolaj Vibe? Her er kommet et Brev til Dem. Se der — Vi modtager ellers ikke Skrivelser til vore Arbejdere.«

Nikolaj tog Brevet og gik.

— Det er fra *hende,* tænkte han straks — Naturligvis; hun har faaet Adressen hos Alexander . . .

Han rev Konvoluten op med rystende Hænder. Der var et Stykke Papir med to skæve Linier paa.

Erika stod der underneden. Det var ligesom, det begyndte at svimle for Nikolaj.

Paa Papiret stod:

Jeg kunde ikke komme den Aften. Kom iaften samme Tid og Sted.

Erika.

— Det er godt, tænkte Nikolaj, stak Papiret til sig og gik ned. Flint stod i Porten, Nikolaj gik hen til ham og bød ham ind paa en Bajer ved Siden af.

»Hvad er passeret?« spurgte Flint og betragtede ham. »Du ser saa fornøjet ud.«

»Hvorfor skulde jeg ikke det. Hvad er det for noget Vrøvl. Vilde du, jeg skulde gaa og hænge med Hovedet som du altid?«

»Naa, jeg synes dog — i de sidste Dage . . . Jeg tænkte næsten, du var ved at komme paa bedre Tanker, Nikolaj.«

»Tænkte du — O, dit Bæst! Men jeg er ikke oplagt til at kives med dig. Og du bør dog i det mindste holde Mund, mens du drikker mit Øl.«

Flint rystede paa Hovedet, drak ud og gik.

Nikolaj tog sit Brev frem og fordybede sig i Betragtninger. — Hm, det kunde ikke nægtes: Skriften var ikke egentlig smuk. Man skulde dog ikke tro, at sligt havde noget at betyde, naar man er forelsket; men alligevel — det forekom ham næsten . . .

— Naa, tænkte han tilfreds — Jeg kan forstaa

een Ting: at mellem os er jeg langt den klogeste. Det skulde gaa underligt til, om jeg ikke kunde ordne Sagerne, som jeg finder for godt. Lad os nu se...

— — —

— Jeg vil tage det ganske med Ro, sagde han til sig selv, da han gik hjemmefra — Klokken er nu otte; Klokken ni skal jeg møde hende. Der er altsaa god Tid . . .

Nikolaj drev først lidt om i Gaderne og kom efterhaanden til at tænke paa noget andet. — Det var hændt nogle Gange i den senere Tid, naar han om Aftenen kom hjem fra Arbejde, at hans Moder, som ellers gik saa stille og forknyt omkring, havde kunnet begynde at nynne paa en og anden gammel Sang, som Nikolaj huskede fra for længe siden. Han syntes, det var mærkeligt, men tænkte i Førstningen ikke videre derover. Senere havde han lagt Mærke til, at hun var bleven saa underlig ligegyldig og sjudsket derhjemme, og at hun kunde blive hidsig og skælde ud; en Dag havde hun været i Skænderi med nogen paa Trappen og raabt op, saa det hørtes over hele Huset. Nikolaj forstod det ikke rigtig. Men i Aften, da han kom hjem, havde Moderen lagt sig til at sove paa Sengen, og da han bøjede sig over hende, blev han klog paa, hvad der var ivejen.

— Naturligvis, tænkte Nikolaj, mens han drev om i Gaderne — Naturligvis; hvorledes skulde det blive anderledes! — Og mon det ikke vil gaa mig paa samme Maade engang, saa det ender med, at jeg

giver Fanden i det Hele. Denne lurvede Tilværelse — hvad er der at leve for. . . .

Klokken var henved ni, da han sad paa Bænken, hvor han havde siddet saa tit i den sidste Tid, og saa' ned gennem Alleen. Det var stille Graavejr, Træernes Løv mørknede mod den farveløse Luft, Røster og Fodtrin lød saa dæmpede rundt omkring fra.

Han hørte, at der var nogen, som kom gaaende fra den anden Side. Da han saa' op, var det *hende*.

»Godaften,« sagde hun og rakte ham Haanden.

Saa satte hun sig paa Bænken.

»Har du været her længe?«

»Nej.«

Det var ligesom noget stemmede ham for Brystet, og han vovede ikke at se til Siden. Han hørte hende trække Vejret hurtigt og stødvis, som om hun havde hastet.

»Hvor kom du fra?« spurgte han med Anstrængelse.

»Den Vej fra,« sagde hun og pegede. »Med Sporvognen.«

»Naa.«

»Jeg kunde ikke komme den Aften, du. De var kedeligt.«

— *Kedeligt*, tænkte Nikolaj — Hun siger, d var kedeligt. — Det er klart, hun bryder sig ik om mig . . .

Han rejste sig.

»Skal vi gaa?«

»Hvorfor? Lad os blive siddende lidt. Her er jo rart,« sagde hun og smilte.

Han satte sig igen — med en Fornemmelse af, at han var ganske forvirret, og at hun bemærkede det og morede sig derover.

Han skævede til Siden.

Erika havde lænet sig tilbage og sad og saa sig om med et ubekymret Smil.

»Jeg tror, du er i daarligt Humør i Aften,« sagde hun. »Du er vel vred, fordi jeg ikke kom forleden?«

»Nej — nej —.

»Ventede du længe?«

»Aa, ikke saameget længe.«

— Se, hvor hun smiler, tænkte han — Hun ved det bedre . . .

De sad der og saa' nedad Vejen, hvor alt var stille. Langt borte fjærnede en Fodgænger sig, en Fugl raslede i Løvet — Han sad og betragtede hende, lykkelig over at være i hendes Nærhed. Engang vendte hun Hovedet, og deres Blikke modtes et kort Sekund.

»Ja, lad os saa gaa,« sagde hun og rejste sig.

De drev henad Alleen.

»Du, Erika,« sagde Nikolaj. »Fortæl mig noget om dig selv.«

Hun saa' op paa ham.

»Hvad skulde det være,« spurgte hun. »Der er ikke noget.«

Og hun begyndte at fortælle — at hun om Dagen

var paa et Strygeri — at hun boede hjemme hos sine Gamle — »men jeg holder ikke af at være derhjemme, for der er altid Vrøvl.«

— Naa, hun *arbejder* altsaa! tænkte Nikolaj beroliget.

»Hvordan Vrøvl?« spurgte han.

»Aa; de skændes altid. Det er saadan en Vane.«

Erika lo, da hun sagde dette.

— Naturligvis, tænkte Nikolaj bitter — Aa, det lusede Liv, som man er født til . . .

»Hvad er det, du gaar og tænker paa?« spurgte Erika.

»Hør engang« — Nikolaj undgik at se paa hende — »Sig mig, om du holder lidt af mig.«

»Hvorfor skulde jeg ellers skrive til dig,» sagde hun.

— Det er sandt! tænkte han i det samme, slaaet af dette Bevis paa hendes Kærlighed — Men se, nu smiler hun igen saadan . . . Nej, hun mener det ikke . . . Hun vil se Tiden an. Og hvorfor ikke? Kærligheden bliver snart forbi; men en god Seng, Mad og Drikke og smukke Klæder — Hun er klogere, end jeg troede . . .

Og han kom pludselig til at huske paa Moderen derhjemme, som hun laa der paa Sengen, drukken og pjaltet og sløvet af Skuffelser og Ulykker. —

De var komne hen udenfor Haven, hvor de havde siddet hin Aften. Der var tomt og stille derinde. Pianoet paa Tribunen stod lukket, en enlig

Lygte kastede et dunkelt Skær over nogle Buske nær ved. Der var ingen Folk i Haven, men længere oppe fra hørtes Klang af Violin og Stemmer. — De gik ind. En Opvarter, som havde travlt, kom og løb lige imod dem i Halvmørket. »Om Forladelse,« sagde han og løb videre.

»Naada, han!« Og Erika blev staaende og raabte nogle Ord efter ham, som i Øjeblikket gjorde Nikolaj lidt forstemt.

— Hvordan kan man dog skælde saadan ud, naar man er saa smuk, spurgte han sig selv.

De satte sig ved et Bord oppe i Haven. Gennem Mørket skimtedes Skæret fra Lygten henne ved Indgangen, Lysthusenes Tremmeværk og den hvide Grusgang mellem Buskene. Nikolaj sad og betragtede Erika, som havde bøjet sig frem og nippede til sit Glas, medens hun nynnede halvhøjt i Takt med Musikken inde fra Salen. Han sad der og kom efterhaanden ind i nogle triste Overvejelser.

— Aa, du Barn, tænkte han — Du stakkels Tøs, hvordan vil det gaa engang, naar du bliver ked af at tage dine Klø derhjemme . . .

»Du, se der!« Erika nikkede henimod en Dame, der fejede forbi fulgt af et Par Kavalerer. »Hvor hun er fin! Se hendes Kjole.« Og der kom noget i hendes Blik, som viste, at hun sammenlignede sin egen Paaklædning med den andens og fandt sig selv saare tarvelig.

Nikolaj forstod det.

»Vilde du bytte med hende?« spurgte han.

Hun trak paa Skulderen.

»Naa — ja . . . du vilde jo holde af mig alligevel. — Vilde du ikke! Aa, lad være.«

— Det er klart, tænkte han — Hun har dog visse Erfaringer . . .

Og han blev ved at sidde og betragte hende. — Hvor hun er smuk; hvor hun er stolt og smuk. . . . Jeg vil knæle for hende. Men hun vil le af mig — Brrr!

Han overvejede, at der var noget, han vilde sige hende — noget dumt Tøjeri om, at han vilde elske hende trofast og saadan . . . Men da hun saa rejste sig i det samme, kunde han ikke komme afsted dermed. —

Han var ikke saa lykkelig som den første Aften. Der var kommet noget til siden da, som gjorde hans Glæde mindre skinnende, noget, som allerede begyndte at volde ham Betænkeligheder. — Naa, hvad havde det vel at betyde . . . For Pokker, han kunde da ikke vente, at hun skulde være en Engel!

— — . . .

Nikolaj laa den Nat længe vaagen og tænkte paa, hvad der vilde ske i Fremtiden, og hvorledes alt dette vilde ende. — Han tænkte paa Moderen, og han følte, hvorledes han nu, da Livet omsider havde traadt hende ned, elskede hende med en stor og kummerfuld Kærlighed, en evneløs Barmhjærtighed, der gjorde ham selv bitter og sørgmodig. — Hvis Gud var til, hvorfor lod han da dette ske, han, som

kun behøvede at løfte en Finger for at vende alt til det gode? Hvorfor tog han ikke sin Haand tilbage, naar han saa', at Menneskene ikke kunde bære mere? Hvorfor lod han dem vedblive at leve, indtil alt, alt var gaaet under?

Men maaske det sletikke var *det*, det kom an paa: Godt og Ondt — maaske der var noget andet . . .

Og han tænkte paa Charlotte, huskede den Nat, han havde tilbragt hos hende — hvorledes hun havde lagt sin Arm om hans Hals og knuget ham ind til sig, og hun havde kysset ham atter og atter — Han huskede, om Morgenen da han stod op, hvordan han havde lagt Mærke til, at der var Huller paa hendes Skørt, som laa paa Stolen, Pjalter og Rimper paa Kjolen . . .

Nikolaj rynkede Panden og vendte sig.

— Nej, tænkte han — Det nytter dog ikke noget . . . Det er dog Usselhed og Elendighed altsammen. At jeg elsker er Usselhed, at jeg forbitres er Usselhed, at jeg forbander min Skæbne, at jeg frygter og haaber — min Medlidenhed og mine Bekymringer — det er altsammen Usselhed. Og selv de Glæder, som jeg vil rapse mig til, er dumme og unyttige. Jeg skammer mig over dem, jeg skammer mig over mig selv — og dette at jeg skammer mig er ogsaa Usselhed! Det er altsammen ligegyldigt, altsammen betydningsløst. — Og som det er nu, vil det vedblive at være. Lad mig bare ikke indbilde mig, at det skulde blive bedre engang. Hvorfor skulde

det blive bedre? Naar man er født til at være Slave, maa man leve som Slave. Naturligvis! — Og dog alligevel forekommer det mig, som om der endnu var noget . . . et eller andet hemmelighedsfuldt, mangfoldigt — Men det er kun, fordi jeg er ung og ønsker at leve videre. Om nogle Aar vil det ikke mere være saaledes. Livet vil gaa ganske roligt og stilfærdigt, og der vil ingenting ske. Intet, sletintet, Man skulde ikke tro, at det var muligt at leve paa den Maade. Men jeg ser det jo. Folk lever saaledes. Naar man er en fattig Pjalt, der hver Dag maa se til at rappe sig for at tjene de Par Skilling, som er nødvendige for at man akkurat kan leve, saa glemmer man omsider at ræsonnere og hutler sig igennem, som man kan det, uden alle Vidtløftigheder. Det ender saamænd endda med, at man føler sig ganske tilfreds.

— Erika . . . er det dig. Se, hvor du er fin! Hvad, du har faaet en ny Kjole, en Hat med Fjær —. Kender du mig ikke? — Hør dog, hvor er det, du vil hen . . .

VI

Den Tid, som nu oprandt for Nikolaj, var fuld af Bitterhed og Ydmygelse. Han saa' snart, at Erika kun indvilligede i at komme og møde ham, alene fordi det morede hende. Undertiden prøvede han rigtignok paa at indbilde sig, at han dog maaske ikke var hende ganske ligegyldig. Han huskede Ord og Udtryk, som hun havde brugt, og søgte at overbevise sig om, at der i disse laa en eller anden hemmelighedsfuld Mening, som kunde tyde paa, at hun alligevel holdt af ham. Men han vidste godt, at det ikke var saaledes; han vidste godt, at alt var forgæves, og at der vilde komme en Dag engang, da han ikke mere skulde se hende.

— Blot jeg aldrig havde set hende! tænkte han fortvivlet, og sommetider forekom det ham virkelig, at han nu ikke mere elskede hende saameget som i Førstningen. Saa gav han sig til at overveje Sagen med fornuftig Betænksomhed.

— Nej, sagde han til sig selv — Det kan ikke blive ved at gaa saaledes. Det er en skiden Affære, jeg er kommen ind i. Jeg maa tage en Beslutning. Lad mig sige, at det skal vare ved fjorten Dage endnu; saa maa det være forbi. Jeg er dog ikke saa enfoldig, at jeg ikke nok kan se, hvad hun er for en, og jeg vil ikke være en Nar. — Hvorfor elsker jeg hende igrunden? Hun er dog baade dum og pjanket og meget andet. Det vilde nok ikke være behageligt at være i Nærheden, hvis hun blev vred. — Altsaa fjorten Dage — eller lad os sige en Maaned allerhøjst . . .

Nikolaj var meget tilfreds med sig selv, hvergang han havde fattet en saadan Beslutning.

— Der kan man se, tænkte han, — det er dog mig, det kommer an paa . . .

Men da Erika en Aften sagde noget om, at de altid skulde vedblive at være Venner, blev han alligevel opmærksom.

— Hun mener altsaa . . . Ja, hvad er det, hun mener? — Aanej, det nytter dog altsammen ikke noget! Jeg ved jo godt, at jeg vil være lykkelig, saalænge jeg faar Lov til at komme og møde hende. Jeg elsker hende, endskønt jeg ved, at hun er en Tøs, en dum Tingest, som jeg for længe siden har gennemskuet, og som bare vilde forbitre mig Livet Dag for Dag, hvis vi blev gift engang. Og dog vilde jeg ikke betænke mig paa at gifte med hende, hvis hun vilde det — Hvor det er pjaltet! Hvor

det er stymperagtigt! Men det er Skæbnen; det er til ingen Nytte at raabe op . . .

— Hvis jeg havde Penge nok — tænkte han igen — Hvis jeg havde Penge nok, saa vilde hun elske mig. Eller hun vilde i det mindste lade, som om hun gjorde det . . .

Nikolaj følte godt, at hans Kærlighed var bleven bitter og beregnende — en lurvet, fjantet, forbandet Kærlighed, der slæbte sig i Skarnet efter en Renderøs!

Alligevel rystede han af Uro og Forventning, naar hun havde lovet at komme en Aften, og han gennemtænkte iforvejen, til han kunde det udenad, alt, hvad han vilde sige hende. Og naar de saa mødtes, følte han igen noget af den samme sælsomme Lykke, han havde følt den første Aften, men han saa' altfor tydelig, at det var til ingen Nytte at tale. Og saa sad han der og betragtede hende, lykkelig ved at være, hvor hun var, ved at se hendes Smil og høre hendes Stemme — mens han tænkte paa, hvorledes hun dog kunde vaase saadan.

— Saa dumt det hele Forhold havde været, ligesaa dumt endte det omsider.

Det var en Aften hen paa Sommeren, at de i Tusmørket sad sammen i en af Smaahaverne, hvor de plejede at mødes. Erika havde lænet sig tilbage og sad og saa' op paa Himlen, hvor Skyerne drev over det sorte Løv.

»Hvorfor siger du ingenting?« spurgte hun. »Hvad tænker du paa?«

»Jeg tænker paa,« sagde Nikolaj, uden at han i

Øjeblikket mente noget dermed, »at det havde været saameget bedre, om du og jeg ikke havde set hinanden . . .«

Hun tog Glasset paa Bordet og tømte det.

»Naa, du ønsker altsaa — Godt!« Hun rejste sig. »Aa Herrregud, saa du troede virkelig, at jeg elskede dig. Det er storartet! — Adjøs, min Ven!«

Hun slog ud med Haanden og gik.

Nikolaj blev siddende. Han hørte hendes Trin over Gruset, hendes Kjoles Raslen, saa blev det stille.

— Skulde jeg rejse mig og gaa efter hende, tænkte han — Der er Tid endnu. Hun er bleven fornærmet . . . Men jeg mente det jo ikke saaledes.

— Hvis jeg bad hende om at blive — maaske hun vendte om, maaske hun kom igen . . .

Men han følte godt, at det var forgæves — at det endelig var forbi.

— Naa, det maatte jo komme engang — Og det er vel bedst saaledes. Men er det virkeligt muligt, at jeg aldrig skal se hende mere, aldrig nogen Aften sidde sammen med hende? Og vi var blevne saa gode Venner nu. Hvorfor kunde vi ikke i det mindste have vedblevet at være Venner? — At hun kunde gaa saaledes! Aa, den Tøs! — Naa, det har kostet mig nogle Skillinger, den Affære; det er vist . . .

Han blev siddende en Stund og saa' rundt i Haven. Den var bleven saa øde, saa sørgmodig trist, syntes han. Der henne i Lysthuset havde han

kysset hende engang — et eneste stjaalent Kys for alt, hvad han havde elsket hende. Det kunde ikke godt være mindre.

Nikolaj rejste sig og gik. Det var mørkt ude paa Vejen, men Himlen var lys af Solrødme. Han gik og undrede sig over, at han kunde tage dette saa roligt.

— Det er min egen Skyld, tænkte han — Jeg er for tilbageholdende. Det er galt. Saadanne Damer maa man tage med Gevalt. Der kommer nok en Dag en, som forstaar det, en Nar, en Slubbert, som forfører hende for at prale deraf; og ham vil hun elske, javist . . .

Det var sent, da Nikolaj naaede Gaden, hvor han boede. Idet han vilde gaa ind gennem Porten, traadte en Pige ud derfra og kom hurtig hen imod ham. Det var *Charlotte*.

— Naar den ene er til Side — tænkte han, — Ja, hvorfor ikke . . .

»Jeg har gaaet og ventet paa dig,« sagde Charlotte. »Jeg maa tale med dig.«

Det slog ham i det samme, at hun med Vilje søgte at tale saa roligt som muligt for at skjule en Ophidselse, som han dog godt bemærkede, og en pludselig Anelse om en eller anden Ulykke fo'r igennem ham. Men han beherskede sig og lod som intet, idet han prøvede at vinde Tid.

»Det er godt,« sagde han. »Lad os gaa lidt.« De gik.

— Hvad er det nu? tænkte han urolig — Hvad er der nu ivejen? Hvorfor siger hun ingenting? Det maa være noget derhjemme . . . Maaske hun vil laane Penge af mig. Det er nok det . . .

»Hvor gaar vi hen?« spurgte han og standsede. Der var en Gangsti, Træer, Buske, et Vand, der skinnede klart, og over Vandet en Bro. Længst tilbage sorte Bygningsmasser op imod en gylden Himmel.

Hun svarte ikke, men vedblev at gaa. Lidt længere fremme stod en Bænk. Hun satte sig.

»Se, hvor Himlen er klar!« sagde Nikolaj og saa' op. Han blev mer og mer urolig.

I det samme kastede Charlotte sig henover Bænken, slog Hænderne for Ansigtet og brød ud i en voldsom Hulken.

»Aa, aa — Aa Gud . . .«

Han stod der og saa' paa hende og følte, hvorledes noget begyndte at ryste indeni ham.

Hvad er det dog — Hvad kan det være? tænkte han raadvild og anstrængte sig for at forstaa.

Hun pressede Hænderne mod Panden og saa' op med en stor Fortvivlelse.

»Jeg — jeg — Det er galt fat,« sagde hun. — »Jeg er med Barn . . .«

— Naa, det er slemt, tænkte Nikolaj — Men hvorfor fortæller hun mig det? — Pludselig forstod

han. — Aa, det er umuligt! Hvad er det, hun siger? — Men jeg maa være rolig — rolig . . .

Gennem Mørket skimtede han Charlottes sammenbøjede Skikkelse paa Bænken foran sig. Hun sad med Ansigtet skjult i Hænderne og stønnede sagte.

»Er det sandt? Ved du det?«

»Aa, det er frygteligt!«

Nikolaj blev staaende og saa' frem, søgte at samle sig. — Bare jeg kunde tænke klart — Der maa dog være en Udvej . . . Der er altid en Udvej . . .

Han saa' op paa Himlen, der lyste som Guld. En eneste rosenrød Sky smeltede bort over Trætoppene, der stod saa stille og ubevægelige; det var, som om han kunde skelne hvert enkelt Blad. En Fugl rørte sig i Løvet og fløj over Vandet med langsomme, søvnige Vingeslag.

— Hvor det er smukt: tænkte han fortvivlet — Hvor det er dejligt! Og hvor godt jeg kunde have det nu, hvis ikke . . . Altid kommer jeg ogsaa galt afsted. — Dette Barn . . . Blot det maatte dø . . . Og hun med . . .

Han saa' paa Charlotte, som sad der i samme Stilling uden at røre sig, og en Følelse af Medlidenhed greb ham. Han gik hen og satte sig paa Bænken hos hende.

Hun løftede Hovedet og saa' paa ham.

»Græd ikke,« sagde han.

Han tog hendes Haand, men slap den straks igen.

Saaledes sad de en Stund, og lidt efter lidt steg

der i ham en stor, stille Ro, der slog sammen over ham med den frembrydende Nat, som slog sammen over alle de Fattiges forvirrede Haab og møjsommelige Strid og Stræb.

— Javist, sagde han til sig selv — Indtil denne Dag har det været saaledes, at hvad der end hændte mig, hvilke Dumheder jeg end gjorde — det var dog altsammen noget, som kun angik mig selv. Nu er det ikke mere saaledes. Jeg er nu for alle Tider bunden til hende og Barnet — dette Barn, som hun vil forlange, at jeg skal elske . . . . Hm, det er dog underligt: for et Øjeblik siden var jeg saa fortvivlet, og nu er jeg ganske rolig . . . Se engang, jeg tror ikke, der er en eneste Stjærne paa Himlen i Aften . . .

»Aa, du — hvad skal vi dog gøre?« klynkede Charlotte.

»Jeg ved ikke . . . jeg ved ikke, om der er noget at gøre. — Naa, vær rolig. Du ser jo, jeg er rolig. —«

»Ja, ja —. «

»Det er godt. Det glæder mig — hvad jeg vilde sige: Du skal ikke være bange for, at jeg vil lade dig være alene om dette . . .«

»Vil du *gifte* dig med mig?« spurgte hun og saa' op.

»Hør nu — vær nu fornuftig. Hvordan tror du, det vilde gaa, hvis vi blev gift? Vi vilde pine Livet af hinanden. Jeg vilde snart begynde at gaa paa Værtshus, komme fuld hjem og slaa dig . . .«

De sad lidt.

»Se, hvor Skyerne begynder at samle sig derovre,« sagde Nikolaj. »Det er vist sent . . .«

Hun saa' op.

»Gid jeg var død!« sagde hun.

»Naa, og naar du engang ligger og skal dø, vil du ønske, at du kunde leve hundrede Aar — eller bare en Time endnu, en eneste Time, hvad.«

Han rejste sig.

— Aa, tænkte han — Mon det er Virkelighed, dette? Det er maaske en Drøm. Javist, jeg drømmer, og naar jeg vaagner, er alt godt . . .

Charlotte var kommen hen til ham. Hun stod og saa' paa ham, som ventede hun, at han vilde tale til hende.

Pludselig bøjede hun sig lidt frem og lagde Hovedet op til hans Skulder.

»Naa, naa — det bliver nok godt . . . det bliver nok godt,« mumlede han forvirret.

Og han følte med Bekymring, at dette stakkels Hjærte elskede ham og en Tid vilde vedblive at elske ham, hvad der end skete. — Han stod der og saa' frem, vovede ikke at røre sig.

Saa løftede hun Hovedet og saa' sig omkring med et bedrøvet Blik.

»Godnat,« sagde hun og rakte ham Haanden.

Og hun vendte sig og gik.

Nikolaj blev staaende og saa' efter hende, til hun blev borte i Mørket.

— Hvis *hun* var Erika . . . tænkte han og drev nedad Vejen. Paa Broen standsede han, lænede sig

udover Rækværket og saa' ned i Vandet, der endnu rødmede svagt i Skæret fra Himlen.

— Et Spring, og alt vilde være forbi. Hvad er der at leve for? Er det ikke Elendighed og Fortrydelse altsammen . . . Men hvorfor skal jeg ogsaa behøve at tage mig alting saa nær. Andre gør det ikke, og de staar sig derved. — Se, hvor Skyggen i Vandet bevæger sig; se, hvor det blinker dernede som smaa Ildglimt. Verden er dog dejlig, og jeg er ung. Hvem ved, hvorledes alt endnu kan vende sig? Men dette Barn . . . Nej, det er forbi, alting er forbi, og der er ikke andet end Bekymringer tilbage . . .

VII

— — —

En Vinterdag, henad Aften. Himlen er bleg, og Sol gulner bag Tagene.

Nikolaj kommer drivende gennem Gaden. Han gaar og stirrer ned for sig, sommetider bliver han staaende lidt, ser sig om og driver videre igen. Han har ikke noget at haste efter — har ikke Arbejde og har ikke haft i Vinter. Hans Tøj er pjaltet, der er ingen Saaler i hans Sko. Han ser godt, at Folk gaar til Side for ham, men han bryder sig ikke om det — ikke nu mere. Det er ikke det, han tænker paa.

Men Nikolaj er *sulten.* Hans Hoved er tungt, engang imellem bliver alt ganske sort for ham, og saa har han hele Tiden en underlig modbydelig Smag i Munden.

— Hvor Solen skinner smukt! Hvor Folk er fornøjede, tænker han, mens han gaar der. Og noget ligesom Had begynder efterhaanden at arbejde i ham.

— Had mod dem, der er mætte, alle de, som bor i disse store Huse, bag disse Vinduer med Gardiner og Blomsterpotter. Og inde i Stuerne er der lunt og hyggeligt, der er Billeder paa Væggen, Tæpper og Puder og Duft af Svibler, man hører Ilden buldre i Kakkelovnen, Solskæret blinker over Gulvet. Og de, der bor i disse Stuer, det er Folk, som er stærke og trygge, Folk, som ler og arbejder og har travlt, alvorlige Folk, der tjener Penge og diskuterer Samfundsspørgsmaal.

Nikolaj havde ofte læst i Avisen om *Samfundsspørgsmaal.* Men han vidste godt, at det var ikke noget for saadanne som ham — det var bare de, der havde deres paa det tørre, som kunde tillade sig at snakke med.

— Javist, saaledes er det, sagde han til sig selv, — Det er alene Pengene, det kommer an paa. Det forekommer mig, at der er nogle, som siger, at det er ikke saaledes. Men det er kun Snak. Alle Glæder og al Lykke paa Jorden er at faa til Købs. Der er ingenting, som man ikke kan faa for Penge. Maaske det var bedre, om det var anderledes; men hvorledes skulde det blive anderledes, naar det er de Rige, som bestemmer alt. Og kan man vel forlange, at den, der ingenting ejer, skal have noget at sige . . . Naa, hvad kommer alt det mig ved. Jeg vrøvler . . .

Nikolaj var naaet hjem. Han blev staaende en Stund i Porten og overvejede, om han skulde gaa

op. — Maaske kunde han være heldig og finde en Bid Brød etsteds . . .

— Jeg er en rigtig Pjalt, tænkte han bittert, mens han gik op ad Trappen — Men hvad . . .

Han aabnede sagte Døren og saa ind. Henne i Sengen laa Faderen og snorkede højt. I Værelset var ikke andre Møbler end Sengen, et Bord og nogle Stole. I et Hjørne stod en Kasse, som Moderen plejede at benytte som Madskab.

Nikolaj listede ind og begyndte at søge. Men Skabet var tomt, der var ikke en Krumme tilovers.

»Naturligvis!« mumlede han, »Naturligvis« . . .

Og han blev siddende og saa frem i Stuen, hvor Dagslyset graanede bort.

— Og dette er Livet . . . Dette er altsaa Livet, tænkte han sløvt — Naa, ja; hvorfor ikke . . . Og han rejste sig for at gaa.

I det samme fik han Øje paa noget henne paa Bordet. Der stod en Flaske, en Tallerken med en Klump Fedt i Randen . . . Og *der!* Javist: Brød — Rugbrød! En hel Endeskive . . .

Han kastede sig over det og bed et Stykke af. Det smagte sletikke som Brød; det trillede som smaa Kugler i hans Mund. Nikolaj rystede af Bevægelse.

Men pludselig kom han til at huske paa Moderen — Det er nok hendes sidste Bid Brød, dette. Og naar hun kommer og ser, det er væk . . .

Han brækkede Brødet over og lagde Halvdelen

fra sig paa Bordet. Da han havde spist sin Part, følte han, hvorledes Sulten sled ham indvendig. Han blev siddende og saa' hen paa Brødet.

— Hvorfor skulde jeg nu netop tage det mindste Stykke, tænkte han — Dumhed; man kan dog ikke være højmodig, naar man er sulten. . . .

Han tog endnu en Bid, tyggede den langsomt, ganske langsomt, mens han stod med Brødet i Haanden og saa' paa det.

— Naa, tænkte han atter — Den, der kommer først . . . Og han skyndte sig at fortære Resten. Noget, der kunde ligne Fortrydelse, kom i Øjeblikket op i ham og blev borte igen. Han tog Flasken paa Bordet og drak en Slurk. Det brændte ham i Munden, men straks efter var det, som om alt med er blev saa uhyre klart for ham, saa lyst og lige til. Han blev for et Øjeblik helt fornøjelig til Mode, tænkte endog med et flygtigt Velbehag paa, at Vorherre dog nok i Grunden mente det saa godt med alle Menneskene, saa uendelig godt —.

»Ogsaa med mig,« mumlede han rørt. »Ogsaa med mig, javist . . «

Faderen henne i Sengen vendte sig, og noget faldt paa Gulvet og blev liggende, hvor Nikolaj stod. Han bukkede sig og tog det op. Det var en Pung, en gammel, fedtet Pung, som Faderen havde havt i mange Aar. Nikolaj aabnede den; der laa en Tiøre i det bageste Rum.

— Det er godt, tænkte han, stak den til sig og gik.

Men da han kom ned paa Gaden igen, svimlede det for ham, og han maatte holde sig ved Muren. Og han følte igen denne pinende Fornemmelse af Sult; det var, som om alting indeni ham krympede sig sammen. Han stod der og saa' omkring sig. Himlen var mørk; til begge Sider Skygger af Tage og Skorstene — Se, der stod et Vindue aabent; der var Lys derinde bag Gardinet. Nu bevægede det sig, og et Ansigt kom til Syne. Og dette Ansigt, som var runkent og hæsligt, nikkede til ham og smilte med et afskyeligt Smil.

— Hvad er dette, tænkte Nikolaj og tog sig til Hovedet — Skulde jeg virkelig blive vanvittig . . .

Og han løb ned ad Fortovet, standsede igen og saa' sig tilbage. Der var ingen i Gaden, og det var ganske stille.

Han satte sig paa en Trappe og tænkte paa, at nu var det kommen saa langt ned for ham, som det kunde komme for noget Menneske. Og lidt efter lidt flammede det op i ham af en vild Forbitrelse, en haabløs Fortvivlelse.

— Aa, din skidne Pjalt, sagde han til sig selv — Din Stymper, som rapser den sidste Skorpe derhjemme, forbandede Slyngel, som sætter Børn i Verden — gaa hen og slaa Hovedet i Stenbroen eller klyng dig op etsteds i en Baggaaard! Jovist, se, om du tør, Kujon, som du er! — Satan, hvis det ikke er Løgn, at du er til, saa kom, træd frem her og lad os se, hvad du formaar . . .

Han løftede Hovedet og saa sig om. Men alt

var stille som før, og der var ingen i Gaden — Jo, tys . . . Det lød som Trin derhenne fra, en Skygge gled over Muren —.

Nikolaj havde rejst sig, stod og ventede.

Ovre paa den anden Side kom en gaaende. Det var en Kvinde. Nu standsede hun, stod lidt og kom saa igen nærmere.

»Pst, pst!«

Men da hun kom ham ganske nær, drejede hun af og gik forbi.

Nikolaj gik efter hende.

»*Leonore* —.«

Hun vendte sig.

»Kender du mig ikke?« spurgte han.

De stod lidt og betragtede hinanden.

»Naa, er det dig,« sagde hun. Saa vendte hun ham Ryggen og drev videre.

Nikolaj stod og saa' efter hende.

— Saaledes ender det, tænkte han trist — Naa, og hvad saa mere . . . Lad os ikke skabe os . . .

I det samme hørte han, at nogen sang etsteds. Han gik efter Lyden og kom hen til et Hus, hvor han gennem Vinduerne kunde se, at der i Stuen var mange Mennesker forsamlede. Det var en Salme, de sang.

Nikolaj stod lidt og lyttede, saa listede han ind og satte sig paa en Bænk nærmest Døren. Der var

saa lunt herinde. Han sad og saa' paa Folk, som vedblev at komme — mest ældre Folk, der gik langsomt og traadte sagte i Gulvet. Der var noget nedtrykt, noget stille forkuet over dem. Han kunde se, at det var Mennesker, som havde haft det med Besvær i denne Verden, og som vel nu havde fundet Trøst ved Tanken om, at det skulde blive bedre i den næste.

— Naa, ja, tænkte han — Og hvorfor skulde det ikke ogsaa være saaledes . . . Alle vi Fattige, alle vi, der er bedrøvede og foragtede — Vilde det ikke være retfærdigt, om vi engang kunde leve Livet uden Bekymringer . . .

Henne i den anden Ende af Salen dukkede nu en lille, graaskimlet Mand op bag et Kateder. — Han vilde lægge Forsamlingen paa Sinde, at søge Herren, mens det var Tid. Herren virkede ved Ordet, som hans Tjenere forkyndte i Verden. Menneskene hørte kun et Menneskes Ord og sagde: Hvad ved denne? Men disse skulde vide, at det var Herren selv, der talte. Og de, som vendte sig bort, vilde engang slaa Øjnene op i Helvede, hvorfra ingen kunde kalde dem tilbage.

Da han var færdig med dette, begyndte han forfra med Guds Røst og Menneskenes Røst og Helvedes Pine, indtil han omsider kom til noget nyt — noget om en Kvinde, som forgangen var bleven *præket hen til Kristus.* Han udmalede det omstændeligt, hvorledes hun en Aften i de Helliges Forsamling var sprunget ud paa Gulvet og havde slaaet sig

for Brystet i Fortvivlelse. Men nu havde hun faaet *Fred.* Nu stod hun blandt de hellige Titusinder, som ventede Frelseren med Palmer og Lovsange. — Taleren vilde nu kun til Slut bede denne Søster, som han vidste var her tilstede i Aften, om at træde frem og aflægge sit Vidnesbyrd.

En lille, sortklædt Kone henne paa en af de forreste Bænke rejste sig og traadte frem. Hun gik et Par Skridt op mod Forhøjningen, standsede, saa' sig hjælpeløst omkring og blev fortumlet staaende.

»Jeg — jeg . . .« begyndte hun. Men Stemmen slog Klik, og hun tav straks igen.

— Nej, tænkte Nikolaj og stod op og gik — Dette her skal jeg dog ikke have noget af — Det er ikke noget for mig . . . Men hvem var hun, jeg saa' derinde, og som det forekommer mig, jeg har set før etsteds? — Aa, det var jo hende — Ludovika — som jeg var sammen med hos Vilmer den Aften . . . Hvor hun saa' andægtig ud! Hm, der kan man se . . .

Der var en, som kom løbende efter ham. Det var Flint. De fulgtes ned gennem Gaden.

»Jeg var glad ved at se dig derinde,« sagde Flint. »Det var en god Stund, vi havde med hverandre.«

»Javist — Og saa denne Madam med sit Vidnesbyrd, hvad . . .«

— — —

Nikolaj drev om i Gaderne en Timestid endnu uden at lægge Mærke til, hvor han kom hen.

Da han saa' omkring sig, var der til den ene Side et Plankeværk, til den anden Rækker af høje Huse, der strakte sig langt ud og blev borte i Mørket.

Han gik lidt frem og fandt en Dør i Plankeværket, aabnede den og gik ind. Der var en Mark med en Sti lige for; længere henne var Vand.

Nikolaj fulgte Stien et Stykke og kom til et sammenfaldent Bræddeskur, hvor han krøb ind og lagde sig. Han laa og saa' op paa Himlen, hvor sorte Skyer langsomt trak forbi. Og underlige sære Syner, Ansigter, der lo, og Fugle med store Vinger og skinnende Næb, begyndte at dukke frem for ham i Mørket.

— Blot jeg kunde ligge her og dø! tænkte han — Hvor det er stille i Nat . . . Hvor alt er roligt . . .

Han lukkede Øjnene og laa lidt.

Pludselig syntes han at høre Trin, der nærmede sig, underlige, listende Trin, som engang imellem blev borte og saa atter kom nærmere. Han blev liggende og lyttede. — Nu var de lige udenfor, bag Væggen her, nu ved den anden Side. Tilsidst syntes han, at der var mange, mange . . .

I det samme kommer der en gammel Mand gaaende derude, en underlig gammel Fyr med et hvidt Skæg og en stor Skaldepande. Han støtter sig til en Kæp, som han forsigtig fører frem for sig for hvert Skridt, han stavrer afsted.

Nikolaj bliver liggende og betragter ham, halvt nysgærrig, halvt forundret.

— Hvorfor kommer han her? Hvad er det, han vil? tænker han urolig.

Den Gamle er standset. Han staar der udenfor Skuret og ser frem gennem Mørket.

»Bliv ikke bange,« siger han. »Jeg kender dig godt. Du skal ikke være bange. Det er mig, den blinde Bertel, som bor derinde i Gyden, du ved. Det er et prægtigt Vejr i Nat, et ypperligt Vejr . . .

Han gaar lidt bort, og saa pludselig kaster han Kæppen og springer ud i Vandet.

Nikolaj ryster af Angst. Han rejser sig og løber ud. Da han er naaet derhen, ser han den Gamles Ansigt i Vandet lige for sine Fødder. Og dette Ansigt, som er dødt og ubevægeligt, betragter ham stift og smiler til ham med et hæsligt Smil.

Nikolaj gør en Bevægelse og — vaagner. Han ligger paa Jorden i Skuret, alt er stille, det er mørkt omkring ham, og gennem Hullerne i Taget skimter han den sorte Himmel, hvor Skyerne driver.

Han vender sig om paa den anden Side og ligger en Stund og ser frem.

— Hvad er det, som lyser derhenne? Sol, Sommersol; en Skov — Se, hvor Løvet er grønt, se, hvor Himlen blaaner! Og der er Blomster, Tusinder af Blomster; Nikolaj har aldrig set saa mange og saa vidunderlige Blomster. Og Duggen funkler i Græsset, Fuglene synger . . . Histhenne kommer to — to, som elsker hinanden. Hun har lagt sin

Haand paa hans Skulder og lænet Hovedet til hans Bryst — Men det er jo hans Moder, javist, se kun. Hvor hun er smuk, hvor hun er god og lykkelig! Hvorledes er det muligt — Hvad er der sket . . . Nej, det er Blændværk, det er Syner — Der er ingen Sol, der er ingen Blomster, og hans Moder ligger derhjemme og famler i sine Pjalter . . .

Nikolaj rejser sig og gaar udenfor. Fjærnt i Øst begynder Himlen at lysne. Det bliver snart Morgen. En kold Vind stryger ind ude fra Vandet, der skvulper sagte nede mellem Strandens Sten.

Han sidder lidt og ser paa dette. Og en stor Trøstesløshed kommer over ham, en sørgmodig Forvisning om, at alt er forgæves, at alt ender i Elendighed. Han støtter Hovedet i Hænderne og bliver siddende saaledes.

— Hvis jeg blot kunde falde i Søvn, tænker han og lukker Øjnene.

Pludselig bliver han opmærksom: Henne fra Højre kommer i den tidlige Morgenstund nogle Mænd — han ser deres Skikkelser mod den graalige Himmel bagved. De gaar tavse og stille. Det er Arbejdere; de har Træsko paa Fødderne og Lapper paa Tøjet — Og bag dem kommer andre, de er mange, et helt Tog . . .

— Hvad er det for Folk? Hvad vil de her paa denne Tid? Og eftersom de kommer nærmere, og han kan skælne deres Ansigter, forekommer det ham, at han har set dem nogengang før — at han kender dem alle sammen fra Gader og Gyder og Baggaarde

og Kipper . . . Er det ikke dig, Peter Andres, som boede omme i Smøgen med syv Børn, syv skidne og forsultne Unger, der tiggede og rapsede allevegne paa Trapperne, mens du selv laa derhjemme i Sengen og øvede dig i at spille *Her kommer de danske Soldater* paa Mundharmonika? Du spillede forresten smukt, du var næsten en hel Kunstner, og du vidste det godt selv . . . Og *du*, gamle Hanrej, som hver Aften ravede over til Spekhøkeren for at faa Flasken fyldt; se, se, er du med her! Jeg tror, du har vadsket dig fornylig; dine Hænder er saa rene, og dit Haar er kæmmet . . .

Ham der — Manden i den blaa Trøje og med den bulede Filthat, der falder ham ned over Øjnene . . . Han gaar og ser frem for sig med et sørgmodigt Blik, og en inderlig Medynk, en uendelig Barmhjærtighed lyser af hans Øjne . . . Hvad er det for Mærker, han har paa Hænderne? Men det er jo *ham* — *ham!* Herre, Herre, tilkomme dit Rige . . .

Nikolaj vaagner og finder sig liggende udenfor Skuret.

Det er bleven Dag, Himlen er graa, det regner stille.

VIII

Han rejste sig og drev ind mod Byen. Det var endnu tidlig paa Morgenen, og Folk hastede forbi.

— Hvad nu, tænkte han — Jeg maa dog gaa et Sted hen. Man kan jo ikke gaa paa Gaden altid . . .

Han standsede et Sted, hvor der stod en Bagervogn, som laa fuld med Brød, varmt, duftende Brød, der lige var kommen ud af Ovnen. Han blev staaende lidt og saa' paa dette. Saa rakte han Haanden ud og tog et lille, rundt Sigtebrød, som laa nærmest, stak det i Lommen og gik videre. Han gik og undrede sig over, at han ikke følte noget til *Samvittigheden*.

— Aa, hvad; det er ingen Synd, som ikke kan være anderledes, sagde han til sig selv — Naar jeg kommer om Hjørnet derhenne, vil jeg spise det . . .

»Hej, hør lidt, Kammerat!«

Han vendte sig. Det var Kusken, som kom løbende; men da han var kommen hen til ham, blev han staaende et Øjeblik og saa' paa ham. Og uden at sige et Ord drejede han om og gik tilbage.

Nikolaj tænkte et Sekund, at han vilde kaste Brødet fra sig henad Gaden. Men han tog sig i det, kom i det samme til at huske paa Tiøren, som han havde i Lommen, og overvejede, om han ikke burde gaa hen og betale ham.

— Nej, tænkte han — Det vilde være dumt . . . Men hvilken Dosmer jeg var at tage et saa lille Brød . . .

Og da han kom forbi en Beværtning længere hen i Gaden, gik han derind og bestilte sig en Kop Kaffe. — Han sad der og betragtede et Fad med Wienerbrød, som stod paa Bordet foran ham, og tænkte, at han magelig skulde have spist det altsammen, hvis han havde turdet. Han begyndte at søge i sine Lommer — Hvem ved, om ikke en eller anden Skilling maaske engang for længe siden har forvildet sig ned i Foret . . . Det kunde dog være — Og hvis jeg fandt den nu . . . Nej, der er intet; naturligvis! Hm, mon man ikke kunde være saa heldig at finde en Tiøre her paa Gulvet? En Tiøre; blot en Tiøre . . . Man har set det før . . .

Nikolaj kiggede henover Gulvet, søgte opmærksomt i alle Kroge, men fandt intet. Han blev siddende lidt og betragtede Fadet med Wienerbrødet — tilsidst rejste han sig og satte sig over ved det næste Bord.

Inde fra den anden Stue lød Stemmer. Han saa' derind. Der sad to og snakkede højrøstet sammen. Nikolaj kunde se, at det var Folk, som nok ikke var Stamgæster her i Knejfen.

»Ja,« sagde den ene. »Der vil komme en Tid, da man vil faa vendt op og ned paa alt i Verden. Man har begyndt at give Folket Smag for Oplysning. Det er en farlig Sag at give Folket Oplysning, naar man dog ønsker at forbeholde sig alt øvrigt.«

»Aa hvad — En Smule Revolution — Barnestreger, Tidsspilde!« sagde den anden. »Jeg tror ikke paa dette med Oplysningen. En ny Tid, ja — men hverken Kunstneren, Præsten eller Filosofen vil formaa dette. I Tusind Aar har man præket og doceret for Menneskene — Og Menneskene vedbliver at slagte hverandre! *Videnskaben* — som hverken præker eller docerer — *den* vil gøre det! Den vil overbevise os ved Kendsgærninger. Den vil tilintetgøre Fordom og Uvidenhed og dermed afskaffe Menneskenes Inddeling i Kaster og Menneskehedens Forbandelse: Fattigdommen, som er unødvendig og naturstridig. Intet Menneske er født til at være fattig. Men saalænge man endnu betragter Kunstneren, Præsten og Filosofen som ragende op over Mængden, saalænge man med andre Ord endnu er hildet i Fordom og Uvidenhed — *saa*længe vil Kastevæsnet vedblive at være, saalænge vil der findes Rige og Fattige paa Jorden.«

»Naa, lad os lade Præsten ude af Betragtning,«

sagde den første igen. »Men Kunstneren og Filosofen — Underminerer og omformer de ikke, lige saa vel som Forskeren, Livet fra Dag til Dag!«

»Nej, for de overbeviser ingen. Kunst overbeviser ikke. Systemer overbeviser ikke. Det er altsammen Blomster, hvis Duft kan henrykke Kenderen. For Folket betyder det intet. Lad os faa Fattigdommen til Side *først*. Bagefter kan vi gaa gaa hen og more os« . . .

— Hvordan skulde man faa Fattigdommen til Side, tænkte Nikolaj, mens han sad der og ventede paa sin Kaffe — Det er jo umuligt. Det mener han heller ikke. Det er kun saadant noget, som man siger . . .

En Pige kom ind med Kaffen og blev staaende der og betragtede ham. Han saa' op, syntes, han skulde kende hende — vistsaa, det var jo Margrete, den Lille fra Fabrikken. Han huskede, hvor lykkelig hun havde været dengang, og tænkte i Hast, at hun nok ikke var saa meget lykkelig nu mere.

»Er du her?« spurgte han.

»Jeg gaar og hjælper til i Køkkenet. Vi bor her i Huset.«

»Det er sandt, du er jo gift.«

Hun nikkede ligegyldig, tog en Stol og satte sig.

»Min Mand er Arbejdsmand. Vi har haft en Butik før,« sagde hun.

»Naa.«

»Jeg fik nogle Penge efter en Tante, som døde. Jeg vilde saa gærne, at vi skulde fremad. Men det

gik ikke. Saa fik vi et Barn, og siden er det bleven ved at gaa nedad. Nu gaar han og søger Arbejde, hvor han kan faa det. Men det er sjældent, han har noget. Hvad skal man gøre« . . .

»Aanej —.«

»Naar han saa bare i det mindste vilde være ordentlig« . . .

Hun sad lidt.

»Holder du af ham endnu?« spurgte Nikolaj.

»Ja — aaja. Men kunde jeg slippe — Forleden Dag: hvis jeg havde ejet ti Kroner, saa var jeg gaaet fra ham. Det er ikke til at holde ud sommetider — Vi bor her ovre i Baghuset, hvor vi har et Værelse, som vi lejer ud. Men hvem vil bo hos os under saadanne Forhold. En Ven, jeg havde, flyttede i Lørdags.«

»Naa — har du Venner?«

»Hvad skal man sige . . . Hvorfor skulde jeg ikke — Og naar han ikke bryder sig om det . . . Jeg er heller ikke saa ilde. Er jeg vel?«

Hun glattede med Hænderne Haaret tilbage fra Tindingen og smilte træt.

»Forleden Aften, da jeg havde været ude, kom der en Herre og tilbød mig en Droske. Jeg vilde først ikke, men hvad — Han har været her nogle Gange og promeneret udenfor Vinduerne, men jeg lader som ingenting. Man kan aldrig vide, hvordan det kunde ende. Skønt — jeg tænker saatit paa, om jeg ikke hellere burde gaa fra det hele og tage,

hvad der tilbyder sig, lige saa godt nu som senere For saadan ender det jo alligevel engang.«

Hun støttede Armen mod Bordet og sad lidt.

»Aa du — Jeg er saa ulykkelig!« sagde hun pludselig. »Uh, nej —!«

— Ganske vist, tænkte Nikolaj — Ganske vist: Alting gaar ad Helvede til . . .

Og han betalte sin Tiøre og gik.

— Hvad nu? sagde han til sig selv, da han drev nedad Gaden — Hvor skal jeg nu hen! Det kan ikke nytte, at jeg gaar op paa Fabrikken og spørger efter Arbejde. *Til Foraaret,* sagde Mortensen. *Til Foraaret,* siger de alle Steder, hvor jeg kommer. Men der er saa længe til Foraaret. Man kan dog ikke godt gaa paa Gaden den hele Vinter. — Hm, kunde jeg endda gaa her og finde en Pung med en Masse Penge . . . Og var det vel saa umuligt? Hvis jeg nu fandt, lad os sige, hundrede Kroner! Nej, det er intet. Tusinde, ti Tusinde! Hvorfor ikke. Altsaa ti Tusinde Kroner. Tusind til Mor, Tusind til Charlotte — det var lige otte Tusind til mig selv . . .

Han gik og drev rundt i Stræderne og fantaserede over dette, til det begyndte at skumre. Idet han drejede om et Gadehjørne, mødte han Alexander, som kom gaaende med Kæresten. Han laante ham en Krone.

— Godt, tænkte Nikolaj, mens han drev hjemad

— En Krone kan vare mange Dage — Hvem ved, hvad der kan ske imens . . .

Da han var naaet hjem og kom gaaende i Trapperne, saa' han, at der maatte være noget paa Færde inde hos Forældrene. Døren ud til Gangen stod paa Klem, og mange Stemmer hørtes derinde fra. Han skød Døren op og gik ind.

Stuen var fuld af Folk, mest Madammer, som boede der i Huset. Paa en Stol ved Sengen sad Faderen og rokkede frem og tilbage. Da han fik Øje paa Sønnen, rystede han paa Hovedet og vinkede ad ham, at han skulde være stille.

Nikolaj gik nærmere. Paa Sengen laa Moderen og jamrede sagte. En Kone i et rødt Skørt var ifærd med at knappe hendes Kjoleliv op. Flere stod rundtom og snakkede højt i Munden paa hverandre. Ved Sengens Hovedgærde saa' han Holmer, Smeden, som nu kom hen imod ham.

»Der er gaaet Bud efter Doktoren. Han maa straks være her — Hun faldt ned ude i Trappen — nu, for lidt siden . . .«

Nikolaj forstod det nok. Han bøjede sig over Moderen og betragtede hende, som hun laa der. Der var lidt Blod ved Munden — af og til gik der en Trækning igennem hende, og hun stønnede svagt. En Stank af Spiritus stod hende ud af Halsen.

»Stakkels Mor — stakkels Mor,« mumlede han. Men han følte ellers ikke nogen videre Sorg, bare en sagtmodig, forknyt Medlidenhed.

Pludselig aabnede hun Øjnene og stirrede rundt.

»— Løgn, Løgn! Jeg siger, det er Løgn . . .«

»Mor —.«

»Det er ham — Svinet — Det er . . .«

I det samme krummede hun sig sammen og blev liggende.

Faderen paa Stolen slog Hænderne for Ansigtet.

»Hun er død! Aa, min Dreng —.«

Madammerne trængte sig frem for at se, om hun virkelig skulde være død. De stod og gjorde deres Bemærkninger. En af dem kom med et Klæde, som hun lagde over den Dødes Ansigt.

Nikolaj saa Faderen rejse sig og kaste sig henover Sengen, hørte nogen klynke — Forresten var han saa træt ved alt, at han ikke gad gøre sig Rede for noget. Han trængte sig hen mod Døren og gik.

— Det er godt, tænkte han sløvt — Det er godt, det blev forbi. Det er det bedste . . .

Og han drev igen ned gennem Gaden, denne Gade, som han kendte saa godt, dette Helvede, hvor Skøger listede, og Stakler tumlede og drukne Mænd skreg. Stjærnerne flimrede i den mørke Luft over hans Hoved. Han saa' op og tænkte i Hast, at der ingen Gud var, han mumlede det halvhøjt for sig selv — Men saa syntes han igen, at det var umuligt. Der havde Moderen gaaet og stridt og lidt, og saa skulde det være forbi med det, der skulde ikke være andet for hende end den kolde Grav, ingen Trøst for alt, hvad der var gaaet hende imod, ingen Glæde, ikke den ringeste, for Sorg og Synd — Aanej, Gud,

du *maa* være til — Du *maa* være. Det er nødvendigt! — Det er ligemeget med *mig* — det er altsammen ligemeget — Jeg skal nok klare mig . . .

Han blev staaende og saa' paa Folk, der gik forbi. Han hørte dem le og snakke — Hvad har jeg med det? tænkte han — Hvad kommer det mig ved? Jeg er udenfor det Hele, en Pjalt, en forsulten Hund, der stikker Halen mellem Benene — Naa, den udvikler sig . . .

Og da han i det samme kom til at huske paa Charlotte, lo han bittert og sagde til sig selv: — Du har nu alligevel været elsket paa Jorden . . .

Han stak Hænderne i Lommen og gik. — Jeg vil gaa ud og se til hende, tænkte han — Hun vil blive glad, naar jeg kommer. Desuden har jeg vist lovet aldrig at forlade hende. Det er smukt af mig . . .

— — —

Charlotte var ikke hjemme, da han kom derud. Der sad en Kone, som han ikke kendte, og rørte Vuggen, mens hun læste i en Avis. Hun rejste sig, pakkede sin Avis sammen og stak den i Lommen, bød Farvel og gik.

Nikolaj satte sig i Stolen og betragtede den Lille i Vuggen. Skæret fra Lampen paa Bordet faldt hen over dets Ansigt, som var blegt og snavset af Graad. — Det var ganske stille i Stuen og paa Vejen udenfor.

— *Mit* Barn! tænkte han sørgmodig — Og dette er *mit* Barn . . .

Og han støttede Hovedet i Hænderne og tænkte paa de Aar, som var gaaet, paa de Mennesker, han havde kendt —.

Døren gik. Han saa' op og kendte Charlotte.

»Naa, er det dig,« sagde hun, og noget som et Smil for over hendes Ansigt og blev borte med det samme.

Han sad der og saa' paa hende og tænkte, at hun var ikke køn nu mere. Og saa var der noget ved hende, noget ved Blikket, som mindede ham om hans Moder. Han led ikke dette.

»Det er længe siden, du har været her,« sagde hun. »Jeg troede næsten, du var forsvunden. — Hør engang; har du ingen Penge hos dig?«

— Hvor hun er arrig, tænkte Nikolaj — Men hvorledes skulde det være anderledes, eftersom det er gaaet . . .

Og han tog i Lommen og rakte hende Kronen, han havde faaet af Alexander.

»Se der — En Krone . . . Gaa ned og køb —.«

Hun tog Kaaben paa og gik henimod Døren, standsede der og kom tilbage.

»Er det *alle* dine Penge?«

»Ja.«

»Du skal faa de halve igen,« sagde hun og gik.

— Hvorfor vil hun give mig de halve igen? spurgte han sig selv. — Hun elsker mig altsaa endnu? Det vil jeg dog ikke haabe. Lad mig bare være fri . . . Der skal ikke være noget mellem os . . .

Han rejste sig og gik hen til Vinduet og saa'

ud, hvor et stort Mørke skjulte alt; de sorte Marker gik i et med Himlen, kun langt borte skinnede et enligt Lys etsteds. — Han stod der en Stund, træt og sløv, saa gik han hen og satte sig ved Vuggen igen.

— Naa, tænkte han — Der er dog Folk, for hvem det er en Lykke at være til. Og hvem ved vel noget om, hvordan alt endnu kan vende sig. Du gode Gud, hvad kan det nytte at se saa sort paa alting! Man maa hellere . . . man maa hellere . . .

Men da hans Blik i det samme strejfede den Lille i Vuggen, kom der pludselig over ham som en stille Fortvivlelse, en stor, sviende Kummer, og han tænkte i Hast, at hvis han paa denne Jord havde gjort nogen Synd, der var værd at regne med, saa var det denne, at han havde sat et Barn i Verden, en stakkels Uvidende, der skulde leve et Liv, saa usselt, som han selv havde levet det . . .

Og Nikolaj støttede Hovedet i Hænderne og overvejede sørgmodig, hvorledes han vel nogengang skulde komme afsted med at undslippe alt dette, der nu var Sorg og Bitterhed . . .

Ende.